

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1988

Vyhlásené: 22.09.1988 Časová verzia predpisu účinná od: 01.06.1992 do: 14.06.1992

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

149

VYHLÁŠKA

Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí

zo 16. septembra 1988,

ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení

Federálne ministerstvo práce a sociálnych vecí ustanovuje podľa § 177 ods. 1 až 3 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej len „zákon“) po dohode s federálnymi ministerstvami národnej obrany, vnútra, poľnohospodárstva a výživy, s ministerstvami zdravotníctva a sociálnych vecí a sociálnych vecí a spravodlivosti republík a Ústrednou radou odborov a po prerokovaní so Zväzom družstevných roľníkov:

PRVÁ ČASŤ

DÔCHODKOVÉ ZABEZPEČENIE

PRVÁ HLAVA

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

Zamestnanie

§ 1

K § 8 ods. 1 písm. f) zákona

Štúdium sa započítava v rozsahu, v akom sa hodnotí ako sústavná príprava na budúce povolanie podľa § 24, a za rovnakých podmienok.

§ 2

K § 8 ods. 1 zákona

(1) Za zamestnanie sa považuje aj pracovná činnosť jednotlivo hospodáriaceho roľníka a spolupracujúceho člena jeho rodiny v dobe od 9. mája 1945 do 30. septembra 1948.

(2) Za zamestnanie sa považuje aj pracovná činnosť občanov umiestnených v školských zariadeniach pre výkon ústavnej výchovy a ochrannej výchovy.¹⁾

(3) Za zamestnanie sa považuje aj príprava na vstup do náboženského rádu (tzv. noviciát), najviac však doba dvoch rokov; za mesačný hrubý zárobok sa pritom považuje fiktívny zárobok.

§ 3

K § 8 ods. 1 zákona

Ako zamestnanie sa hodnotí dôchodkové poistenie jednotlivo hospodáriaceho roľníka, spolupracujúceho člena jeho rodiny a inej osoby samostatne hospodáriacej po 30. septembri 1948 do 30. apríla 1990. Podmienkou pritom je zaplatenie poistného; ak sa za toto obdobie vymeriava

poistné po 30. apríli 1990, vymerá sa vo výške 50 Kčs mesačne. Zaplatenie poistného sa však nevyžaduje, ak ide o činnosť manželky jednotlivu hospodáriaceho roľníka pred 1. januárom 1969. Na dobu, za ktorú nebolo zaplatené poistné, do dňa, od ktorého sa priznáva alebo zvyšuje dôchodok, sa prihliadne ako na dobu zamestnania až odo dňa zaplatenia poistného.

Náhradné doby

§ 4

K § 9 ods. 1 písm. b) zákona

(1) Dobou inej vojenskej služby je doba

- a) vojenskej služby v Červenej armáde do 21. júna 1941,
- b) vojenskej služby v armáde tzv. slovenského štátu v čase neslobody (včítane zajatia), pokiaľ nejde o dobu služby vojaka z povolania,
- c) výkonu služby na štátnych hraniciach v bývalých oddieloch Stráže obrany štátu,
- d) vojenskej služby v československej alebo spojeneckej armáde v čase neslobody, ak nie sú splnené podmienky ustanovené v § 59 ods. 1 zákona.

(2) Ako doba inej vojenskej služby sa môže započítať aj doba vojenskej služby (včítane doby zajatia), najdlhšie však do 9. mája 1945, v inej ako československej alebo spojeneckej armáde, ktorú občania vykonávali povinne v čase neslobody, pokiaľ nejde o dôstojníkov alebo príslušníkov SS a obdobných útvarov²⁾ alebo príslušníkov týchto armád, ktorí boli za trestné činy spáchané v ich službách odsúdení podľa retribučných predpisov.³⁾

(3) Doby vojenských služieb sa preukazujú spravidla potvrdením vydaným príslušným vojenským orgánom.

§ 5

K § 9 ods. 1 písm. c) a § 59 zákona

(1) Dobou odbojovej činnosti a väzenia (internácie) z politických, národnostných alebo rasových dôvodov v čase neslobody sa rozumie

- a) doba vojenskej služby v Červenej armáde od 22. júna 1941 do 9. mája 1945,
- b) doba služby československého dobrovoľníka v španielskej republikánskej armáde (v medzinárodných brigádach) v čase od 19. júla 1936 do 28. marca 1939 a doba, ktorú strávil v internačných táboroch vo Francúzsku,
- c) doba vojenskej služby československých zahraničných armád, t.j. československej armády na Slovensku a v jednotkách spojeneckých armád v období od 15. marca 1939 do 9. mája 1945,
- d) doba služby v partizánskych jednotkách, ktoré sa zúčastnili na priamych bojoch s fašistami alebo na záškodníckej činnosti v tle nepriateľa na území československého štátu, Zväzu sovietskych socialistických republík a inej európskej krajiny,
- e) doba pobytu v spojeneckých krajinách pred vstupom do československej zahraničnej alebo spojeneckej armády v dobe od prechodu československých hraníc, najskôr však od 15. marca 1939, do dňa vstupu do armády, ak sú splnené podmienky pre uznanie za príslušníka československej zahraničnej alebo spojeneckej armády,
- f) doba strávená v nacistických väzeniach, trestniciach alebo koncentračných táboroch (v internácii) v dôsledku preukázanej perzekúcie v období od 1. októbra 1938 do 5. mája 1945 z politických, národnostných alebo rasových dôvodov,

- g) doba účasti na domácom alebo zahraničnom odboji v období od 15. marca 1939 do 9. mája 1945 a doba účasti na Slovenskom národnom povstaní,
- h) doba zajatia, pokiaľ bolo v súvislosti s dobou započítateľnou podľa tohto ustanovenia, najdlhšie do 9. mája 1945,
- i) doba nevyhnutného liečenia na následky nezavineného zranenia alebo ochorenia vzniknutých pri výkone služby (činnosti) alebo v súvislosti s obmedzením osobnej slobody, pokiaľ toto liečenie bránilo výkonu zamestnania, najdlhšie do 9. mája 1945; pokiaľ nevyhnutné liečenie trvalo aj po tomto dni, hodnotí sa doba ďalšieho nevyhnutného liečenia ako náhradná doba, nie však ako doba odbojovej činnosti.

(2) Poľnou službou sa rozumie vojenská služba

- a) v Červenej armáde za bojov proti nepriateľom Zväzu sovietskych republík v čase od 22. júna 1941 do 9. mája 1945,
- b) v jednotkách 1. československého armádneho zboru v Zväze sovietskych republík v čase od 1. februára 1942 do 9. mája 1945 a v Poľskom legióne od 1. do 29. septembra 1939,
- c) v poľných útvaroch v československých zahraničných armádach za druhej svetovej vojny za bojov vo Francúzsku od 1. septembra 1939 do 17. júna 1940, za bojov v Severnej Afrike od 1. novembra 1940 do 31. augusta 1943 a za bojov na západnom fronte od 6. júna 1944 do 9. mája 1945, ak sa tieto útvary zúčastnili na boji proti fašizmu na západnom fronte, a v poľných útvaroch v spojeneckých armádach na západoeurópskom a iných bojiskách v čase od 1. septembra 1939 do 9. mája 1945,
- d) výkonného letca v československej zahraničnej armáde alebo spojeneckej armáde, parašutistu zhodeného alebo vysadeného v tyle nepriateľa a v čase od 1. augusta 1940 do 1. augusta 1941 aj doba služby príslušníka pozemných útvarov letísk a protiletadlového delostrelectva v Anglicku,
- e) v 1. československej armáde na Slovensku v dobe Slovenského národného povstania od 29. augusta 1944,
- f) československého dobrovoľníka v španielskej republikánskej armáde (v medzinárodných brigádach) v čase od 19. júla 1936 do 28. marca 1939,
- g) v útvaroch uvedených v odseku 1 písm. d).

(3) Dobe poľnej služby sa kladie na roveň doba nevyhnutného liečenia na následky nezavineného zranenia alebo ochorenia vzniknutých pri výkone poľnej služby, pokiaľ toto liečenie bránilo výkonu zamestnania, najdlhšie do 9. mája 1945. Doba zajatia sa nepovažuje za poľnú službu.

(4) Doby bojovej činnosti a poľnej služby sa preukazujú potvrdením vydaným príslušným vojenským orgánom.

§ 6

(1) Dobou nezamestnanosti je doba, po ktorú bol občan vedený v evidencii príslušného štátneho orgánu ako uchádzač o zamestnanie.

(2) Dobou nezamestnanosti je aj doba pred 9. májom 1945, po ktorú občan nebol alebo nemohol byť zamestnaný v čase neslobody z dôvodu politického, národnostného alebo rasového útlaku, a doba výluk, štrajkov a perzekúcie pre činnosť v robotníckom hnutí.

(3) Doba, po ktorú bol občan vedený v evidencii ako uchádzač o zamestnanie, sa preukazuje potvrdením príslušného štátneho orgánu, ktorý občana viedol v tejto evidencii.

§ 7**K § 9 ods. 1 písm. e) a f) a ods. 2, § 49 ods. 1 a § 71 ods. 2 zákona**

(1) Za dieťa prevzaté do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov sa považuje dieťa, ktoré bolo prevzaté do tejto starostlivosti na základe rozhodnutia príslušného orgánu, dieťa, ktorého matka zomrela, a dieťa manžela, ktoré mu bolo zverené do výchovy rozhodnutím súdu.

(2) Dobou, po ktorú mal občan nárok na nemocenské, peňažnú pomoc v materstve a podporu pri ošetrovaní člena rodiny, sa rozumie aj doba poberania týchto dávok priznaných dobrovoľne.

§ 8**K § 9 ods. 1 písm. i) a k) zákona**

(1) Doba prípravy na pracovné uplatnenie sa započítava ako náhradná doba, ak sa vykonávala podľa predpisov o sociálnom zabezpečení.

(2) Za blízke osoby sa považujú manželia a príbuzní v priamom rade, deti uvedené v § 7 ods. 1, súrodenci, zať a nevesta, a to ktoréhokoľvek z manželov. Podmienka osobnej starostlivosti o blízku osobu pri výkone zamestnania sa považuje za splnenú len vtedy, ak sa zamestnanie vykonáva za takých podmienok, najmä so skrátením pracovného času, ktoré nebránia riadnemu výkonu osobnej starostlivosti.

§ 10**Zápočet doby zamestnania v cudzine**

K § 11 písm. b) zákona

(1) Poistné sa platí na základe prihlášky na účet príslušného orgánu sociálneho zabezpečenia. Poistné sa platí najskôr za dobu po 30. apríli 1990.

(2) Platenie poistného sa ukončuje na základe odhlášky.

(3) Poistné sa platí za celý kalendárny mesiac. Pokiaľ sa občan s príslušným orgánom nedohodne inak, platí sa vopred a v mesačných splátkach.

(4) Ustanovenia § 63 ods. 5, § 64 ods. 4, § 65 a § 72 ods. 1 až 4 platia tu obdobne.

Priemerný mesačný zárobok

K § 12 ods. 2, 3 a 7, § 43 a 60 zákona

§ 11**Hrubé zárobky**

(1) Hrubými zárobkami sú zo zamestnania vykonávaného

a) v pracovnom pomere:

1. hrubá mzda (príjem), ak podlieha dani zo mzdy; nezapočítava sa však mzda, ktorá je oslobodená od dane zo mzdy predpismi o dani zo mzdy;¹⁰⁾ prémie, odmeny a podiely na hospodárskych výsledkoch sa započítavajú v tom roku, v ktorom boli vyplatené,
2. hrubá mzda (príjem), ak sa z nej vykonáva zrážka dane zo mzdy len preto, že zárobok nedosahuje zdaniteľnú výšku,

3. náhrada mzdy, pokiaľ podlieha dani zo mzdy; za takú náhradu sa nepovažuje náhrada mzdy pri výkone služby v ozbrojených silách;¹¹⁾ náhrada mzdy za nevyčerpanú dovolenku na zotavenie sa započítava v tom roku, v ktorom bola vyplatená,
  4. mzdové vyrovnanie poskytované občanom uvoľneným alebo prevedeným v súvislosti s uskutočňovaním štrukturálnych zmien v národnom hospodárstve, s likvidáciou neefektívnych prevádzok, so znižovaním správneho a riadiaceho aparátu a s inými racionalizačnými alebo organizačnými opatreniami,⁶⁾ občanom uvoľneným v súvislosti s prestavbou národného hospodárstva a ústredných orgánov⁸⁾ alebo pracovníkom v baníctve uvoľneným alebo prevedeným na inú prácu zo zdravotných dôvodov,¹²⁾
  5. príspevok na zapracovanie poskytovaný v nábore vykonávanom národnými výbormi¹³⁾ a príspevok vyplácaný organizáciou dlhodobo uvoľneným poslancom národného výboru,¹⁴⁾
  6. naturálne požitky v hodnote určenej na účely dane zo mzdy,¹⁵⁾
  7. vernostný prídavok baníkov,¹⁶⁾ odmeny členov banských záchranných zborov pri záchranných zásahoch,¹⁷⁾ stabilizačné odmeny (vernostné stabilizačné odmeny) poskytované pravidelne za nepretržité trvanie pracovného pomeru podľa všeobecne záväzných právnych predpisov a mzdy a odmeny nevidomých občanov, ktorým sa poskytli mimoriadne výhody III. stupňa,¹⁸⁾ aj keď sú od dane zo mzdy oslobodené; vernostný prídavok baníkov a stabilizačné odmeny sa započítavajú v tom roku, v ktorom boli vyplatené;
- b) v pomere člena nepoľnohospodárskeho družstva, v ktorom súčasťou členstva je aj pracovný vzťah:
1. zárobky obdobné zárobkom uvedeným v ustanovení písmena a),
  2. doplnková odmena za prácu; táto odmena sa započítava v tom roku, v ktorom bola vyplatená;
- c) v pomere člena jednotného roľníckeho družstva:
1. pracovná odmena včítane príplatkov a doplatkov k tejto odmene,
  2. prémie a výkonnostné a mimoriadne odmeny vyplácané za výsledky pracovnej činnosti,
  3. odmeny z rozdelenia zisku, predovšetkým podiely na hospodárskych výsledkoch, odmeny vedúcich funkcionárov družstva, odmeny pri významných pracovných a životných výročiach, stabilizačné odmeny podľa osobitných predpisov, prémie a odmeny, na ktoré sa družstvu poskytli účelové dotácie vyplácané z prostriedkov na odmeňovanie v družstve; odmeny pri významných pracovných a životných výročiach sa však započítavajú len v rozsahu, v akom sa započítavajú pracovníkom v pracovnom pomere;¹⁹⁾ príjmy uvedené v č. 2 a 3 sa započítavajú v tom roku, v ktorom boli vyplatené,
  4. náhrada pracovnej odmeny; za takú náhradu sa však nepovažuje náhrada ušlej pracovnej odmeny pri výkone služby v ozbrojených silách; náhrada pracovnej odmeny za nevyčerpanú dovolenku na zotavenie sa započítava v tom roku, v ktorom bola vyplatená,
  5. naturálne požitky v hodnote určenej na účely dane zo mzdy,
  6. príspevok na čiastočnú úhradu nákladov sociálneho zabezpečenia platený družstvom;²⁰⁾ pred 1. januárom 1980 časť príspevku plateného družstvom na čiastočnú úhradu nákladov sociálneho zabezpečenia vo výške určenej podľa predpisov platných pred týmto dňom. Na účely určenia najvyššej percentnej výmery dôchodku sa priemerný mesačný zárobok neobmedzený podľa § 12 ods. 6 zákona znižuje o sumu zodpovedajúcu jednej dvanástine príspevku na čiastočnú úhradu nákladov sociálneho zabezpečenia vypočítaného z takého ročného príjmu, ktorý zodpovedá priemernému zárobku neobmedzenému podľa § 12 ods. 6 zákona;
  7. zárobky obdobné zárobkom uvedeným v ustanovení písmena a) bode 4 včítane doplatku do priemerného zárobku;

d) v činnostiach uvedených v prvej časti druhej hlavy a v druhej časti príjmy tam uvedené.

(2) Hrubými zárobkami sú aj

b) čiastočný invalidný dôchodok, a to vo výške v ktorej bol vyplatený,

c) osobitný príspevok baníkom,²²⁾

d) náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti patriaca za pracovný úraz (choroba z povolania)²³⁾ a náhrada za stratu na služobnom príjme po skončení neschopnosti na službu.²⁴⁾

(3) Hrubými zárobkami občana, ktorý vykonáva súbežne dve alebo viac zamestnaní, je súčet hrubých zárobkov zo všetkých zamestnaní.

(4) Hrubými zárobkami, z ktorých sa zisťuje priemerný mesačný zárobok účastníka odboja v prípade uvedenom v § 60 zákona, sú hrubé zárobky rovnako kvalifikovaných zdravých pracujúcich v povolani, ktoré účastník odboja predtým vykonával, dosahované v rozhodnom období.

(5) Za hrubý zárobok občana, ktorý bol pred 1. májom 1990 poistený ako jednotlivo hospodáriaci roľník, spolupracujúci člen jeho rodiny alebo iná osoba samostatne hospodáriaca, sa za dobu samostatnej zárobkovej činnosti považuje suma 1000 Kčs mesačne.

(6) Ak sa za hrubé zárobky u niektorých skupín občanov považuje pevne určená suma (ďalej len „fiktívny zárobok“), je táto suma 2600 Kčs mesačne, a ak ide o invalidný (čiastočný invalidný) dôchodok v súvislosti s plnením úloh v ozbrojených silách podľa § 34 a 38 zákona alebo invalidný (čiastočný invalidný) dôchodok účastníka odboja podľa § 63 ods. 4 zákona alebo občana vykonávajúceho civilnú službu (§ 56a), je táto suma 4000 Kčs mesačne.

§ 12

Výpočet priemerného mesačného zárobku

(1) Mesačný priemer hrubých zárobkov sa určí z úhrnu zárobkov uvedených v § 11 ods. 1 a 2 za kalendárne roky, z ktorých sa zisťuje priemerný mesačný zárobok. Ak sú v kalendárnych rokoch vylúčené doby uvedené v odseku 7, súčet zárobkov uvedených v § 11 ods. 1 sa úmerne upraví podľa dĺžky týchto dôb.

(2) Hrubým zárobkom za jednotlivý celý kalendárny rok na určenie piatich zárobkovo najlepších kalendárnych rokov je úhrn zárobkov uvedených v § 11 ods. 1 a 2 započítateľných v tomto roku. Ak sú v kalendárnom roku vylúčené doby uvedené v odseku 7, súčet zárobkov uvedených v § 11 ods. 1 sa úmerne upraví podľa dĺžky týchto dôb.

(3) Za kalendárny rok so zárobkami sa nepovažuje kalendárny rok, v ktorom občan po prvý raz vstúpil do zamestnania, pokiaľ zamestnanie netrvalo celý kalendárny rok; za prvý vstup do zamestnania sa pritom nepovažuje doba štúdia po ukončení povinnej školskej dochádzky, pokiaľ je to pre občana výhodnejšie.

(4) Ak nárok na dôchodok vznikol v kalendárnom roku, v ktorom občan po prvý raz vstúpil do zamestnania, vypočítava sa priemerný mesačný zárobok z hrubých zárobkov dosiahnutých v tomto roku. Ak nárok na dôchodok vznikol v kalendárnom roku nasledujúcom po roku, v ktorom občan po prvý raz vstúpil do zamestnania vypočítava sa priemerný mesačný zárobok z hrubých zárobkov dosiahnutých v kalendárnych rokoch so zárobkami. Doba predchádzajúca vstupu do zamestnania a doba od vzniku nároku na dôchodok do konca kalendárneho roka sa pritom posudzuje ako doba uvedená v odseku 7.

(5) Ak nárok na invalidný alebo čiastočný invalidný dôchodok vznikol v kalendárnom roku,

a) v ktorom sa nemocenské priznané pred vznikom nároku na tento dôchodok vyplácalo do konca kalendárneho roka a dôchodok sa v tomto roku nevyplácal, alebo

b) po 30. novembri,

považuje sa na účely určenia rozhodného obdobia za rok vzniku nároku na invalidný alebo čiastočný invalidný dôchodok aj rok, ktorý po ňom nasleduje. V prípade uvedenom v ustanovení písmena b) sa pritom doba od vzniku nároku na dôchodok do konca kalendárneho roka posudzuje ako doba uvedená v odseku 7.

(6) Do kalendárneho roka sa zahŕňajú aj doby, v ktorých občan nemal žiadny zárobok.

(7) Z kalendárneho roka sa vylučujú:

a) náhradné doby,

b) doby pracovného voľna bez náhrady príjmu účastníkov štúdia popri zamestnaní a kombinovaného štúdia,

c) doby sústavnej prípravy na budúce povolanie,

d) doby, po ktoré sa poskytoval vyrovnávací príspevok v tehotenstve a materstve,

e) doby zamestnania v cudzine, ak nejde o pracovníkov v zahraničí a o doby započítané podľa § 10,

f) doby výkonu civilnej služby.

Ak občan mal v týchto dobách zárobky uvedené v § 11 ods. 1, nezapočítavajú sa do hrubých zárobkov. Ak tieto doby trvali po celý kalendárny rok a boli vylúčené, nepovažuje sa tento rok za kalendárny rok so zárobkami.

(8) V kalendárnom roku sa však náhradné doby uvedené v § 9 ods. 1 písm. e), g), h) a k) zákona a doby sústavnej prípravy na budúce povolanie v období, v ktorom sa dosiahol zárobok, nevylučujú a zárobok dosiahnutý v týchto dobách sa započítava do hrubých zárobkov, ak je takto určený hrubý zárobok v kalendárnom roku vyšší.

(9) Pri určení mesačného priemeru hrubých zárobkov podľa odseku 1 sa do obdobia, z ktorého sa priemerný mesačný zárobok zisťuje, zahŕňajú aj doby, v ktorých občan nemal žiadny zárobok; z tohto obdobia sa však vylučujú doby uvedené v odseku 7, ak boli vylúčené už pri určení hrubých zárobkov za kalendárny rok.

(10) Za uvoľnenie v súvislosti s uskutočňovaním racionalizačných a organizačných opatrení sa na účely určenia rozhodného obdobia považuje prevedenie alebo uvoľnenie občana z doterajšieho zamestnania podľa osobitných predpisov.²⁵⁾

§ 13

Invalidný a čiastočný invalidný dôchodok občana, ktorému vznikol nárok na tento dôchodok pred dovŕšením veku 28 rokov alebo podľa § 34 a 38 zákona alebo § 56a, a občana, ktorý utrpel úraz pri osobitných druhoch činností za okolností uvedených v § 59, sa vymeriava z fiktívneho zárobku, pokiaľ skutočne dosiahnutý priemerný mesačný zárobok nie je pre neho výhodnejší.

§ 14

Pracovné úrazy a choroby z povolania K § 19 zákona

(1) Plnenie pracovných úloh a priama súvislosť s ním sa posudzuje podľa pracovnoprávných predpisov.

(2) Za pracovný úraz utrpený pri plnení pracovných úloh v zamestnaní I. pracovnej kategórie alebo v priamej súvislosti s ním sa považuje aj úraz, ktorý utrpel lekár pri záchranných prácach pod zemou v hlbinných baniach pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním.

(3) Za pracovný úraz utrpený pri plnení pracovných úloh v zamestnaní II. pracovnej kategórie alebo v priamej súvislosti s ním sa považuje aj úraz, ktorý utrpel príslušník závodného požiarného zboru pri zásahu.

(4) Chorobami z povolania sú choroby uvedené v prílohe č. 1 tejto vyhlášky, ak vznikli za podmienok tam ustanovených. Ak u občana ide o chorobu z povolania, posudzuje a hlásenie podáva príslušný orgán štátnej zdravotníckej správy.

§ 15

Výchova dieťaťa K § 21 ods. 2 a § 46 ods. 2 zákona

(1) Podmienka výchovy dieťaťa je splnená, ak sa žena osobne stará alebo sa starala o dieťa vo veku do dosiahnutia plnoletosti aspoň po dobu 10 rokov. Pokiaľ sa však žena ujala výchovy dieťaťa po dosiahnutí ôsmeho roka jeho veku, je podmienka výchovy dieťaťa splnená, ak sa žena osobne stará alebo sa starala o dieťa vo veku do dosiahnutia plnoletosti aspoň po dobu piatich rokov.

(2) Do potrebnej doby starostlivosti o dieťa uvedenej v odseku 1 sa započítava aj doba, po ktorú sa žena nemohla o dieťa osobne starať

- a) pre chorobu, alebo
- b) pretože dieťa bolo zo zdravotných dôvodov v ústavnej starostlivosti.

(3) Podmienka výchovy dieťaťa sa považuje za splnenú tiež, ak sa žena starala o dieťa

- a) od jeho narodenia do jeho úmrtia, pokiaľ dieťa zomrelo po dosiahnutí šiestich mesiacov veku, aj keď nie je splnená podmienka uvedená v odseku 1,
- b) aspoň posledné tri roky pred dosiahnutím veku určeného pre vznik nároku na starobný dôchodok.

§ 16

Zvýšenie nároku na starobný dôchodok pri ďalšom zamestnaní K § 23 a § 27 ods. 2 a 3 zákona

Pre zvýšenie starobného dôchodku za ďalšie zamestnanie sa posudzuje zamestnanie vykonávané v cudzine po vzniku nároku na tento dôchodok ako zamestnanie vykonávané v Československej socialistickej republike, ak ide o pracovníkov v zahraničí a občanov uvedených v § 45 a s výnimkou § 23 ods. 2 zákona o zápočet doby zamestnania v cudzine podľa § 10.

Invalidita a čiastočná invalidita K § 29 ods. 2 a § 37 ods. 2 a 3 zákona

§ 17

Za dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav sa pokladá nepriaznivý zdravotný stav, ktorý podľa poznatkov lekárskej vedy potrvá dlhšie ako jeden rok.

§ 18

(1) Sústavné zamestnanie je zamestnanie vykonávané s určitou pravidelnosťou tak, že nárok z neho je stálym zdrojom príjmu. Za sústavné zamestnanie sa považuje aj zamestnanie vykonávané na základe dohody o pracovnej činnosti, pokiaľ občan je zúčastnený na nemocenskom zabezpečení

z tejto dohody len preto, že je požívateľom invalidného dôchodku. Sústavným zamestnaním nie je zamestnanie, ktoré nezakladá nemocenské zabezpečenie alebo ktoré netrvá aspoň po dobu šiestich mesiacov po sebe nasledujúcich alebo zamestnanie vykonávané v rámci pracovnej rehabilitácie odporúčanej príslušným orgánom.

(2) Zamestnanie je celkom neprimerané predošlým schopnostiam a spoločenskému významu doterajšieho zamestnania, ak sa na jeho výkon vyžaduje oveľa nižšia kvalifikácia, než ktorá sa požadovala na výkon doterajšieho zamestnania, alebo v ňom nie je využitá odborná a úzko zameraná kvalifikácia získaná v doterajšom zamestnaní.

(3) Celkom mimoriadnymi podmienkami sa rozumie najmä

- a) nevyhnutná celkom osobitná, spravidla individuálna úprava pracoviska, pracovných prístrojov, nástrojov a pomôcok alebo úprava prístupu na pracovisko,
- b) zabezpečenie osobitnej dopravy na pracovisko a späť spočívajúce v potrebe sprievodcu alebo individuálnej dopravy,
- c) schopnosť výkonu zamestnania výhradne formou domácej práce, alebo
- d) schopnosť výkonu zamestnania výhradne v chránených dielňach (chránených pracoviskách), vo výrobných družstvách invalidov a v prevádzkárňach hospodárskych zariadení zväzov invalidov, a to na pracovných miestach zodpovedajúcich potrebám občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou s ťažším zdravotným postihnutím.

U občanov úplne alebo prakticky nevidomých a u občanov s anatomickou alebo funkčnou stratou dvoch končatín sa vždy predpokladá, že pracujú za celkom mimoriadnych podmienok.

§ 19

(1) Za podstatný pokles zárobku občana sa považuje, ak mesačný priemer jeho hrubých zárobkov zistený za posledných 12 mesiacov je nižší než porovnateľný zárobok spravidla aspoň o tretinu.

(2) Hrubými zárobkami podľa odseku 1 sa rozumejú zárobky uvedené v § 11 ods. 1 s výnimkou

- a) podielov na hospodárskych výsledkoch,
- b) stabilizačných odmien (vernostných stabilizačných odmien) poskytovaných pravidelne za nepretržité trvanie zamestnania podľa všeobecne záväzných právnych predpisov,
- c) vernostného prídavku baníkov,¹⁶⁾
- d) odmien poskytovaných pri významných pracovných a životných výročiach,²⁶⁾
- e) náhrady mzdy za nevyčerpanú dovolenku,
- f) príjmov za mimoriadne smeny v dňoch pracovného pokoja vykonávané z dôvodu naliehavej potreby národného hospodárstva a z krátkodobej činnosti bezprostredne smerujúcej k odstráneniu nepriaznivých dôsledkov živelných pohrôm,
- g) odmien do výšky 2000 Kčs ročne za dobrovoľnú verejnoprospešnú činnosť (napríklad odmeny za brigádnickú činnosť v akcií Z);

odmeny z dohôd o pracovnej činnosti sa pritom zahŕňajú do hrubých zárobkov bez ohľadu na to, či tieto činnosti zakladajú účasť na dôchodkovom zabezpečení.

(3) Pri určení priemeru hrubých zárobkov sa do obdobia, z ktorého sa priemer vypočítava, nezahŕňajú náhradné doby, doby, keď zamestnanie netrvalo, a doby keď občan nemal zárobok z iných dôvodov.

(4) Podmienka podstatného poklesu zárobku pri priznávaní čiastočne invalidného dôchodku sa hodnotí

- a) podľa predpokladaných zárobkov v odporúčanom zamestnaní, ak konanie prebieha v rámci prechodu z pracovnej neschopnosti do čiastočnej invalidity alebo v čase, keď žiadateľ o čiastočný invalidný dôchodok nie je zamestnaný alebo
- b) podľa novodosahovaných zárobkov, ak konanie prebieha mimo doby pracovnej neschopnosti v súvislosti so žiadosťou o priznanie čiastočného invalidného dôchodku podanou po prevedení na inú prácu, zmene zamestnania zo zdravotných dôvodov alebo vytvorení zvlášť uľahčených pracovných podmienok, a to za kratšiu dobu než uvedenú v odseku 1.

(5) Porovnateľný zárobok je priemerný mesačný zárobok, z ktorého sa vypočítava čiastočný invalidný dôchodok, ale neobmedzený podľa § 12 ods. 6 zákona, po úprave o prepočítací koeficient. Ak sa občan stal čiastočne invalidným v čase prípravy na pracovné uplatnenie, je porovnateľným zárobkom mesačný priemer hrubých zárobkov, ktoré dosahovali pracujúci v zamestnaní, na ktoré sa občan pripravoval, v období pred priznaním dôchodku, po úprave o prepočítací koeficient. Úprava zárobkov o prepočítací koeficient spočíva v ich zvýšení o 2 % za každý rok výplaty čiastočného invalidného dôchodku a v prípade, že bezprostredne pred priznaním tohto dôchodku požíval občan invalidný dôchodok, aj za dobu výplaty invalidného dôchodku, ak bol čiastočný invalidný dôchodok vymeraný z rovnakého priemerného mesačného zárobku ako invalidný dôchodok; za posledné dva roky výplaty týchto dôchodkov sa však zárobky zvyšujú o 10 % za každý rok.

(6) Podmienka podstatného poklesu zárobku sa považuje za splnenú, ak priemer hrubých zárobkov občana nie je viac ako suma minimálnej mzdy platná pre pracovníkov, ktorí sú požívatelmi čiastočného invalidného dôchodku, odmeňovaných podľa mzdových taríf ustanovených na mesiac,⁸⁵⁾ v čase, keď príslušný orgán posudzuje túto podmienku.

(7) U občanov, ktorí pracujú v zahraničí, s výnimkou pracovníkov v zahraničí, sa podmienka podstatného poklesu zárobku neskúma.

(8) Ak ide o samostatne zárobkovo činné osoby, skúma sa splnenie podmienky podstatného poklesu zárobku zo zárobku dosiahnutého za predchádzajúci kalendárny rok. Za zárobok sa na tieto účely považuje vymeriavací základ (§ 65).

§ 20

(1) Doterajšie zamestnanie je zamestnanie, ktoré občan pred vznikom dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu naposledy vykonával alebo na ktoré sa po ukončení základnej školy sústavne pripravoval štúdiom alebo výcvikom. Za naposledy vykonávané zamestnanie sa však nepovažuje zamestnanie, v ktorom došlo ku zníženiu zárobkov a ktoré občan začal vykonávať len v dôsledku zmeny zdravotného stavu, ktorá založila čiastočnú invaliditu, a zamestnanie, v ktorom sa nevyužila kvalifikácia, pokiaľ bolo alebo sa malo vykonávať po dobu spravidla kratšiu ako dva roky. Ak vznikol dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav následkom pracovného úrazu alebo choroby z povolania, považuje sa za doterajšie to zamestnanie, pri výkone ktorého úraz vznikol alebo sa zistila choroba z povolania.

(2) Rovnako kvalifikované zamestnanie je zamestnanie, ktoré kladie podobné požiadavky na občana ako doterajšie zamestnanie, spravidla mu umožňuje dosiahnuť približne rovnaký zárobok a nie je úplne vzdialené doterajšiemu zamestnaniu.

(3) Zvlášť uľahčenými pracovnými podmienkami sa rozumejú najmä

- a) skrátenie pracovného času alebo zníženie požiadaviek na pracovný výkon občana pracujúceho v úkole aspoň o tretinu,
- b) osobitná úprava pracoviska,

c) výkon práce v chránených dielňach (chránených pracoviskách), vo výrobných družstvách invalidov a v prevádzkárňach hospodárskych zariadení zväzov invalidov.

Za zvlášť uľahčené pracovné podmienky sa však nepovažuje zákaz výkonu len niektorých prác alebo pracovných úkonov, práce v určitom pracovnom prostredí alebo v noci alebo zmena pracovnej náplne neodôvodnená dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom.

(4) Pri posudzovaní, aké zamestnanie je občan ešte schopný vykonávať pri svojom dlhodobom nepriaznivom zdravotnom stave, sa vždy prihliada na možnosť rekvalifikácie na iné vhodné a primerané zamestnanie, a to najmä vzhľadom na vek občana, dosiahnutú kvalifikáciu a rozsah zachovaných pracovných schopností.

(5) Invalidita (čiastočná invalidita) občanov, ktorí vykonávali službu v ozbrojených silách a neboli vojakmi z povolania (§ 167), sa posudzuje až po ich prepustení z činnnej služby; doklady o poškodení ich zdravia úrazom alebo ochorením vzniknutým v súvislosti so službou v ozbrojených silách zabezpečujú a predkladajú príslušné orgány ozbrojených síl.

§ 21

Zdravotné postihnutia značne sťažujúce všeobecné životné podmienky sú postihnutia uvedené v prílohe č. 2 tejto vyhlášky.

§ 22

Zápočet doby zamestnania výkonného letca pre nárok na dôchodok za výsluhu rokov K § 41 ods. 2 zákona

(1) Pre nárok na dôchodok za výsluhu rokov sa doba zamestnania výkonného letca započítava jedenaplnásobne, pokiaľ nalietať v kalendárnom roku

- a) 150 až 470 letových hodín, ak ide o výkonného letca dopravných lietadiel,
- b) 250 až 560 letových hodín, ak ide o palubného sprievodcu,
- c) 200 až 500 letových hodín, ak ide o palubnú sprievodkyňu,
- d) 100 až 350 letových hodín, ak ide o výkonného letca lietadiel pre letecké práce,
- e) 50 až 100 letových hodín, ak ide o výkonného letca vrtuľníkov a
- f) 50 až 120 letových hodín, ak ide o výkonného letca Zväzu pre spoluprácu s armádou včítane výsadkára - inštruktora a inštruktora lietania na Vysokej škole dopravnej.

(2) Pre nárok na dôchodok za výsluhu rokov sa doba zamestnania výkonného letca započítava dvojnásobne, pokiaľ výkonný letec uvedený v odseku 1 nalietať vyšší počet letových hodín alebo pokiaľ výkonný letec nalietať aspoň 50 letových hodín v kalendárnom roku pri skúšaní prototypov lietadiel alebo leteckých motorov a novovyrobených alebo opravených lietadiel alebo motorov.

(3) Ak výkonný letec nalietať v kalendárnom roku nižší počet letových hodín, než je uvedený v odseku 1, prípadne v odseku 2, započítava sa mu len skutočná doba zamestnania výkonného letca, s výnimkou náhradných dôb.

(4) Výsadkárovi - inštruktormi Zväzu pre spoluprácu s armádou sa započítava jeden zoskok z lietadla za tri letové hodiny a jedno vysadenie z lietadla za pol letovej hodiny. Za jedno vysadenie z lietadla sa považuje každý uskutočnený let, pri ktorom došlo k vysadeniu najmenej jedného výsadkára.

(5) Ak výkonný letec lietadla pre letecké práce alebo vrtuľníka alebo výkonný letec Zväzu pre spoluprácu s armádou vykonáva funkciu pilota-inštruktora alebo funkciu pilota-inšpektora, započítava sa mu každá hodina jedenaplnásobne.

(6) Ak zamestnanie výkonného letca trvá len po časť kalendárneho roka alebo ak dôjde k zmene funkcie výkonného letca uvedenej v odseku 1, počet letových hodín sa pre jedenapolnásobné, prípadne dvojnásobné započítanie príslušnej časti roka úmerne zníži.

(7) Pre najvyššiu výmeru úhrnu dôchodku za výsluhu rokov výkonného letca a iného dôchodku platí suma uvedená v § 56 ods. 2 písm. b) zákona, a ak je jedným z vyplácaných dôchodkov dôchodok za výsluhu rokov vedúceho letovej prevádzky, suma uvedená v § 56 ods. 2 písm. c) zákona.

(8) Na účely krátenia dôchodku za výsluhu rokov s príjmom zo zárobkovej činnosti sa priemerný mesačný zárobok neobmedzený podľa § 12 ods. 6 zákona upravuje o prepočítací koeficient podľa § 19 ods. 5 obdobne.

§ 23

Krátenie dôchodku za výsluhu rokov a vdovského dôchodku pre súbeh s príjmom zo zárobkovej činnosti K § 44 ods. 2 a § 48 ods. 2 a 3 zákona

(1) Príjmom zo zárobkovej činnosti je hrubý zárobok uvedený v § 11 ods. 1 a ods. 2 písm. d) včítane odmien z dohôd o pracovnej činnosti a peňažných dávok nemocenského zabezpečenia nahrádzajúcich pracovný príjem. Ak ide o samostatne zárobkovo činnú osobu, považuje sa za príjem z jej činnosti vymeriavací základ (§ 65). Za príjem občanov pracujúcich v zahraničí, s výnimkou pracovníkov uvedených v § 43 sa považuje príjem za posledných 12 kalendárnych mesiacov pred vycestovaním do zahraničia.

(2) Dôchodok sa skrátil od najbližšej mesačnej splátky dôchodku nasledujúcej po skutočnosti zakladajúcej krátenie podľa predpokladaného príjmu na podklade oznámenia organizácie, pre ktorú dôchodca pracuje. Vždy po uplynutí 12 mesiacov zárobkovej činnosti dôchodcu sa krátenie dôchodku pre ďalšie obdobie upraví podľa výšky skutočne dosiahnutého príjmu z tejto činnosti. Ak ide o samostatne zárobkovo činnú osobu, skráti sa dôchodok vždy po uplynutí kalendárneho roka.

(3) Krátenie dôchodku sa nemení, ak sa priemer hrubých príjmov zo zárobkovej činnosti zmení najviac o 50 Kčs mesačne.

(4) Starostlivosťou vdovy o dieťa sa rozumie starostlivosť o vlastné (osvojené) dieťa a dieťa prevzaté do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov (§ 7 ods. 1).

K § 49 ods. 2 písm. a) a § 71 ods. 2 zákona

§ 24

Sústavná príprava dieťaťa na budúce povolanie

(1) Za sústavnú prípravu dieťaťa na budúce povolanie sa považuje

- a) štúdium na stredných a vysokých školách²⁷⁾ s výnimkou štúdia popri zamestnaní, kombinovaného štúdia a štúdia po dobu výkonu vojenskej základnej (náhradnej) služby alebo za trvania služobného pomeru príslušníkov ozbrojených síl a zborov,
- b) odborná príprava v odborných učilištiach,
- c) príprava na výkon povolania zaškolením,²⁸⁾
- d) príprava na pracovné uplatnenie vo výchovných zariadeniach pre občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou a v zariadeniach pre mládež vyžadujúcu osobitnú starostlivosť.

(2) Sústavná príprava dieťaťa na budúce povolanie podľa odseku 1 písm. a) a b) sa začína najskôr od začiatku školského roka prvého ročníka školy. Ak žiak (študent) začal plniť študijné

povinnosti pred týmto dňom, začína sa jeho sústavná príprava na budúce povolanie dňom, keď začal tieto povinnosti plniť.

(3) Za sústavnú prípravu dieťaťa na budúce povolanie sa považuje aj

- a) doba od skončenia výuky v jednom školskom roku do začiatku nasledujúceho školského roka, ak dieťa pokračuje bez prerušenia v ďalšom štúdiu,
- b) doba školských prázdnin bezprostredne nadväzujúcich na skončenie štúdia, pokiaľ dieťa nevstúpilo do trvalého zamestnania, prípadne nezačalo vykonávať inú trvalú pracovnú činnosť,
- c) doba po skončení posledného ročníka školy do vykonania určenej záverečnej skúšky, najdlhšie však do konca nasledujúceho školského roka, pokiaľ dieťa pred uplynutím tejto doby nevstúpilo do trvalého zamestnania, prípadne nezačalo vykonávať inú trvalú pracovnú činnosť,
- d) iné štúdium alebo výuka, ak je svojím rozsahom a úrovňou podľa rozhodnutia Ministerstva školstva, mládeže a telovýchovy Českej socialistickej republiky alebo Ministerstva školstva, mládeže a telesnej výchovy Slovenskej socialistickej republiky postavené na roveň štúdiu na školách uvedených v odseku 1 písm. a).

(4) Do doby sústavnej prípravy dieťaťa na budúce povolanie sa započítavajú aj opakované ročníky štúdia. Pri neukončenom štúdiu sa posudzuje ako doba štúdia na strednej a vysokej škole doba do dňa, ktorý je vyznačený na potvrdení školy o štúdiu. Dobou štúdia je doba, po ktorú sa štúdium prerušilo.

(5) Za sústavnú prípravu dieťaťa na budúce povolanie sa považuje aj doba štúdia popri zamestnaní, pokiaľ žiak (študent) nie je v tejto dobe zamestnaný.

§ 25

Povinná školská dochádzka

Za povinnú školskú dochádzku sa na účely sociálneho zabezpečenia považuje aj doba školských prázdnin nadväzujúcich na ukončenie obdobia školského vyučovania školského roka, v ktorom dieťa dovŕši posledný rok povinnej školskej dochádzky, pokiaľ dieťa v tejto dobe nevstúpilo do trvalého zamestnania, prípadne nezačalo vykonávať inú trvalú pracovnú povinnosť.

§ 26

Dôchodok manželky K § 51 zákona

Za zárobkovú činnosť sa nepovažuje pracovná činnosť nepresahujúca 60 pracovných dní v kalendárnom roku.

§ 27

Sociálny dôchodok K § 52 zákona

(1) Životné potreby sa spravidla nepokladajú za zabezpečené, ak

- a) občan je odkázaný na príjem uvedený v § 28 ods. 1 nedosahujúci sumy uvedené v § 54 ods. 1 a 2 zákona,
- b) užívateľ poľnohospodárskej pôdy je odkázaný na výnos z pôdy, ktorú obhospodaruje a ktorá nepresahuje výmeru 0,4 ha.

(2) Pre priznanie a výšku sociálneho dôchodku sa neprihliada na pracovnú činnosť občana a jeho rodinného príslušníka nepresahujúcu 60 pracovných dní v kalendárnom roku.

(3) Na účely poskytovania sociálneho dôchodku sa pobyt občana v domove - penzióne pre dôchodcov nepovažuje za umiestnenie v ústave sociálnej starostlivosti.

§ 28**Úprava dôchodku, ktorý je jediným zdrojom príjmu K § 54 zákona**

(1) Pre nárok na úpravu dôchodku, ktorý je jediným zdrojom príjmu, sa iným príjmom rozumie

- a) čistý príjem z akejkoľvek zárobkovej činnosti,
- b) výživné a príspevok na výživu rozvedeného manžela a nevydatej matke,
- c) čistý príjem z nehnuteľnosti,
- d) peňažné dávky nemocenského zabezpečenia nahrádzajúce pracovný príjem,
- e) náhrada za stratu na zárobku,
- f) náhrada za stratu na dôchodku,
- g) dôchodok vyplácaný z cudziny a dávka poskytovaná z cudziny ako odškodnenie za stratu zárobkovej schopnosti spôsobenú pracovným úrazom alebo vojnovým poškodením (renta),
- h) výsluhový prídavok v stavebníctve a iné obdobné príspevky k dôchodku poskytované organizáciami podľa osobitných predpisov s výnimkou príspevkov k dôchodkom družstevných roľníkov,
- i) rodičovský príspevok,
- j) štipendium, s výnimkou prospechového štipendia,
- k) príjem (odmena) žiaka (študenta) v období odborného rozvoja,
- l) suma daňovej úľavy daňovníka dane zo mzdy vyplývajúca z uznania dôchodcu za vyživovanú osobu, alebo ak je suma daňovej úľavy menšia než 100 Kčs, suma 100 Kčs mesačne,
- m) naturálne pôžitky, a to hodnotu, akou sa započítavajú na účely dane zo mzdy,
- n) príjem dobrovoľnej opatrovatelky presahujúci 600 Kčs mesačne,
- o) opakujúce sa plnenie zo zákonnej zodpovednosti včítane poisťného plnenia a pravidelné plnenie z dôchodkového pripoistenia.

(2) Za príjem zo samostatnej zárobkovej činnosti sa považuje základ pre vyrubenie príslušnej dane (poľnohospodárskej, z príjmov obyvateľstva); ak je však skutočný čistý výnos nižší než tento základ preto, že občan vykonávajúci zárobkovú činnosť nemohol pracovať úplne pre nepriaznivý zdravotný stav alebo z iných vážnych dôvodov, prihliada sa na tento nižší výnos. Za príjem zo samostatnej zárobkovej činnosti sa však nepovažuje príjem zo záhumienka.

(3) Za občana, ktorý plní vyživovaciu povinnosť, sa vždy považujú manžel (manželka) a občan, ktorý poberá výchovné alebo prídavky na deti alebo ktorému sa vypláca sirotsky dôchodok na vlastné (osvojené) dieťa.

(4) Podmienka spoločnej domácnosti sa nepovažuje za splnenú, ak dôchodca alebo jeho rodinný príslušník uvedený v § 54 ods. 8 zákona je umiestnený v ústave sociálnej starostlivosti, ak ide o celoročný alebo týždenný pobyt, v psychiatrickej liečebni alebo v liečebni pre dlhodobo chorých, a to odo dňa splatnosti štvrtej splátky dôchodku po dni umiestnenia.

(5) Na účely úpravy dôchodku ako jediného zdroja príjmu sa pobyt občana v domove - penzióne pre dôchodcov nepovažuje za umiestnenie v ústave sociálnej starostlivosti.

Súbeh nárokov a zúčtovanie dávok K § 56 a 98 zákona**§ 29****Súbeh nárokov na starobný a vdovský dôchodok**

Úprava starobného dôchodku pre súbeh s vyšším vdovským dôchodkom sa nemení, pokiaľ po zvýšení starobného dôchodku za dobu ďalšieho zamestnania po vzniku nároku na tento dôchodok jeho výška presiahne výšku vdovského dôchodku.

§ 30**Súbeh nárokov na starobný alebo invalidný dôchodok a nemocenské**

(1) Ak sa starobný dôchodok priznáva spätne aj za dobu, po ktorú sa poskytovalo nemocenské, zúčtuje sa doplatok dôchodku s nemocenským vyplateným za dobu dlhšiu, než ustanovujú predpisy o nemocenskom zabezpečení.²⁹⁾

(2) Ak sa invalidný dôchodok priznáva spätne aj za dobu, po ktorú sa poskytovalo nemocenské priznané po vzniku nároku na tento dôchodok, zúčtuje sa doplatok dôchodku s nemocenským vyplateným za dobu dlhšiu, než ustanovujú predpisy o nemocenskom zabezpečení.²⁹⁾

§ 31**Súbeh nárokov na invalidný dôchodok a prídavky na deti alebo výchovné**

Ak sa invalidný dôchodok priznáva dieťaťu spätne aj za dobu, po ktorú sa naň poskytovali prídavky na deti alebo výchovné, zúčtuje sa doplatok dôchodku s týmito vyplatenými dávkami; ak príplatok k prídavkom na deti alebo k výchovnému patrilo, zúčtuje sa doplatok dôchodku aj s týmto príplatkom.

§ 32**Súbeh nárokov na výchovné a prídavky na deti**

(1) Ak výchovné k dôchodku na dieťa patrí za dobu, za ktorú sa už poskytovali prídavky na deti z nemocenského zabezpečenia, vypláti sa na výchovnom len rozdiel medzi výškou výchovného a výškou prídavkov na deti.

(2) Ak sa na dieťa poskytovalo výchovné, hoci sa na toto dieťa mali poskytovať prídavky na deti, zastaví sa výplata výchovného pri výplate splátky dôchodku splatnej po dni, ktorým uplynulo obdobie, za ktoré sa už výchovné vypláti. Výchovné za predchádzajúcu dobu sa nepovažuje za preplatok, pokiaľ nepresahovalo výšku, v ktorej by prídavky na deti za túto dobu inak patrili; podmienkou je, že na toto dieťa sa výchovné poskytlo len raz a že splnilo účel, na ktorý je určené.

(3) Ak v rodine dôchodcu žijú deti, z ktorých na niektoré sa vypláca výchovné jednému z manželov a na ostatné sa vypláca výchovné druhému z manželov, poskytne sa na žiadosť k súčtu súm výchovného, ktoré sa vyplácajú na tieto deti, doplatok do výšky výchovného, ktoré by sa poskytovalo na všetky deti len k jednému dôchodcu. Doplatok sa rozdelí k výchovnému pomernou časťou podľa počtu detí.

(4) Ak v rodine dôchodcu žijú deti, z ktorých na niektoré sa vypláca výchovné k dôchodku a na ostatné prídavky na deti, poskytne sa na žiadosť k súčtu súm výchovného a prídavkov na deti doplatok do výšky výchovného, ktoré by mu inak patrilo na všetky tieto deti; podmienkou je, že u toho, z nemocenského zabezpečenia ktorého sa prídavky na deti poskytujú, nie sú splnené podmienky pre priznanie doplatku k prídavkom na deti.³⁰⁾

(5) Ak požívateľ dôchodku neuplatnil nárok na výchovné, hoci by mu inak patrilo, je oprávnený uplatniť nárok na výchovné z jeho dôchodkového zabezpečenia druhý z rodičov, iný občan, ktorý má dieťa v priamom zaopatrení, opatrovník alebo orgán poverený úlohami starostlivosti o deti.

(6) Ustanovenia odsekov 2 a 5 platia tiež pre príplatok k výchovnému.

§ 33

Súbeh nárokov na dôchodky a osobitný príspevok baníkom

Ak sa priznáva starobný, invalidný alebo čiastočný invalidný dôchodok za dobu, po ktorú sa poskytol osobitný príspevok baníkom,³¹⁾ zúčtuje sa doplatok týchto dôchodkov s vyplateným príspevkom; prípadný preplatok osobitného príspevku baníkom sa na žiadosť platiteľovi tejto dávky vráti.

Obmedzenie výplaty a zníženie dávok

§ 34

K § 99 zákona

(1) Suma, o ktorú sa dôchodok pri umiestnení dôchodcu v psychiatrickej liečebni alebo v liečebni pre dlhodobo chorých znižuje, je 1200 Kčs mesačne; dôchodok sa však zníži najviac tak, aby výplata dôchodku tvorila aspoň 30 % jeho výšky, najmenej však 310 Kčs mesačne. Ak je občan povinný uhrádzať záväzky mimo liečebne, upraví sa zníženie tak, aby dôchodca mohol uhrádzať tieto záväzky; obmedzenie zníženia dôchodku 30 % jeho výšky v tomto prípade neplatí. Za záväzky občana mimo liečebne sa považujú záväzky vyplývajúce z rozhodnutia súdu alebo orgánu štátnej správy a úhrada za užívanie bytu a služby s tým spojené.

(2) Zostatok dôchodku vypláca platiteľ dôchodku hromadným poukazom všetkým dôchodcom umiestneným v liečebni k 15. dňu kalendárneho mesiaca. Rozdiely na dôchodku vzniknuté zmenou výplatného termínu sa nezúčtovávajú.

(3) Po návrate z liečebne sa občanovi doplatí spätne za posledné dva mesiace pobytu v liečebni časť dôchodku, o ktorú sa dôchodok znížil, včítane zvýšenia dôchodku pre bezvládnosť, a úpravy dôchodku patriacej z dôvodu jediného zdroja príjmu.

(4) Ak bol do psychiatrickej liečebne alebo do liečebne pre dlhodobo chorých premiestnený občan, ktorému sa dôchodok znížil podľa odseku 1 alebo ktorý bol dosiaľ umiestnený v ústave sociálnej starostlivosti, posudzuje sa pre určenie doby zníženia dôchodku tento občan, ako keby pokračoval v doterajšom pobyte. Obdobne sa postupuje aj v prípade, že občan uvedený v predchádzajúcej vete je znova umiestnený v psychiatrickej liečebni alebo v liečebni pre dlhodobo chorých do dvoch mesiacov od prepustenia z takej liečebne alebo z ústavu sociálnej starostlivosti.

(5) Ustanovenie § 28 ods. 3 platí aj tu.

§ 35

K § 100 zákona

(1) Dôchodcovi, ktorý vykonáva trest odňatia slobody po dobu dlhšiu ako jeden mesiac alebo je vo väzbe, sa vypláca po úprave podľa odseku 2 časť dôchodku vo výške potrebnej na úhradu za užívanie bytu a služby s tým spojené, ako aj na úhradu výživného, prípadne príspevku na výživu, ktoré má dôchodca povinnosť poskytovať podľa súdneho rozhodnutia inej osobe než uvedenej v odseku 2, a iných právnych záväzkov, s výnimkou úhrady peňažného trestu alebo pokuty, pre ktoré sa vykonávajú zrážky z dôchodku.

(2) Manželke a deťom dôchodcu sa vypláca časť dôchodku vo výške 50 % dôchodku, ak ide o jednu osobu, 60 % dôchodku, ak ide o dve osoby, a 80 % dôchodku, ak ide o tri a viac uvedených osôb; pokiaľ však tieto osoby majú nárok voči dôchodcovi na výživné priznané súdom, vypláca sa im časť dôchodku vo výške tohto výživného.

(3) Ak sa podľa predchádzajúcich odsekov vypláca časť dôchodku, vypláca sa vždy vo výške najmenej jednej polovice dôchodku, a to celkom pre všetkých oprávnených.

§ 36

Bezvládnosť K § 70 zákona

(1) Čiastočne bezvládný je dôchodca, ktorý potrebuje dlhodobo pomoc inej osoby pri niektorých nevyhnutných životných úkonoch, napríklad pri umývaní, česaní a obliekaní. Za čiastočne bezvládneho sa vždy považuje občan prakticky nevidomý.

(2) Prevažne bezvládný je dôchodca, ktorý potrebuje okrem pomoci uvedenej v odseku 1 pravidelnú pomoc inej osoby pri hlavných životných úkonoch, napríklad pri chôdzi a pri výkone fyziologickej potreby. Za prevažne bezvládneho sa vždy považuje občan úplne nevidomý.

(3) Úplne bezvládný je dôchodca, ktorý úplne stratil schopnosť sebaobsluhy, potrebuje sústavné ošetrovanie a je odkázaný trvalo na pomoc inej osoby pri všetkých životných úkonoch.

(4) Na účely poskytovania zvýšenia dôchodku pre bezvládnosť sa pobyt dôchodcu v domove - penzióne pre dôchodcov nepovažuje za umiestnenie v ústave sociálnej starostlivosti.

§ 37

Dlhodobo ťažko zdravotne postihnuté dieťa vyžadujúce mimoriadnu starostlivosť alebo mimoriadnu starostlivosť osobitne náročnú K § 9 ods. 1 písm. e) a § 71 ods. 5 zákona

(1) Za dlhodobo ťažko zdravotne postihnuté dieťa sa považuje dieťa, ktorého ochorenie alebo stav uvedený v prílohe č. 3 tejto vyhlášky potrvá dlhšie ako jeden rok.

(2) Mimoriadnou starostlivosťou o dlhodobo ťažko zdravotne postihnuté dieťa sa rozumie individuálne poskytovaná starostlivosť, ktorá svojím rozsahom a intenzitou značne prevyšuje starostlivosť o zdravé dieťa rovnakého veku, a to potrebou opakovaného ošetrovania v priebehu dňa, prípadne sústavnej (väčšinou každodennej) rehabilitácie alebo cvičenia, nevyhnutnosťou prípravy individuálneho diétného stravovania, potrebou zvýšeného dohľadu alebo pomocou inej osoby pri niektorých životných úkonoch. Dieťa vyžadujúce túto starostlivosť je spravidla schopné navštevovať predškolské a školské zariadenia určené pre také deti alebo výnimočne aj predškolské a školské zariadenia pre zdravé deti, pokiaľ pre to rodina dieťaťa a príslušné zariadenie vytvorí potrebné podmienky.

(3) Mimoriadnou starostlivosťou osobitne náročnou o dlhodobo ťažko zdravotne postihnuté dieťa sa rozumie starostlivosť uvedená v odseku 2, ak je vo zvýšenom rozsahu potrebná v priebehu dňa, pokiaľ ide o ošetrovanie, aj v noci, alebo ak ide o dieťa, ktoré vyžaduje nepretržitý dohľad alebo je odkázané na pomoc inej osoby pri väčšine alebo všetkých nevyhnutných životných úkonoch. Dieťa vyžadujúce túto starostlivosť nie je schopné navštevovať zariadenia uvedené v odseku 2.

(4) Liečebný pobyt dlhodobo ťažko zdravotne postihnutého dieťaťa vyžadujúceho mimoriadnu starostlivosť alebo mimoriadnu starostlivosť osobitne náročnú v ústavnom zariadení liečebno-preventívnej starostlivosti sa začínajúc siedmym mesiacom považuje za umiestnenie v ústave (zariadení) pre také deti.

(5) Výchovné na dieťa, ktoré je v zaopatrení ústavu (zariadenia) s týždenným pobytom, sa vypláca tomuto ústavu (zariadeniu) len vtedy, ak ústav (zariadenie) poskytuje dieťaťu plné priame zaopatrenie. Plným priamym zaopatrením sa rozumie stravovanie, ubytovanie a ošatenie.

(6) Za umiestnenie dieťaťa v ústave (zariadení) pre také deti sa nepovažuje doba prerušenia pobytu dieťaťa v ústave (zariadení) počas školských prázdnin, ktoré trvá po celý kalendárny mesiac.

DRUHÁ HLAVA

OSOBITNÉ USTANOVENIA PRE NIEKTORÉ SKUPINY OBČANOV

§ 38

Domácki pracovníci

Do hrubého zárobku domáceho pracovníka sa nezapočítavajú režijné náklady a cena surovín, ktoré si domácky pracovník obstaráva na vlastné náklady.

§ 39

Pracovníci, ktorí sa pripravujú na výkon povolania zaškolením

(1) Za mesačný hrubý zárobok pracovníka, ktorý sa pripravuje na výkon povolania zaškolením,³²⁾ sa považuje fiktívny zárobok, pokiaľ skutočný hrubý zárobok z výkonu zamestnania nie je vyšší.

(2) Ak sa tento pracovník stal invalidným alebo čiastočne invalidným následkom pracovného úrazu, považuje sa za hrubý zárobok, pokiaľ je to pre neho výhodnejšie, mesačný priemer hrubých zárobkov dosiahnutých v posledných troch kalendárnych mesiacoch pred mesiacom, v ktorom došlo k pracovnému úrazu.

§ 40

Sezónni a kampaňoví pracovníci

(1) Do doby zamestnania sezónneho a kampaňového pracovníka³³⁾ sa započítava každý kalendárny mesiac, v ktorom bol pracovník zúčastnený na nemocenskom zabezpečení aspoň časť mesiaca.

(2) Hrubými zárobkami sú aj zárobky za kalendárne mesiace, v ktorých sezónny a kampaňový pracovník nebol zúčastnený na nemocenskom zabezpečení; tieto kalendárne mesiace sa tiež zahŕňajú do doby, za ktorú sa zisťuje priemerný mesačný zárobok.

§ 41

Pracovníci na nepravidelnú výpomoc

(1) Do doby zamestnania pracovníka na nepravidelnú výpomoc³⁴⁾ sa započítava každý kalendárny mesiac, v ktorom bol pracovník zúčastnený na nemocenskom zabezpečení aspoň časť mesiaca.

(2) Ustanovenie § 40 ods. 2 platí obdobne.

§ 42

Občania činní na základe dohody o pracovnej činnosti

(1) Za hrubý zárobok občana činného na základe dohody o pracovnej činnosti³⁵⁾ sa považuje odmena za dojednané práce podrobená dani zo mzdy.

(2) Hrubými zárobkami sú aj zárobky za kalendárne mesiace, v ktorých občan činný na základe dohody o pracovnej činnosti nebol nemocensky zabezpečený len preto, že jeho príjem nedosiahol 400 Kčs mesačne.

(3) Ak občan činný na základe dohody o pracovnej činnosti je už zabezpečený z dôvodu inej činnosti alebo poberá starobný alebo invalidný dôchodok, posudzuje sa v dôchodkovom zabezpečení úraz, ktorý utrpí pri výkone dojednaných prác alebo v priamej súvislosti s ním, ako pracovný úraz.

§ 43

Pracovníci v zahraničí

(1) Pracovníkmi v zahraničí sú pracovníci československých organizácií, ktorí sú československými občanmi a sú pridelení alebo prijatí na výkon činnosti pre tieto organizácie mimo územia československej socialistickej republiky.

(2) Za hrubý zárobok pracovníka v zahraničí sa považuje hrubý funkčný plat, ktorý mu patrí podľa príslušnej mzdovej úpravy po dobu jeho činnosti v zahraničí.

(3) Ak pracovníkovi v zahraničí nepatrí funkčný plat alebo ak nie je určený, považuje sa za hrubý zárobok suma, ktorú podľa povahy jeho činnosti v zahraničí určí príslušný ústredný orgán v súlade so zásadami mzdových úprav pre pracovníkov zahraničnej služby.

(4) Ak je hrubý zárobok podľa odsekov 2 a 3 nižší než mesačná hrubá mzda (plat), ktorá pracovníkovi patrila v priemere za posledných 12 kalendárnych mesiacov pred vyslaním do zahraničia, prípadne pred začatím prípravy pre službu v zahraničí, považuje sa za hrubý zárobok táto mesačná mzda (plat); ak však v období 12 kalendárnych mesiacov pred vyslaním do zahraničia došlo k trvalej zmene základnej mzdy (platu) pracovníka, považuje sa za hrubý zárobok mesačná hrubá mzda (plat), ktorá mu patrila v priemere od tejto zmeny do konca uvedeného obdobia.

(5) Prídavok zahraničnej služby, prípadne iný príplatok alebo zvýšenie platu poskytované na úhradu zvýšených výdavkov v zahraničí, sa do hrubého zárobku podľa odsekov 2 až 4 nezapočítava.

(6) Ak pracovníkovi v dobe jeho činnosti v zahraničí vypláca plat československá organizácia, ku ktorej nie je v pracovnom pomere, oznámi táto organizácia údaje o výške platu a iné podklady potrebné na dôchodkové zabezpečenie organizácii, ktorá plní povinnosti organizácie na účely sociálneho zabezpečenia.

§ 45

Ustanovenia § 43 sa nevzťahuje na

- a) členov posádok a iných pracovníkov v československých dopravných prostriedkoch,
- b) občanov vyslaných na zahraničnú pracovnú cestu, ktorým sa po dobu tejto pracovnej cesty poskytuje náhrada výdavkov,
- c) členov jednotlivých roľníckych družstiev, u ktorých aj po dobu ich činnosti v zahraničí zostávajú zachované podmienky pre ďalšie trvanie doterajšieho zabezpečenia.

§ 46

Poslanci zákonodárnych zborov

(1) Za hrubý zárobok poslanca zákonodarného zboru sa považuje poslanecký plat a funkčný príplatok, na ktoré vznikol nárok podľa príslušných predpisov,⁸⁰⁾ a to v sume podliehajúcej dani zo mzdy.

(2) Úraz, ktorý utrpí poslanec zákonodarného zboru pri plnení úloh vyplývajúcich z poslaneckej funkcie alebo v priamej súvislosti s ním, sa považuje za pracovný úraz. Ustanovenie § 19 ods. 2 zákona platí obdobne.

Členovia a poslanci obecných zastupiteľstiev a starostovia obcí

§ 47

(1) Na dôchodkovom zabezpečení sú zúčastnení členovia obecných zastupiteľstiev,⁸¹⁾ poslanci obecných zastupiteľstiev⁸²⁾ a starostovia obcí⁸³⁾ (ďalej len „členovia obecného zastupiteľstva“), ktorí vykonávajú funkciu dlhodobovo uvoľnených členov obecného zastupiteľstva.⁸⁴⁾

(2) Úraz, ktorý utrpí člen obecného zastupiteľstva pri plnení úloh vyplývajúcich z tejto funkcie alebo v priamej súvislosti s ním, sa považuje za pracovný úraz. Ustanovenie § 19 ods. 2 zákona platí obdobne.

§ 48

(1) Ak úraz utrpel člen obecného zastupiteľstva, ktorý nie je dôchodkovo zabezpečený a stal sa následkom tohto úrazu invalidným (čiastočne invalidným), patrí mu invalidný (čiastočný invalidný) dôchodok vo výške patriacej pri pracovnom úraze; dôchodok sa vymeriava z fiktívneho zárobku.

(2) Ak úraz utrpel člen obecného zastupiteľstva, ktorý je požívateľom starobného, invalidného alebo čiastočného invalidného dôchodku, nevykonáva zamestnanie ani nie je dôchodkovo zabezpečený podľa § 47 a stal sa následkom tohto úrazu invalidným (čiastočne invalidným), patrí mu invalidný (čiastočný invalidný) dôchodok vo výške patriacej pri pracovnom úraze, a to z jeho priemerného mesačného zárobku, najmenej však z fiktívneho zárobku.

(3) Úrazom sa rozumie úraz utrpený za okolností uvedených v § 47 ods. 2.

§ 49

(1) Do hrubých zárobkov člena obecného zastupiteľstva sa započítavajú odmeny vyplatené za výkon funkcie člena obecného zastupiteľstva včítane tých častí, ktoré sú oslobodené od dane zo mzdy.

(2) Do hrubých zárobkov člena komisie, ktorý nie je členom obecného zastupiteľstva, sa započítavajú odmeny vyplatené obcou za výkon funkcie člena komisie včítane tých častí, ktoré sú oslobodené od dane zo mzdy.

(3) Ak je člen obecného zastupiteľstva, ktorý nie je dôchodkovo zabezpečený podľa § 47 ods. 1, požívateľom čiastočného invalidného dôchodku, odmeny uvedené v odseku 1 sa na účely posudzovania podmienky podstatného poklesu zárobku nezahŕňajú do hrubých zárobkov.

(4) Príslušný orgán obecného zastupiteľstva, ktorý poskytol odmeny podľa odseku 1 alebo 2, je povinný žiadateľovi o dôchodok na jeho žiadosť písomne oznámiť ich výšku.

§ 50

Členovia výborov ľudovej kontroly

Pre dôchodkové zabezpečenie členov výborov ľudovej kontroly³⁶⁾ platia obdobne § 47 až 49.

Žiaci a študenti

§ 52

(1) Za mesačný hrubý zárobok žiaka a študenta sa považuje fiktívny zárobok. Ak žiakovi alebo študentovi patrí odmena³⁷⁾ alebo hrubý zárobok zo zamestnania v niektorom mesiaci vyšší, považuje sa za jeho zárobok v tomto mesiaci skutočne dosiahnutý hrubý zárobok (odmena).

(2) Ak sa žiak alebo študent stal invalidným (čiastočne invalidným) následkom pracovného úrazu, považuje sa za jeho hrubý zárobok, pokiaľ je to pre neho výhodnejšie, mesačný priemer hrubých zárobkov dosiahnutých v posledných troch kalendárnych mesiacoch pred pracovným úrazom.

(3) Úraz, ktorý žiak alebo študent utrpel pri vyučovaní alebo v priamej súvislosti s ním, sa považuje za pracovný úraz; ustanovenie § 19 ods. 2 zákona platí obdobne.

§ 53

(1) Pre občanov, ktorí sú účastníkmi štúdia popri zamestnaní alebo kombinovaného štúdia a sú zamestnaní, neplatí ustanovenie § 52 ods. 1 a 2.

(2) Ak utrpí občan, ktorý je účastníkom štúdia popri zamestnaní alebo kombinovaného štúdia, úraz za okolností uvedených v § 52 ods. 3, považuje sa taký úraz za pracovný úraz utrpený v zamestnaní.

§ 54

Interní vedeckí a umeleckí aspiranti

(1) Za hrubý zárobok interného vedeckého aspiranta³⁶⁾ sa považuje štipendium včítane tej časti, ktorá je oslobodená od dane zo mzdy, a odmena, prípadne prémie za úspešné riešenie úloh.³⁹⁾

(2) Za hrubý zárobok interného umeleckého aspiranta⁴⁰⁾ sa považuje štipendium včítane tej časti, ktorá je oslobodená od dane zo mzdy, a odmeny vyplácané za pedagogickú činnosť vykonávanú v rámci študijného plánu.⁴¹⁾

(3) Za hrubý zárobok interného vedeckého alebo umeleckého aspiranta vyslaného na štipendijný pobyt v zahraničí sa považuje suma zodpovedajúca štipendiu, ktoré by mu patrilo v Československej socialistickej republike.

(4) Úraz, ktorý interný vedecký alebo umelecký aspirant utrpel pri činnosti vykonávanej podľa jeho študijného plánu alebo v priamej súvislosti s ňou, sa považuje za pracovný úraz; ustanovenie § 19 ods. 2 zákona platí obdobne.

(5) Úraz, ktorý utrpel externý vedecký alebo umelecký aspirant, ktorý je dôchodkovo zabezpečený z dôvodu inej činnosti, pri činnosti vykonávanej podľa jeho študijného plánu alebo v priamej súvislosti s ňou, sa považuje za pracovný úraz; ustanovenie § 19 ods. 2 zákona platí obdobne.

§ 56

Dobrovoľní pracovníci opatrovateľskej služby

(1) Ako doba zamestnania dobrovoľných pracovníkov opatrovateľskej služby organizovanej príslušným orgánom (ďalej len „opatrovatelia“) sa započítava každý kalendárny mesiac, v ktorom bol opatrovatel zúčastnený na nemocenskom zabezpečení⁴³⁾ aspoň časť mesiaca.

(2) Za mesačný hrubý zárobok opatrovateľa sa považuje odmena za vykonané opatrovateľské služby; započítava sa za ten mesiac, za ktorý sa zúčtovala.

(3) Za hrubá zárobky sa považujú aj odmeny za kalendárne mesiace, v ktorých opatrovateľ nebol zúčastnený na nemocenskom zabezpečení; tieto kalendárne mesiace sa zahŕňajú tiež do doby, za ktorú sa zisťuje priemerný mesačný zárobok.

(4) Úraz, ktorý opatrovateľ utrpel pri výkone opatrovateľskej služby vykonávanej podľa pokynov príslušného orgánu alebo v priamej súvislosti s takým výkonom, sa považuje za pracovný úraz; ustanovenie § 19 ods. 2 zákona platí obdobne.

(5) Ak sa opatrovateľ stal invalidným (čiastočne invalidným) vymeriava sa invalidný (čiastočný invalidný) dôchodok z priemerného mesačného zárobku, najmenej však z fiktívneho zárobku.

§ 56a

Občania vykonávajúci civilnú službu

(1) Za zamestnanie sa považuje doba výkonu civilnej služby.⁷⁰⁾

(2) Úraz utrpený pri výkone činnosti vykonávanej v rámci civilnej služby podľa pokynov organizácie alebo v priamej súvislosti s takým výkonom sa považuje za pracovný úraz; ustanovenie § 19 ods. 2 zákona platí obdobne.

(3) Doba výkonu civilnej služby sa preukazuje potvrdením príslušného orgánu, ktorý vydal povolávací rozkaz nastúpiť civilnú službu. Organizácia, v ktorej sa vykonáva civilná služba, je povinná viesť potrebnú evidenciu a poskytnúť tomuto príslušnému orgánu potrebné podklady.

§ 57

Občania so zmenenou pracovnou schopnosťou pripravujúci sa na pracovné uplatnenie

(1) Doba, po ktorú sa občan so zmenenou pracovnou schopnosťou pripravuje na pracovné uplatnenie podľa odporúčania príslušného orgánu, sa považuje za dobu zamestnania, ak občan nie je zúčastnený na dôchodkovom zabezpečení už z dôvodu inej činnosti.

(2) Za mesačný hrubý zárobok občana so zmenenou pracovnou schopnosťou pripravujúceho sa na pracovné uplatnenie sa považuje fiktívny zárobok, pokiaľ nie je skutočne dosiahnutý zárobok vyšší.

(3) Úraz, ktorý občan so zmenenou pracovnou schopnosťou utrpel pri príprave na pracovné uplatnenie alebo v súvislosti s ňou, sa považuje za pracovný úraz; ustanovenie § 19 ods. 2 zákona platí obdobne.

§ 58

Odsúdení

(1) Dôchodkovo zabezpečený je odsúdený, ktorý v dobe výkonu trestu odňatia slobody je zaradený na pravidelný výkon prác; účasť na zabezpečení vzniká dňom zaradenia na tieto práce, a zaniká dňom, keď odsúdený bol z výkonu týchto prác odvolaný. Dôchodkové zabezpečenie sa nevzťahuje na odsúdených, ktorí vykonávajú len príležitostné práce, ktorých výkon nezakladá nemocenské poistenie. Dôchodkovo zabezpečený je aj odsúdený, ktorý sa pripravuje na budúce povolanie štúdiom alebo predpísaným výcvikom.

(2) Za hrubý zárobok odsúdeného sa považuje hrubá pracovná odmena za vykonanú prácu, a ak ide o odsúdeného, ktorý sa pripravuje na budúce povolanie, fiktívny zárobok. Ak sa priznalo

odškodnenie za väzbu alebo za výkon trestu, započítava sa náhrada zodpovedajúca ušlému zárobku v kalendárnom roku väzby alebo trestu do hrubého zárobku za tento rok.

(3) Pri posudzovaní invalidity (čiastočnej invalidity) odsúdeného sa za jeho doterajšie zamestnanie považuje jeho zamestnanie pred začiatkom výkonu trestu; ak však odsúdený vykonával počas výkonu trestu dlhšie ako dva roky práce vyššej kvalifikácie alebo utrpel pri výkone týchto prác pracovný úraz, ktorý viedol k vzniku invalidity (čiastočnej invalidity), považujú sa za doterajšie zamestnanie tieto práce. Zdravotnícka služba zboru nápravnej výchovy spolupôsobí v konaní príslušného orgánu o invalidite (čiastočnej invalidite) odsúdeného.

(4) Žiadosť o dávku dôchodkového zabezpečenia, na ktorú vznikol nárok počas výkonu trestu, podáva odsúdený prostredníctvom nápravno-výchovného ústavu alebo ústavu pre výkon väzby. Pre vedenie evidencie a podávanie hlásení o odsúdených platia obdobne ustanovenia § 147 ods. 1, § 149, 150, 151 a 153. Prepustenie dôchodcu z výkonu trestu je tento ústav povinný ohlásiť príslušnému orgánu dôchodkového zabezpečenia.

(5) Dôchodkovo zabezpečením podľa odsekov 1 až 4 sú aj obvinení vo väzbe, pokiaľ sú zaradení do práce za podmienok uvedených v odseku 1. Ústav, v ktorom sa vykonáva väzba, je povinný vzatie do väzby (prepustenie z väzby) obvineného, ktorý je požívateľom dávky dôchodkového zabezpečenia, ohlásiť príslušnému orgánu dôchodkového zabezpečenia.

Dôchodkové zabezpečenie pre prípad úrazu utrpeného pri osobitných druhoch činností

§ 59

K § 6 ods. 2 písm. c) a § 19 ods. 2 písm. e) zákona

(1) Invalidný (čiastočný invalidný) dôchodok patrí pre invaliditu (čiastočnú invaliditu) spôsobenú úrazom, ktorý utrpeli

- a) členovia komisii príslušných orgánov, spolupracovníci výborov ľudovej kontroly, sudcovia z ľudu a iní funkcionári pri výkone verejnej funkcie alebo v priamej súvislosti s ním, pokiaľ nie sú dôchodkovo zabezpečením už podľa § 47 až 50,
- b) dobrovoľní požiarnici a občania pomáhajúci alebo plniaci povinnosť v požiarinej ochrane; pri plnení úloh a výcviku v odbore požiarinej ochrany, pri zásahu proti živelným pohromám alebo nehodám a pri odstraňovaní ich následkov,
- c) zdravotníci, funkcionári, členovia a dobrovoľní spolupracovníci Československého Červeného kríža pri priamej účasti na plnení úloh tejto organizácie včítane potrebného výcviku,
- d) darcovia pri účasti na všetkých úkonoch potrebných na odber krvi, aferézy a kostnej drene,
- e) dobrovoľní členovia Horskej služby pri plnení úloh Horskej služby včítane potrebného výcviku,
- f) dobrovoľní pracovníci opatrovateľskej služby pri výkone tejto služby vykonávanej podľa pokynov príslušného orgánu alebo v priamej súvislosti s takým výkonom, pokiaľ nie sú zabezpečením podľa § 56,
- g) účastníci organizovanej telesnej výchovy po ukončení povinnej školskej dochádzky s výnimkou účastníkov tejto výchovy zo zahraničia, ak sa im úraz prihodil ako cvičencom, športovcom, turistom alebo ako dobrovoľným organizačným a výchovným pracovníkom pri činnosti vykonávanej podľa pokynov príslušného vedúceho alebo telovýchovnej zložky, ktorá poskytuje príležitosť na túto činnosť v súlade s príslušnými pravidlami a poriadkami,
- h) účastníci krátkodobých alebo bezplatných brigád,⁴⁴⁾
- i) vedúci a ďalší občania činní v táboroch pre deti organizovaných spoločenskými organizáciami alebo príslušnými orgánmi, pokiaľ nie sú zabezpečením z dôvodu inej činnosti,

j) občania pri aktívnej účasti na opatreniach proti živelným pohromám alebo nehodám, pri odstraňovaní ich následkov alebo pri inej záslužnej činnosti vykonávanej bez právneho záväzku v prospech spoločnosti.

(2) Úrazu uvedenému v odseku 1 sa kladie na roveň ochorenie na prenosné a parazitárne choroby, ktoré vzniklo v príčinnej súvislosti s činnosťami uvedenými v odseku 1.

(3) Dôchodok sa vymeriava z fiktívneho zárobku, pokiaľ nie je pre oprávneného výhodnejšie vymerať dôchodok

a) z priemerného mesačného zárobku z jeho zamestnania, a

b) ak ide o nepracujúceho požívateľa starobného, invalidného, čiastočného invalidného dôchodku alebo dôchodku za výsluhu rokov, z priemerného mesačného zárobku, z ktorého sa dôchodok vymeral.

(4) Občanom uvedeným v odseku 1 patrí invalidný (čiastočný invalidný) dôchodok najskôr od dovŕšenia veku 18 rokov.

(5) Po zomretom na následky úrazu uvedeného v odsekoch 1 a 2 patria pozostalým vdovský a sirotsky dôchodok.

§ 60

(1) Občan uplatňujúci nárok podľa § 59 oznámi úraz bez prietahov príslušnej organizácii. Darcovia uvedení v § 59 ods. 1 písm. d) ohlásia úraz príslušnému ústavu národného zdravia. Dobrovoľný pracovník opatrovateľskej služby ohlásia úraz príslušnému orgánu, ktorý ho poveril výkonom opatrovateľskej služby.

(2) Organizácia uvedená v odseku 1 je povinná ohlásiť úraz po vykonanom vyšetrení, najneskôr do ôsmich dní, príslušnému orgánu s presným opísaním okolností prípadu a je povinná i naďalej spolupôsobiť pri zisťovaní skutočností rozhodných pre posúdenie nároku. Ak ide o účastníkov krátkodobých alebo bezplatných brigád, je povinná organizácia, pre ktorú brigádnici pracujú, viesť, uschovať a predkladať podľa pokynov orgánov sociálneho zabezpečenia ich evidenciu včítane odpracovaných dní; potrebné podklady pre splnenie týchto úloh je povinný tejto organizácii poskytnúť organizátor brigády.

DRUHÁ ČASŤ

SOCIÁLNE ZABEZPEČENIE SAMOSTATNE ZÁROBKOVO ČINNÝCH OSÔB K § 1 ods. 8, § 2 ods. 1 písm. c), § 6 ods. 1 písm. f), § 8 ods. 1 písm. g), § 145a a 145b zákona

Prvý diel

Všeobecné ustanovenia

§ 61

(1) Za samostatne zárobkovo činné osoby sa na účely nemocenského a dôchodkového zabezpečenia považujú

a) osoby prevádzkujúce podnikateľskú činnosť podľa zákona o súkromnom podnikaní občanov⁷¹⁾ a ďalšie osoby prevádzkujúce samostatnú zárobkovú činnosť vo vlastnej réžii a na vlastnú farchu podľa iných všeobecne záväzných právnych predpisov, napríklad advokáti a komerční právnici,⁷⁶⁾

b) osoby vykonávajúce umeleckú alebo inú tvorivú činnosť na základe zákona o literárnych, vedeckých a umeleckých dielach (autorský zákon)⁷²⁾ mimo pracovnoprávných a obdobných vzťahov, pokiaľ túto činnosť podľa svojho vyhlásenia chcú vykonávať sústavne, a pokiaľ súčasne nevykonávajú iné činnosti uvedené v tomto odseku,

d) športovci, ktorí športovú činnosť vykonávajú podľa svojho vyhlásenia zárobkovo ako svoje povolanie, ale nie v pracovnoprávnom alebo obdobnom vzťahu.

(2) Za rovnakých podmienok a v rovnakom rozsahu sú na nemocenskom a dôchodkovom zabezpečení samostatne zárobkovo činných osôb

a) uvedených v odseku 1 písm. a) a b) zúčastnení aj manželia týchto osôb, pokiaľ sa podieľajú na ich zárobkovej činnosti, alebo

b) zúčastnení, ak sa trvale zúčastňujú na zárobkovej činnosti samostatne hospodáriaceho roľníka (§ 12a zákona č. 105/1990 Zb. v znení zákona č. 219/1991 Zb.), aj manželia, deti a súrodenci od skončenia povinnej školskej dochádzky, rodičia, svokor, svokra, zať a nevesta, družka (druh) samostatne hospodáriaceho roľníka, ako aj manželka (manžel) tohto spolupracujúceho člena rodiny, ak nejde o pracovnoprávne vzťahy (ďalej len „spolupracujúce osoby“).

Účasť na zabezpečení

§ 62

(1) Samostatne zárobkovo činné osoby sú v kalendárnom mesiaci zúčastnené na nemocenskom a dôchodkovom zabezpečení, pokiaľ zaplatili za tento mesiac poistné.

(2) Zabezpečenie vzniká dňom, ktorý samostatne zárobkovo činná osoba uviedla na prihláške ako deň začatia činnosti, najskôr však dňom, od ktorého je oprávnená vykonávať svoju činnosť, a zaniká dňom, ktorý uviedla na odhláške, najneskôr však dňom zániku oprávnenia.

§ 63

(1) Samostatne zárobkovo činná osoba je povinná podať do ôsmich dní od začatia tejto činnosti prihlášku na zabezpečenie a do ôsmich dní po skončení tejto činnosti podať odhlášku.

(2) Samostatne zárobkovo činná osoba nie je povinná podávať prihlášku na zabezpečenie, ak bude vykonávať činnosť tak malého rozsahu, že jej príjem nemá dosahovať 4800 Kčs ročne, alebo ak je už zúčastnená na nemocenskom a dôchodkovom zabezpečení z iného dôvodu, alebo ak poberá starobný alebo invalidný dôchodok. Ak samostatne zárobkovo činná osoba podá v prípadoch uvedených v predchádzajúcej vete prihlášku na zabezpečenie, považuje sa za deň začatia činnosti prvý deň kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom bola podaná prihláška na zabezpečenie. Pokiaľ samostatne zárobkovo činná osoba nepodala prihlášku na zabezpečenie z dôvodov uvedených v prvej vete, považuje sa za deň začatia činnosti deň nasledujúci po dni, keď tieto dôvody odpadli.

(3) Osoby uvedené v odseku 2 sa môžu odhlásiť zo zabezpečenia kedykoľvek.

(4) Pokiaľ samostatne zárobkovo činná osoba preruší svoju činnosť z dôvodu výkonu vojenskej služby, starostlivosti o dieťa alebo z iných závažných dlhodobých dôvodov, je na základe svojej žiadosti vyňatá z účasti na zabezpečení. Pokiaľ sa samostatne zárobkovo činná osoba pozastaví výkon jej činnosti,⁷⁷⁾ je povinná podať žiadosť o vyňatie z účasti na zabezpečení. V týchto prípadoch sa odhláška a pri opätovnom vzniku účasti na zabezpečení prihláška podáva v lehotách uvedených v odseku 1.

(5) Prihlášky a odhlášky sa podávajú na určených tlačivách príslušnému orgánu sociálneho zabezpečenia. Za spolupracujúce osoby podáva v lehotách uvedených v predchádzajúcich odsekoch prihlášku a odhlášku samostatne zárobkovo činná osoba. Pri úmrtí samostatne zárobkovo činné osoby podáva odhlášku spolupracujúca osoba do ôsmich dní odo dňa smrti;

pokiaľ však smrťou podnikateľa nezaniká činnosť uvedená v rozhodnutí o registrácii a práva a povinnosti z podnikateľskej činnosti prechádzajú na spolupracujúcu osobu ako dediča,⁷⁸⁾ podáva odhlášku spolupracujúca osoba do troch mesiacov odo dňa smrti samostatne zárobkovo činnnej osoby.

(6) Samostatne zárobkovo činná osoba je povinná v prihláške na zabezpečenie uviesť, či je už zúčastnená na nemocenskom a dôchodkovom zabezpečení z iného dôvodu; samostatne zárobkovo činná osoba uvedená v § 61 ods. 1 písm. b) je ďalej povinná uviesť, či súčasne vykonáva iné činnosti uvedené v § 61 ods. 1.

§ 64

Platenie poistného

(1) Poistné sa platí na účet príslušného orgánu sociálneho zabezpečenia za celý kalendárny mesiac, a to do 20. dňa predchádzajúceho kalendárneho mesiaca. Príslušný orgán sociálneho zabezpečenia môže na žiadosť povoliť platenie poistného za dlhšie obdobie.

(2) Samostatne zárobkovo činná osoba platí poistné za seba a poistné za spolupracujúce osoby. Poistné sa platí zaokrúhlené na celé koruny.

(3) Poistné sa platí po prvý raz za kalendárny mesiac, v ktorom zabezpečenie vzniklo, a to do ôsmich dní od začatia činnosti, a naposledy za kalendárny mesiac, v ktorom zabezpečenie zaniklo. Pokiaľ zabezpečenie vznikne po 20. dni v kalendárnom mesiaci, platí sa poistné na nasledujúci kalendárny mesiac v tej istej lehote; ak samostatne zárobkovo činná osoba neurčila inak, je výška poistného v tomto prípade rovnaká ako poistné platené za mesiac, v ktorom vzniklo zabezpečenie.

(4) Dlžné poistné možno doplatiť. V tomto prípade musí byť vymeriavací základ rovnaký v celom období, za ktoré sa poistné dopláca.

(5) Poistné sa neplatí

- a) pokiaľ nárok na dávku nemocenského zabezpečenia vznikol po zániku zabezpečenia buď v ochrannnej lehote, alebo počas doby, po ktorú samostatne zárobkovo činná osoba poberá nemocenské alebo peňažnú pomoc v materstve, alebo
- b) za dobu poberania dávky nemocenského zabezpečenia po zániku zabezpečenia, ak nárok na dávku vznikol v dobe pred dňom zániku oprávnenia vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť.

§ 65

Vymeriavací základ

Sumu vymeriavacieho základu pre určenie výšky poistného určuje samostatne zárobkovo činná osoba, najviac však sumou 10 000 Kčs mesačne.

§ 66

Všeobecné podmienky poskytovania dávok

(1) Dávka patrí, ak sú splnené podmienky pre nárok na ňu a je zaplatené poistné za celú dobu trvania zabezpečenia, včítane doby, po ktorú sa majú vyplácať dávky nemocenského zabezpečenia, ak v tejto vyhláške nie je ustanovené inak.

(2) Ochranná lehota plynie, len ak je podaná odhláška zo zabezpečenia po skončení samostatnej zárobkovej činnosti.

(3) Nároky na dávky sa uplatňujú na určených tlačivách.

Druhý diel

Nemocenské zabezpečenie

§ 67

Dávky

(1) Z nemocenského zabezpečenia sa poskytujú tieto dávky:

- a) nemocenské,
- b) peňažná pomoc v materstve,
- c) podpora pri narodení dieťaťa,
- d) prídavky na deti,
- e) pohrebné,
- f) kúpeľná starostlivosť.

(2) Podmienkou vzniku nároku na dávku a jej poskytovanie je, že za kalendárny mesiac, v ktorom nárok vznikol, bolo včas zaplatené poistné; doplatením dlžného poistného nárok na dávku nevzniká.

§ 68

Nemocenské

(1) Samostatne zárobkovo činná osoba má nárok na nemocenské, ak je pre chorobu, úraz alebo po dobu kúpeľnej starostlivosti uznaná za dočasne neschopnú na výkon doterajšej samostatnej zárobkovej činnosti, pokiaľ túto činnosť po dobu tejto neschopnosti nevykonáva. To tiež platí, keď bola samostatne zárobkovo činnejši osobe nariadená karanténa podľa predpisov o boji proti prenosným chorobám.

(2) Nemocenské patrí za kalendárne dni a určuje sa z priemernej dennej sumy vymeriavacieho základu, najviac však zo sumy 129 Kčs.

(3) Priemerná denná suma vymeriavacieho základu sa vypočíta tak, že sa súčet vymeriavacích základov v rozhodnom období delí počtom kalendárnych dní pripadajúcich na rozhodné obdobie. Rozhodným obdobím je predchádzajúci kalendárny rok, a ak netrvalo zabezpečenie po celý tento rok, časť tohto roka, najmenej však šesť kalendárnych mesiacov; v ostatných prípadoch je rozhodným obdobím posledných 12 kalendárnych mesiacov pred mesiacom, v ktorom nárok na nemocenské vznikol, a ak zabezpečenie trvalo kratšiu dobu, celá táto kratšia doba. Do rozhodného obdobia sa nezahŕňa kalendárny mesiac, v ktorom vznikol nárok na nemocenské; ak však spadá do rozhodného obdobia kalendárny mesiac, v ktorého priebehu nemocenské zabezpečenie vzniklo alebo zaniklo, zahŕňa sa do rozhodného obdobia celý tento mesiac.

(4) Nemocenské sa pre pracovný úraz alebo chorobu z povolania nezvyšuje.

§ 69

Peňažná pomoc v materstve

(1) Peňažná pomoc v materstve patrí odo dňa prerušenia doterajšej samostatnej zárobkovej činnosti, a to od začiatku šiesteho týždňa pred očakávaným dňom pôrodu, najskôr však od začiatku ôsmeho týždňa pred týmto dňom.

(2) Ustanovenie § 68 ods. 2 a 3 tu platí obdobne.

§ 70**Prídavky na deti**

Pre nárok na prídavky na deti sa podmienky pracovného úväzku a odpracovanej doby považujú za splnené, pokiaľ samostatne zárobkovo činná osoba je zúčastnená na zabezpečení podľa tejto časti.

§ 71**Spoločné ustanovenia**

(1) Prídavky na deti, podpora pri narodení dieťaťa a pohrebné sa oprávnenému neposkytnú, pokiaľ mu patria obdobné dávky z nemocenského zabezpečenia podľa iných predpisov.

(2) Ak sa nemocenské poskytuje (§ 68) za tú istú dobu podľa iných predpisov, určí sa toto nemocenské najviac sumou, ktorá spolu s nemocenským poskytovaným podľa iných predpisov neprevýši za kalendárny deň sumu 75 Kčs, ak ide o prvé tri kalendárne dni neschopnosti, sumu 96 Kčs za štvrtý a každý deň neschopnosti a sumu 107 Kčs pri zvýšení pre aktívnu tuberkulózu. To platí obdobne aj pre poskytovanie peňažnej pomoci v materstve (§ 69).

Tretí diel

Dôchodkové zabezpečenie

§ 72

(1) Na činnosť samostatne zárobkovo činných osôb sa prihladne ako na dobu zamestnania, ak sa zaplatilo poistné za celú dobu trvania zabezpečenia; ak sa poistné za túto dobu nezaplatilo do dňa, od ktorého sa priznáva alebo zvyšuje dôchodok, prihladne sa na ňu ako na dobu zamestnania až odo dňa zaplataenia poistného.

(2) Za hrubý zárobok sa považuje vymeriavací náklad (§ 65).

(3) Pri výpočte priemerného mesačného zárobku z hrubých zárobkov podľa odseku 2 sa v dobe, keď trvalo zabezpečenie podľa tejto časti, nevylučujú z kalendárneho roka doby uvedené v § 12 ods. 7.

(6) Pre zvýšenie starobného dôchodku podľa § 23 zákona sa do doby ďalšieho zamestnania započítavajú tak isto náhradné doby, ak je samostatne zárobkovo činná osoba zúčastnená na sociálnom zabezpečení.

TRETIA ČASŤ**SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ****TRETIA HLAVA****STAROSTLIVOSŤ O OBČANOV SO ZMENENOU PRACOVNOU SCHOPNOSŤOU K § 85 zákona****§ 113****Občania so zmenenou pracovnou schopnosťou**

(1) Občan má pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav podstatne obmedzenú možnosť pracovného uplatnenia, ak mu jeho zachované funkčné schopnosti umožňujú v porovnaní so zdravým pracovníkom rovnakého veku vykonávať len podstatne menší okruh zamestnaní. Podstatne obmedzenú možnosť prípravy na pracovné uplatnenie má občan, ak mu dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav umožňuje prípravu iba na podstatne obmedzený okruh povolání,

prípadne prípravu iba v osobitných zariadeniach štátnej správy určených pre zdravotne postihnutých.

§ 114

Evidencia občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou

Občan so zmenenou pracovnou schopnosťou sa zaraďuje do osobitnej evidencie občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou vedenej príslušným orgánom. Osobitná evidencia o občanoch so zmenenou pracovnou schopnosťou je rozdelená na evidenciu pracujúcich vedenú podľa sídla zamestnávateľskej organizácie, evidenciu pripravujúcich sa na pracovné uplatnenie včítane mladistvých pripravujúcich sa na povolanie a evidenciu uchádzačov o zamestnania, ktoré sú vedené podľa miesta ich trvalého pobytu.

§ 115

Pracovná rehabilitácia

(1) Pracovná rehabilitácia sa vykonáva najmä tým, že sa občanom so zmenenou pracovnou schopnosťou

- a) poskytujú odborné porady pri voľbe zamestnania alebo pri príprave na pracovné uplatnenie a informácie o voľných vhodných miestach,
- b) odporúčajú vhodné zamestnania a zabezpečuje umiestnenie na vhodné pracovné miesta,
- c) poskytuje príprava na pracovné uplatnenie a umožňuje získanie potrebnej kvalifikácie.

(2) Príslušné orgány zabezpečujú v spolupráci s organizáciami zúčastnenými na vykonávaní starostlivosti o občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou vypracovanie ročných plánov úloh potrebných na vykonávanie pracovnej rehabilitácie týchto občanov. V týchto plánoch je potrebné sledovať najmä vyhľadávanie a vytváranie ďalších pracovných príležitostí pre občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou, včítane zriaďovania a vyhradzovania chránených dielní a pracovísk v organizáciách, rozširovanie výukových odborov pre mladistvých občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou, rozvoj výrobných družstiev invalidov a hospodárskych zariadení zväzov invalidov a spoluprácu zdravotníckych zariadení a zariadení sociálnej starostlivosti pri vykonávaní rehabilitácie.

§ 116

Príprava na pracovné uplatnenie

(1) Príprava na pracovné uplatnenie občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou sa vykonáva najmä so zreteľom na ich zdravotný stav. Príprava na pracovné uplatnenie zahŕňa prípravu na povolanie včítane zaškolenia a prípravu na prácu.

(2) Príprava na povolanie sa vykonáva podľa učebných plánov a osnov a ukončuje sa určenou skúškou. Zaškoľovaním sa umožňuje získať vedomosti a zručnosti požadované pre jednotlivé povolania občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou, ktorí nie sú schopní podrobiť sa dlhodobej príprave na povolanie, prípadne u ktorých tento spôsob prípravy nie je potrebný; ukončuje sa spravidla skúškou.

(3) Občanom so zmenenou pracovnou schopnosťou, ktorí sa vracajú do zamestnania a pre dlhšie trvajúcu pracovnú neschopnosť alebo v dôsledku vážnejšieho zdravotného postihnutia potrebujú osobitnú prípravu umožňujúcu postupné prispôbenie sa na výkon práce, sa poskytuje príprava na prácu.

(4) Príprava na pracovné uplatnenie sa vykonáva

- a) v organizáciách výcvikom na pracoviskách, v kurzoch alebo vo výcvikových alebo v iných zariadeniach organizácií,
- b) vo výcvikových kurzoch, strediskách alebo iných zariadeniach príslušných orgánov,
- c) v kurzoch spoločenských alebo iných organizácií,
- d) štúdiom.

§ 117

Úhrada nákladov pri príprave na pracovné uplatnenie

(1) Organizácia, ktorá vykonáva prípravu na pracovné uplatnenie podľa § 116 ods. 4 písm. a) a c), uhrádza náklady spojené s prípravou vlastných pracovníkov. Ak organizácia poskytne prípravu na pracovné uplatnenie pracujúcim inej organizácie, uhradí náklady spojené s ich prípravou táto organizácia. Ak organizácia poskytne prípravu na pracovné uplatnenie občanom, ktorí nie sú v pracovnom pomere, uhradí náklady (kurzovné) príslušný orgán, ktorý ich vyslal na túto prípravu.

(2) Príslušný orgán môže organizácii, ktorá podľa jeho odporúčania prijala, prípadne previedla a zaškoľuje občana so zmenenou pracovnou schopnosťou, najmä občana so zmenenou pracovnou schopnosťou s ťažkým zdravotným postihnutím, poskytnúť na zaškoľovanie každého z nich príspevok v sume 700 Kčs, ak doba zaškolenia nepresahovala 4 týždne, 1200 Kčs, ak doba zaškolenia nepresahovala 8 týždňov, a 1600 Kčs ak doba zaškolenia trvala dlhšie ako 8 týždňov.

(3) Úhradu nákladov pri príprave na pracovné uplatnenie podľa § 116 ods. 4 písm. b), ako aj náklady na zriadenie a prevádzku výcvikových stredísk a zariadení uhrádza príslušný orgán, ktorý organizuje prípravu na pracovné uplatnenie alebo ktorý prevádzkuje výcvikové stredisko, prípadne zariadenie.

(4) Ak sa príprava vykonáva v liečebnom zariadení štátnej zdravotníckej správy, znáša náklady príslušný orgán, ktorý prípravu organizuje, spolu s liečebným zariadením.

§ 118

Chránené dielne

(1) Chránené dielne (chránené pracoviská) sú určené predovšetkým na pracovné uplatnenie občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou s ťažším zdravotným postihnutím a občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou, ktorých nemožno vhodne umiestniť na iných pracovných miestach v organizácii. V chránených dielňach (chránených pracoviskách) môžu pracovať aj občania, ktorým sa poskytuje príprava na prácu, a pracujúci, ktorý pre ohrozenie zdravia nie sú dočasne spôsobilí vykonávať doterajšie zamestnanie, pokiaľ pre nich organizácia nemá iné vhodné pracovné uplatnenie. Ostatní pracujúci môžu vykonávať v chránených dielňach (chránených pracoviskách) len také práce, ktoré nemožno zabezpečiť občanmi so zmenenou pracovnou schopnosťou.

(2) V chránených dielňach (chránených pracoviskách) sa výrobný program a pracovné podmienky včítane nárokov na pracovný výkon prispôbujú zdravotnému stavu pracujúcich. Chránené dielne (chránené pracoviská) zriaďujú predovšetkým hospodárske organizácie; môžu ich zriaďovať aj príslušné orgány.

(3) Príspevok na zriadenie chránenej dielne (chráneného pracoviska) môžu príslušné orgány poskytnúť organizáciám, len pokiaľ sa tak vytvoria nové vhodné miesta pre občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou alebo so zmenenou pracovnou schopnosťou s ťažším zdravotným postihnutím. Výška príspevku sa určí podľa počtu týchto nových miest, spravidla do výšky 50 %

nákladov preukázateľne vynaložených na ich zriadenie, najviac však v sume 40 000 Kčs na jedno pracovné miesto. Tieto miesta sa môžu obsadzovať len so súhlasom príslušného orgánu. Iným pracovníkom než občanom so zmenenou pracovnou schopnosťou sa môžu tieto miesta obsadiť, len pokiaľ príslušný orgán do ôsmich dní po ich nahlásení (uvoľnení) neodporučí ich obsadenie občanom so zmenenou pracovnou schopnosťou, a to na dobu nepresahujúcu šesť mesiacov. Inak je organizácia povinná poskytnutý príspevok vrátiť.

(4) V prípadoch hodných zreteľa môže príslušný orgán poskytnúť príspevok občanovi so zmenenou pracovnou schopnosťou na vybavenie nevyhnutnými pracovnými prostriedkami na výkon vhodnej pracovnej činnosti na základe povolenia príslušného orgánu, spravidla do výšky 50 % preukázaných nákladov, najviac v sume 40 000 Kčs. Pokiaľ občan bez vážnych dôvodov prestane povolenú pracovnú činnosť vykonávať, môže príslušný orgán požadovať vrátenie poskytnutého príspevku.

§ 119

Príspevok pred umiestnením do zamestnania

(1) Občanovi so zmenenou pracovnou schopnosťou, ktorý nie je zamestnaný a ktorému nemožno zabezpečiť vhodné pracovné miesto alebo prípravu na pracovné uplatnenie, patri pri splnení ďalej uvedených podmienok príspevok pred umiestnením do zamestnania.

(2) Občanovi so zmenenou pracovnou schopnosťou, ktorý v posledných v 12 kalendárnych mesiacoch pred podaním žiadosti o umiestnenie skončil povinnú školskú dochádzku, bol zamestnaný, pripravoval sa na pracovné uplatnenie alebo požíval invalidný alebo čiastočný invalidný dôchodok a je

- a) starší ako 18 rokov, patri príspevok vo výške 60 % priemerné mesačného zárobku, a ak sa pripravoval na pracovné uplatnenie, 60 % príspevku po dobu prípravy na pracovné uplatnenie, najmenej však 800 Kčs a najviac 1700 Kčs mesačne; priemerný mesačný zárobok sa zisťuje z hrubých zárobkov za posledných 6 alebo, ak je to pre občana výhodnejšie, 12 kalendárnych mesiacov pred dňom podania žiadosti o umiestnenie, a to spôsobom ustanoveným pre výpočet priemerného mesačného zárobku na účely dôchodkového zabezpečenia, pričom priemerný mesačný zárobok sa neobmedzí podľa § 12 ods. 6 zákona. U občana, ktorý v rozhodnej dobe bol požívateľom invalidného alebo čiastočného invalidného dôchodku, je týmto priemerným mesačným zárobkom priemerný mesačný zárobok, z ktorého sa vymeral dôchodok, ale neobmedzený podľa § 12 ods. 6 zákona, ak je to výhodnejšie než priemerný mesačný zárobok zistený podľa predchádzajúcej vety. Pre určenie hrubých zárobkov žiakov a študentov platí § 52 ods. 1,
- b) vo veku do 18 rokov, patri príspevok v sume 300 Kčs mesačne, ak na tohto občana nepatria prídavky na deti (výchovné).

(3) Ak je občan so zmenenou pracovnou schopnosťou požívateľom iného dôchodku než starobného, invalidného dôchodku alebo dôchodku za výsluhu rokov, alebo ak má iný zdroj príjmu, znižuje sa príspevok o výšku dôchodku, prípadne iného príjmu; ak je však požívateľom sirotského dôchodku, príspevok sa neznižuje.

(4) K príspevku pred umiestnením do zamestnania patri zvýšenie na manželku, ak žije s oprávneným v spoločnej domácnosti a nemôže byť z vážnych dôvodov zárobkovo činná alebo nemá vlastný hrubý príjem vyšší než 800 Kčs mesačne, a na deti občana so zmenenou pracovnou schopnosťou alebo jeho manželky uvedené v § 71 ods. 2 zákona, na ktoré nepatria prídavky na deti (výchovné) alebo ktorým nepatrí invalidný dôchodok. Zvýšenie na manželku sa poskytuje v sume 400 Kčs mesačne. Zvýšenie na deti sa poskytuje v sume zodpovedajúcej výške prídavkov na deti.

(5) Ak to sociálne pomery rodiny oprávneného odôvodňujú, môže sa poskytnúť k príspevku pred umiestnením do zamestnania zvýšenie až do sumy 300 Kčs mesačne na každého rodinného príslušníka žijúceho s oprávneným v spoločnej domácnosti. Za rodinných príslušníkov sa považujú okrem manželky a detí aj vnuci a súrodenci za podmienok ustanovených v § 71 ods. 2 zákona a osoby uvedené v § 54 ods. 8 písm. c) až e) zákona.

(6) Občanovi so zmenenou pracovnou schopnosťou, ktorý nespĺňa podmienky ustanovené v odseku 2 a žiada o umiestnenie, môže sa s prihliadnutím na jeho sociálne pomery priznať príspevok pred umiestnením do zamestnania až do výšky 500 Kčs mesačne, prípadne aj so zvýšením na deti podľa odseku 5.

(7) Ak sa žiadateľ o umiestnenie, ktorému nepatrí nemocenské, stane neschopným na prácu, vypláca sa mu v dobe pracovnej neschopnosti príspevok najdlhšie po dobu 60 pracovných dní v kalendárnom roku.

(8) Príspevok nepatrí občanovi so zmenenou pracovnou schopnosťou, ktorý poberá starobný alebo invalidný dôchodok, dôchodok za výsluhu rokov alebo peňažné dávky nemocenského zabezpečenia nahrádzajúce pracovný príjem alebo ktorý si zavinil stratu posledného zamestnania (predčasné ukončenie prípravy na pracovné uplatnenie), sám bez vážneho dôvodu rozviazal pracovný pomer alebo odmietol nastúpiť na vhodné pracovné miesto, prípadne prípravu na pracovné uplatnenie odporúčané príslušným orgánom.

(9) Príspevok pred umiestnením do zamestnania nepatrí po dobu, po ktorú občanovi so zmenenou pracovnou schopnosťou patrí príspevok pred nástupom do nového zamestnania podľa osobitných predpisov.⁵³⁾

(10) Príspevok sa poskytuje na žiadosť odo dňa, keď občan požiadal na príslušnom orgáne o umiestnenie alebo o prípravu na pracovné uplatnenie, ak sa mu nezabezpečilo do 15 dní odo dňa podania tejto žiadosti vhodné pracovné miesto alebo príprava na pracovné uplatnenie. Príspevok sa poskytuje do dňa nástupu do zamestnania alebo prípravy na pracovné uplatnenie. Ak sú splnené podmienky pre poskytovanie príspevku len po časť mesiaca, patrí za každý deň, keď tieto podmienky boli splnené, jedna tridsatina mesačného príspevku; príspevok sa vypláca v mesačných splátkach pozadu.

§ 120

Príspevok po dobu prípravy na pracovné uplatnenie

(1) Príspevok po dobu prípravy na pracovné uplatnenie patrí občanovi so zmenenou pracovnou schopnosťou, ktorý sa v rámci pracovnej rehabilitácie pripravuje na pracovné uplatnenie podľa odporúčania príslušného orgánu a nepoberá po dobu prípravy mzdu (pracovnú odmenu, náhradu mzdy, podnikové alebo krajské štipendium) alebo dávky nemocenského zabezpečenia nahrádzajúce pracovný príjem.

(2) Občanovi so zmenenou pracovnou schopnosťou staršiemu ako 18 rokov, ktorý sa pripravuje na povolanie (včítane zaškolenia), patrí príspevok vo výške mzdovej tarify ustanovenej podľa mzdových predpisov pre odmieňanie práce, na ktorú sa pripravuje, a ak je mzdová tarifa ustanovená rozpätím, až do stredu rozpätia. Ak tento občan poberá dôchodok, znižuje sa príspevok o sumu, o ktorú súčet príspevku a vyplácaného dôchodku (úhrn dôchodkov) prevyšuje priemerný mesačný zárobok, z ktorého sa dôchodok vymeral, alebo ak je to pre občana výhodnejšie, o tento dôchodok (úhrn dôchodkov). Príspevok sa však neznižuje o sirotsky dôchodok.

(3) Občanovi so zmenenou pracovnou schopnosťou staršiemu ako 18 rokov, ktorý sa zúčastňuje prípravy na prácu, patrí príspevok vo výške príspevku pred umiestnením zvýšený o 200 Kčs mesačne. Ak tento občan poberá dôchodok, znižuje sa príspevok o výšku vyplácaného dôchodku

(úhrn dôchodkov), prípadne o výšku odmeny. Príspevok po znížení nesmie byť menej než 300 Kčs mesačne. Príspevok sa však neznižuje o sirotsky dôchodok.

(4) Občanovi so zmenenou pracovnou schopnosťou vo veku do 18 rokov patrí príspevok v sume 300 Kčs mesačne, ak na tohto občana nepatria prídavky na deti (výchovné).

(5) Ak je občan so zmenenou pracovnou schopnosťou starší ako 18 rokov pri príprave na pracovné uplatnenie bezplatne ubytovaný a stravovaný alebo len bezplatne stravovaný, patrí mu príspevok vo výške 400 Kčs mesačne. Občanovi so zmenenou pracovnou schopnosťou, ktorý poberá dôchodok alebo na ktorého patria prídavky na deti (výchovné), a občanovi so zmenenou pracovnou schopnosťou vo veku do 18 rokov, ktorý sa pripravuje na pracovné uplatnenie podľa § 116 ods. 4 písm. b), patrí príspevok vo výške 100 Kčs mesačne.

(6) O zvýšení príspevku na manželku a na každého ďalšieho rodinného príslušníka platí § 119 ods. 4 a 5. Toto zvýšenie príspevku sa poskytuje aj vtedy, ak oprávnený poberá v dobe prípravy nemocenské.

(7) Príspevok po dobu prípravy na pracovné uplatnenie môže príslušný orgán zvýšiť až o 20 %, a ak ide o príspevok poskytovaný podľa odseku 5 občanom starším ako 18 rokov, až o 100 Kčs mesačne, ak občan dosahuje v tejto príprave výsledky hodné uznania. Ak účastník prípravy na pracovné uplatnenie neplní uložené povinnosti, môže sa príspevok znížiť, prípadne jeho výplata zastaviť.

(8) V dobe pracovnej neschopnosti alebo po dobu karantény sa vypláca príspevok občanom so zmenenou pracovnou schopnosťou starším ako 18 rokov najdlhšie po dobu 60 pracovných dní v kalendárnom roku a občanom mladším ako 18 rokov po dobu, po ktorú by sa poskytovalo nemocenské;⁵⁶⁾ ak občan dovŕši v dobe pracovnej neschopnosti 18 rokov veku, výška príspevku sa do skončenia pracovnej neschopnosti nemení.

(9) O priznaní príspevku rozhoduje na žiadosť príslušný orgán. Príspevok sa poskytuje odo dňa, keď občan so zmenenou pracovnou schopnosťou nastúpil prípravu na pracovné uplatnenie, do dňa skončenia prípravy; vypláca sa v mesačných splátkach pozadu.

§ 121

Občanom so zmenenou pracovnou schopnosťou sa pri príprave na pracovné uplatnenie vykonávanej v rámci pracovnej rehabilitácie poskytujú bezplatne potrebné školské potreby a učebnice a ochranné pracovné prostriedky. Ďalej sa im poskytuje najmä

- a) úhrada výbavy potrebnej na vykonávanie prípravy na pracovné uplatnenie až do výšky 600 Kčs,
- b) náhrada cestovných výdavkov a stravné, a podľa potreby aj nocležné, za cestu z bydliska do miesta prípravy na pracovné uplatnenie a späť pri prijímacom konaní, začatí a ukončení prípravy; v odôvodnených prípadoch možno uhradiť náklady za ďalšie cesty na návštevu rodiny a späť. Náhrada cestovných výdavkov sa poskytuje podľa § 162 a 166 a náhrada ostatných výdavkov podľa všeobecných predpisov o cestovných náhradách.⁵⁷⁾

ŠTVRTÁ HLAVA**STAROSTLIVOSŤ O OBČANOV, KTORÍ POTREBUJÚ OSOBITNÚ POMOC K § 90 ods. 1 zákona****PIATA HLAVA****ÚHRADA ZA POBYT V ÚSTAVOCH SOCIÁLNEJ STAROSTLIVOSTI K § 93 zákona****Prvý diel****Úhrada za pobyt v ústavoch sociálnej starostlivosti pre mládež****§ 122**

(1) Úhradu nákladov za stravu, bývanie a nevyhnutné služby za pobyt dieťaťa v ústave sociálnej starostlivosti pre mládež uhrádza

- a) dieťa, ak je požívateľom dôchodku, a to v rovnakej výške a spôsobom ako občan umiestnený v ústave sociálnej starostlivosti pre dospelých,
- b) rodič dieťaťa, prípadne iná osoba povinná výživou dieťaťa (ďalej len „rodič“), ak dieťa nie je požívateľom dôchodku.

(2) Rodič uhrádza náklady za pobyt dieťaťa v ústave najviac sumou 350 Kčs mesačne, a to podľa

- a) formy pobytu (celoročný, týždenný, denný),
- b) priemerného čistého mesačného príjmu, a
- c) počtu nezaopatrených detí, ku ktorým plní vyživovaciu povinnosť.

(3) Rodič, ktorého priemerný čistý mesačný príjem nedosahuje sumu 1200 Kčs, náklady za pobyt dieťaťa v ústave neuhrádza.

(4) Ak podmienky pre úhradu nákladov za pobyt dieťaťa v ústave splňajú obaja rodičia, je úhrnná suma úhrady najviac 350 Kčs mesačne. Pokiaľ by úhrn súm úhrady oboch rodičov ustanovených podľa § 123 bol viac než 350 Kčs mesačne, suma úhrady sa každému z rodičov zníži v pomere k sadzbám na nich pripadajúcim. Suma takto upravenej úhrady sa zaokrúhľuje na celé koruny.

(5) Pokiaľ majú povinnosť úhrady nákladov za pobyt dieťaťa v ústave obaja rodičia, môžu so súhlasom národného výboru uzavrieť dohodu, že úhradu nákladov bude platiť len jeden rodič, a to vo výške určenej pre oboch rodičov.

§ 123

(1) Mesačná (denná) suma úhrady nákladov v Kčs platená rodičom za pobyt dieťaťa

- a) v ústave sociálnej starostlivosti s celoročným pobytom je:

Priemerný čistý mesačný príjem rodiča Kčs	Počet nezaopatrených detí, ku ktorým plní rodič vyživovaciu povinnosť					
	1		2		3 a viac	
	mesačná suma	denná suma	mesačná suma	denná suma	mesačná suma	denná suma
nad 1200 do 2200	180	6	140	4,60	60	2
nad 2200 do 3200	300	10	270	9	120	4
nad 3200	350	11,60	320	10,60	170	5,60

- b) v ústave sociálnej starostlivosti s týždenným pobytom je:

Priemerný čistý mesačný príjem rodiča Kčs	Počet nezaopatrených detí, ku ktorým plní rodič vyživovaciu povinnosť					
	1		2		3 a viac	
	mesačná suma	denná suma	mesačná suma	denná suma	mesačná suma	denná suma
nad 1200 do 2200	132	6	102	4,60	44	2
nad 2200 do 3200	220	10	198	9	88	4
nad 3200	256	11,60	234	10,60	124	5,60

c) v ústave sociálnej starostlivosti s denným pobytom je:

Priemerný čistý mesačný príjem rodiča Kčs	Počet nezaopatrených detí, ku ktorým plní rodič vyživovaciu povinnosť					
	1		2		3 a viac	
	mesačná suma	denná suma	mesačná suma	denná suma	mesačná suma	denná suma
nad 1200 do 2200	66	3	51	1,70	22	1
nad 2200 do 3200	110	5	99	4,50	44	2
nad 3200	128	5,80	116,60	5,30	62	2,80

(2) Priemerný čistý mesačný príjem rodiča sa zisťuje z jeho príjmu za posledných 12 kalendárnych mesiacov pred mesiacom, v ktorom bolo dieťa umiestnené v ústave. Znova sa priemerný čistý mesačný príjem rodiča zisťuje vždy po uplynutí ďalších 12 kalendárnych mesiacov alebo skôr, ak u rodiča dôjde k takej zmene príjmu, ktorá odôvodňuje zmenu výšky úhrady nákladov; to však neplatí, ak sa za pobyt dieťaťa platí najvyššia suma úhrady nákladov.

(3) Príjmom rodiča sa rozumie príjem uvedený v § 109 ods. 1.

(4) Rodič dieťaťa je povinný do ôsmich dní ohlásiť národnému výboru zmenu v počte nezaopatrených detí, ku ktorým plní vyživovaciu povinnosť.

(5) Dieťaťu umiestnenému v ústave sociálnej starostlivosti pre mládež, s výnimkou dieťaťa umiestneného v ústave pre mentálne postihnutú mládež, ktoré nie je požívateľom dôchodku a ku ktorému nemá nikto vyživovaciu povinnosť, poskytuje ústav vreckové vo výške mesačne

- a) 15 Kčs, ak ide o dieťa vo veku od 3 do 6 rokov,
- b) 30 Kčs, ak ide o dieťa vo veku od 6 do 15 rokov, a
- c) 80 Kčs, ak ide o dieťa staršie ako 15 rokov.

§ 124

(1) Úhradu nákladov za pobyt dieťaťa v ústave sociálnej starostlivosti platí rodič mesačne vopred, najneskôr do 10. dňa kalendárneho mesiaca, za ktorý patrí. Za kalendárny mesiac, v ktorom bolo dieťa umiestnené v ústave, sa úhrada nákladov platí v deň nástupu dieťaťa.

(2) Úhrada nákladov sa neplatí za dobu povoleného pobytu dieťaťa mimo ústavu a liečenia v domácom ošetrovaní alebo v ústavnom zariadení liečebno-preventívnej starostlivosti. Ak už úhrada za túto dobu bola zaplatená, vráti sa časť úhrady podľa počtu dní strávených mimo ústavu.

(3) Ustanovenia tohto dielu sa nevzťahujú na deti, ktoré sa pripravujú na budúce povolanie štúdiom na strednom odbornom učilišti pre mládež vyžadujúcu osobitnú starostlivosť a na odbornom učilišti. O finančnom a hmotnom zabezpečení týchto detí platia osobitné predpisy.⁵⁸⁾

Druhý diel**Úhrada nákladov za pobyt v ústavoch sociálnej starostlivosti pre dospelých****§ 125**

(1) Náklady za stravu, bývanie a nevyhnutné služby pri pobyte v ústave sociálnej starostlivosti pre dospelých občanov (ďalej len „ústav“), s výnimkou domovov - penziónov pre dôchodcov, uhrádza občan zo svojho dôchodku. Ak občan nemá dôchodok alebo dôchodok nepresahuje pevné minimálne sumy, ktoré musia dôchodcovi zostať podľa odseku 2, tieto náklady neuhrádza. Za dôchodok sa považujú aj dávky uvedené v § 28 ods. 1 písm. g).

(2) Úhrada nákladov podľa odseku 1 je mesačne

- a) 1200 Kčs, ak ide o ústav s celoročným pobytom; pritom občanovi, s výnimkou občana umiestneného v ústave pre mentálne postihnutých občanov, musí zostať z dôchodku (úhrnu dôchodkov) aspoň 30% jeho výšky, najmenej však 310 Kčs mesačne,
- b) 880 Kčs, ak ide o ústav s týždenným pobytom; pritom občanovi musí zostať z dôchodku (úhrnu dôchodkov) aspoň 560 Kčs mesačne,
- c) 330 Kčs, ak ide o ústav s denným pobytom; pritom občanovi musí zostať z dôchodku (úhrnu dôchodkov) aspoň 770 Kčs mesačne.

(3) Ak je občan umiestnený v ústave s celoročným pobytom pre mentálne postihnutých občanov, musí mu zostať z dôchodku (úhrnu dôchodkov) aspoň 50 Kčs mesačne, ak ide o občana s duševným ochorením uvedeným v č. 2 písm. a) prílohy č. 3 tejto vyhlášky, aspoň 80 Kčs mesačne, ak ide o občana s duševným ochorením uvedeným v č. 2 písm. b) prílohy č. 3 tejto vyhlášky, a aspoň 120 Kčs mesačne, ak ide o ostatných občanov.

(4) Ak ide o prechodný pobyt občana v ústave, uhrádza občan pomernú časť nákladov vypočítanú podľa počtu dní strávených v ústave.

§ 126

(1) Úhrada nákladov sa platí mesačne vopred od štvrtej mesačnej splátky dôchodku splatnej po dni umiestnenia občana v ústave, ak ide o ústav s celoročným a týždenným pobytom. Ak ide o ústav s denným pobytom a pri prechodnom pobyte občana v ústave sa úhrada nákladov platí mesačne vopred odo dňa nástupu do ústavu.

(2) Zaplatená úhrada sa nevracia,

- a) ak občan zomrie alebo skončí pobyt v ústave z iného dôvodu, a
- b) za dobu pobytu občana mimo ústavu s celoročným alebo týždenným pobytom, a ak ide o ústav s denným pobytom alebo o prechodný pobyt občana v ústave, za dobu, po ktorú sa občan zdržiava mimo ústavu bez povolenia.

(3) Zaplatená úhrada sa vracia za dobu povoleného pobytu mimo ústavu s denným pobytom; to platí tiež pri prechodnom pobyte občana v ústave.

(4) Úhrada nákladov za pobyt občana v ústave s celoročným pobytom sa vykonáva tak, že platiteľ dôchodku znižuje výplatu dôchodku o sumu úhrady určenú rozhodnutím príslušného orgánu. Zostatok dôchodku vypláca platiteľ dôchodku hromadným poukazom všetkým dôchodcom umiestneným v ústave k 15. dňu kalendárneho mesiaca. Rozdiely na dôchodku vzniknuté zmenou výplatného termínu sa nezúčtávajú.

(5) Ustanovenie § 34 ods. 4 platí obdobne, pokiaľ bol občan premiestnený do ústavu sociálnej starostlivosti pre dospelých z psychiatrickej liečebne alebo z liečebne pre dlhodobu chorých, a pre vzájomné prechody medzi ústavom s celoročným pobytom a ústavom s týždenným pobytom.

§ 127

Príspevok pri povolenom pobyte mimo ústavu

Občanovi umiestnenému v ústave s celoročným alebo týždenným pobytom poskytne ústav od štvrtej mesačnej splátky dôchodku splatnej po dni umiestnenia v ústave za každý deň povoleného pobytu mimo ústavu príspevok vo výške 30 Kčs, ak je občan umiestnený v ústave s celoročným pobytom, a 25 Kčs, ak je občan umiestnený v ústave s týždenným pobytom. Za tento pobyt sa však nepovažuje pobyt občana v ústavnom zariadení liečebno-preventívnej starostlivosti.

§ 128

Vreckové

(1) Občanovi umiestnenému v ústave s celoročným pobytom, ktorý nie je požívateľom dôchodku, s výnimkou občana uvedeného v odseku 2, poskytuje ústav vreckové vo výške 310 Kčs mesačne; ak tento občan poberá dôchodok v sume nižšej než 310 Kčs mesačne, poskytne sa mu vreckové vo výške rozdielu medzi touto sumou a dôchodkom.

(2) Občanovi umiestnenému v ústave pre mentálne postihnutých občanov s celoročným pobytom, ktorý nie je požívateľom dôchodku, poskytuje ústav vreckové vo výške a za podmienok uvedených v § 125 ods. 3.

ŠTVRTÁ ČASŤ

SPOLOČNÉ USTANOVENIA

PRVÁ HLAVA

VÝPLATA DÁVOK K § 101 zákona

§ 143

(1) Dávky do cudziny sa vyplácajú pozadu v trojmesačných lehotách po predchádzajúcom potvrdení o žití oprávneného.

(2) Dávky, ktorých výška nedosahuje 100 Kčs mesačne, sa môžu vyplácať v dlhších než mesačných lehotách, najdlhšie však za obdobie nepresahujúce šesť mesiacov, a ak by sa mali poskytovať ako preddavok, môžu sa vyplácať až pri najbližšom vyúčtovaní.

DRUHÁ HLAVA

POVINNOSTI OBČANOV A ORGANIZÁCIÍ

Prvý diel

Povinnosti občanov K § 106 zákona

§ 144

Povinnosť príjemcu dávky podať hlásenie sa považuje za splnenú, ak príjemca spolu podpísal hlásenie, ktoré orgánu sociálneho zabezpečenia zaslala organizácia.

§ 145

(1) V žiadostiach, hláseniach a ďalších podaniach adresovaných orgánom sociálneho zabezpečenia je občan povinný uvádzať svoje rodné číslo, prípadne rodné číslo žijúceho rodiča, ak

ide o sirotsky dôchodok jednostranne osirelého dieťaťa, alebo rodné číslo naposledy zomretého rodiča, ak ide o sirotsky dôchodok obojstranne osirelého dieťaťa, pokiaľ platiteľ dôchodku neustanoví inak. Zákonný zástupca a osobitný príjemca uvádzajú rodné číslo, ktoré by bol povinný uvádzať občan, ktorého zastupujú. V žiadostiach, hláseniach a ďalších podaniach adresovaných orgánom federálnych ministerstiev národnej obrany a vnútra a ministerstiev vnútra a životného prostredia a spravodlivosti republík je občan povinný uvádzať aj číslo rozhodnutia o priznaní dôchodku.

(2) Samostatne zárobkovo činná osoba je povinná pri uplatnení nároku na nemocenské alebo peňažnú pomoc v materstve oznámiť, že má nárok na tieto dávky aj podľa iných predpisov (§ 71 ods. 2).

Druhý diel

Povinnosti organizácií K § 108 a 113 zákona

§ 146

Organizácia plniaca povinnosti v sociálnom zabezpečení

Povinnosti v sociálnom zabezpečení plní

- a) u pracovníkov v pracovnom pomere organizácia, v ktorej je pracovník zamestnaný,
- b) u členov jednotných roľníckych družstiev a u členov výrobných družstiev ich družstvo,
- c) u pracovníkov v zahraničí organizácia v Československej socialistickej republike, ku ktorej je pracovník v pracovnom pomere, prípadne vysielajúca alebo sprostredkujúca organizácia alebo organizácia, ktorá prevzala povinnosti vyplývajúce z predpisov o dôchodkovom zabezpečení alebo ktorej bolo ich plnenie uložené rozhodnutím príslušného ústredného orgánu,
- d) u poslancov zákonodarných zborov kancelária príslušného zákonodarného zboru a u členov obecného zastupiteľstva orgán, ktorý obstaráva osobné veci pracovníkov obecného úradu alebo obce,
- e) u členov výborov Ľudovej kontroly výbor, ktorého sú členmi,
- g) z žiakov a študentov stredných škôl, odborných učilíšť a vysokých škôl škola. V čase, keď žiaci a študenti, s výnimkou účastníkov štúdia popri zamestnaní, sú zamestnaní v organizácii, vedie záznamy táto organizácia a oznamuje ich na výzvu orgánu dôchodkového zabezpečenia až v prípadnom konaní o dávke dôchodkového zabezpečenia; obdobne na výzvu, ak ide o žiakov stredných odborných učilíšť, podáva hlásenie na účely dôchodkového zabezpečenia, ku ktorej je učilište organizačne pričlenené,
- h) u interných vedeckých a umeleckých aspirantov orgány, ktoré inak obstarávajú veci nemocenského a dôchodkového zabezpečenia svojich pracovníkov a študentov; u vedeckých a umeleckých aspirantov vyslaných na štúdium do cudziny Ministerstvo školstva, mládeže a telovýchovy Českej socialistickej republiky alebo Ministerstvo školstva, mládeže a telesnej výchovy Slovenskej socialistickej republiky alebo nimi poverené organizácie,
- i) u samostatne zárobkovo činných osôb príslušný orgán sociálneho zabezpečenia, ktorý vykonáva ich zabezpečenie,
- j) u dobrovoľných pracovníkov opatrovateľskej služby príslušný orgán, prípadne jeho zariadenie, ktoré vypláca odmenu za výkon opatrovateľskej služby,
- k) u občanov činných na základe dohody o pracovnej činnosti organizácia, ktorá uzavrela s občanom túto dohodu,
- l) u občanov uvedených v § 2 ods. 3 príslušný náboženský poriadok,
- m) u občanov vykonávajúcich civilnú službu príslušný orgán, ktorý vydal povolávací rozkaz nastúpiť civilnú službu,
- n) u odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody nápravno-výchovný ústav a u občanov vo väzbe ústav (vážnica), v ktorom sa väzba vykonáva,

- o) u občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou pripravujúcich sa na pracovné uplatnenie príslušný orgán, v obvode ktorého sa príprava vykonáva, alebo výcvikové stredisko (zariadenie) pre občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou, v ktorom sa občan pripravuje na pracovné uplatnenie,
- p) u dlhodobo uvoľnených športovcov (§ 55) telovýchovná jednota, ktorá vypláca odmeny.

Vedenie a predkladanie záznamov

§ 147

(1) Evidencia, ktorú organizácia vedie o občanoch na účely sociálneho zabezpečenia, musí obsahovať tieto údaje:

- a) priezvisko (včítane všetkých predošlých priezvisk), meno, dátum a miesto narodenia, stav a miesto trvalého pobytu,
- b) rodné číslo,
- c) vznik a skončenie pracovného a členského pomeru alebo iného právneho vzťahu k organizácii, označenie druhu činnosti a doby jej trvania, pričom u občanov, ktorí vykonávajú zamestnanie zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie, sa zapisujú údaje o dobe a trvaní práce údajom počtu dní za kalendárnu dobu skutočnej práce a druh činnosti sa označí podľa názvoslovía a podľa poradových čísiel uvedených v rezortných zoznamoch. U vybraných vedúcich technicko-hospodárskych pracovníkov uvedených v § 15 ods. 2 zákona sa zapisuje aj počet skutočne odpracovaných dní na pracoviskách v podzemí hlbinných baní,
- e) hrubý zárobok (§ 11 ods. 1) občana za jednotlivé mzdové(výplatné) obdobia a jeho zložky,
- f) kalendárnu dobu, po ktorú občan poberal peňažné dávky nemocenského zabezpečenia nahrádzajúce pracovný príjem, dobu materskej dovolenky, po ktorú sa neposkytovala peňažná pomoc, dobu ošetrovania člena rodiny, po ktorú sa už neposkytovala podpora pri ošetrovaní člena rodiny, dobu neplateného pracovného voľna poskytnutého organizáciou na účely štúdia účastníkom štúdia popri zamestnaní alebo kombinovaného štúdia alebo na účely odborného alebo politického školenia a dobu pracovného voľna bez náhrady mzdy (odmeny, príjmu) poskytnutého z iných dôvodov,
- g) dobu, po ktorú občan vykonával službu v ozbrojených silách,
- h) záznam, či občan poberá dôchodok, výšku dôchodku a druh dôchodku a kto ho vypláca (ak bol dôchodok upravený ako jediný zdroj príjmu, aj tento údaj), prípadne číslo rozhodnutia o priznaní dôchodku, ak ide o požívateľa dôchodku vyplácaného orgánmi federálnych ministerstiev národnej obrany a vnútra a ministerstiev vnútra a životného prostredia a spravodlivosti republík,
- i) príspevok na čiastočnú úhradu nákladov sociálneho zabezpečenia za jednotlivého člena jednotného roľníckeho družstva,
- j) údaje, či ide o občana so zmenenou pracovnou schopnosťou.

(2) Organizácia vedie ďalej evidenciu

- b) o náhradách za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti patriacu za pracovný úraz a vystavuje občanom potvrdenie o dobe a dôvode poskytovania týchto náhrad a o výške týchto náhrad vyplatených v jednotlivých kalendárnych rokoch,
- c) o osobitnom príspevku baníkom a vystavuje potvrdenie občanom o dobe poskytovania príspevku a o výške príspevku vyplateného v jednotlivých kalendárnych rokoch; občania predkladajú tieto potvrdenia v súvislosti so žiadosťou o priznanie dôchodku.

(3) Potrebné údaje zaznamenáva organizácia spravidla na mzdových listoch.

(4) Ak ide o žiakov a študentov, je povinnosť školy podľa odseku 1 splnená, pokiaľ v záznamoch školy sú obsiahnuté údaje uvedené v odseku 1 písm. a), b), prípadne g) a ďalej začiatok a koniec štúdia; ak bolo štúdium prerušené, predčasne skončené alebo sa v ňom opäť pokračovalo, aj tieto údaje.

(5) Ak ide o samostatne zárobkovo činnú osobu (spolupracujúcu osobu), vedie príslušný orgán sociálneho zabezpečenia v evidencii údaje uvedené v odseku 1 písm. a), b), g), h) a ďalej údaje o vyplácaných dávkách, o platbách poistného, o výške vymeriavacieho základu, o vzniku a zániku účasti na zabezpečení a rozhodnutí o registrácii (povolení výkonu činnosti), ak je vydané.

(6) ak ide o výkonného letca, je organizácia, v ktorej je letec zamestnaný, povinná viesť aj záznamy o počte letových hodín.

§ 148

(1) Povinnosti uložené organizácii pri vedení záznamov plnia u všetkých pracujúcich (členov) tej istej organizácie vrátane pracujúcich pridelených na pobočné (miestne oddelené) pracoviská, útvar, v ktorom sa vedie účtovná evidencia ich zárobkov.

(2) Organizáciami plniacimi úlohy sociálneho zabezpečenia sú aj vojenské útvary.

Evidenčný list dôchodkového zabezpečenia

§ 149

(1) Organizácia je povinná viesť evidenčný list dôchodkového zabezpečenia (ďalej len „evidenčný list“) po celú dobu, po ktorú zamestnanie trvá. Evidenčný list je organizácia povinná založiť ihneď pri vstupe občana do zamestnania.

(2) U žiakov a študentov sa evidenčný list nevedie, pokiaľ žiaci a študenti nevykonávajú v rámci výuky zamestnanie zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie; v týchto prípadoch vedie evidenčný list organizácia, v ktorej sa toto zamestnanie vykonáva, a to od začiatku výkonu tohto zamestnania.

(3) Evidenčný list organizácia nevedie, ak ide o pracujúceho požívateľa starobného dôchodku.

§ 150

(1) Do evidenčného listu sa zapisujú za každý kalendárny rok po účtovnej uzávierke (uzávierke mzdových listov), najneskoršie do 30. apríla nasledujúceho roka,

- a) doba trvania zamestnania,
- b) hrubý zárobok uvedený v § 11 ods. 1,
- c) náhradné doby a ďalšie doby uvedené v § 12 ods. 7.

(2) U občanov, ktorí vykonávajú zamestnanie zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie, sa do evidenčného listu zapisujú ďalej

- a) doba zamestnania započítateľná v I. a II. pracovnej kategórii; u vybraných vedúcich technicko-hospodárskych pracovníkov uvedených v § 15 ods. 2 zákona sa zapisuje doba zamestnania započítateľná v I. pracovnej kategórii počtom kalendárnych dní určených prepočtom skutočne odpracovaných dní na pracoviskách v podzemí hlbinných baní,
- b) poradové číslo druhu činnosti podľa rezortného zoznamu, prípadne druh činnosti podľa názvoslovía a poradových čísel uvedených v rezortných zoznamoch; pritom sa osobitne vyznačí

výkon zamestnania v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach a zamestnania I. pracovnej kategórie s rôznymi vekovými podmienkami ustanovenými pre nárok na starobný dôchodok,

- c) označenie rezortu a dátum účinnosti rezortného zoznamu, prípadne dátum účinnosti zmeny (doplňku) rezortného zoznamu, podľa ktorého sa zaradenie vykonáva.

§ 151

(1) Evidenčné listy sa predkladajú orgánu, ktorý rozhoduje o dávkach dôchodkového zabezpečenia, prostredníctvom príslušného orgánu, v obvode ktorého je útvar organizácie, v ktorom sa vedie evidencia miezd. Ak organizácia so sídlom v Českej socialistickej republike vedie evidenčné listy za občanov, ktorí majú pracovisko v Slovenskej socialistickej republike, odovzdá ich orgánu príslušnému pre tieto pracoviská; obdobne sa postupuje, ak má organizácia so sídlom v Slovenskej socialistickej republike pracovisko v Českej socialistickej republike. Ak ide o občana, ktorému vznikol nárok na dôchodok z dôchodkového zabezpečenia vojakov z povolania, príslušníkov zboru národnej bezpečnosti alebo príslušníkov zborov nápravnej výchovy, predkladá sa evidenčný list orgánom federálnych ministerstiev národnej obrany a vnútra a ministerstiev vnútra a životného prostredia a spravodlivosti republík, podľa toho, ktorý orgán je príslušný rozhodovať o dávkach dôchodkového zabezpečenia.

(2) Organizácia je povinná predložiť evidenčný list do ôsmich dní po konečnom vyúčtovaní zárobkov

- a) pri výstupe občana zo zamestnania; ak je nepochybné, že občan čoskoro znova do tohto zamestnania nastúpi, možno pokračovať v záznamoch na predošlom evidenčnom liste,
- b) pri zrušení organizácie, prípadne jej útvaru.

(3) Pri úmrtí občana a pri začatí konania o priznanie dávky dôchodkového zabezpečenia, alebo ak o to požiada orgán sociálneho zabezpečenia, predloží sa evidenčný list ihneď.

(4) Ak občan zostane v zamestnaní aj potom, čo požiadal o invalidný alebo čiastočný invalidný dôchodok, organizácia pre neho založí nový evidenčný list.

(5) Pokiaľ ide o žiakov a študentov, predkladá škola namiesto evidenčného listu potvrdenie o štúdiu, a to len v prípadoch, ak sa štúdium prerušilo alebo nedokončilo; v ostatných prípadoch predkladá potvrdenie škola na výzvu orgánu dôchodkového zabezpečenia. Organizácia, v ktorej prebieha praktické vyučovanie a odborná prax alebo spoločenský prospešná práca podľa učebných plánov, je povinná oznámiť potrebné údaje škole.

(6) Evidenčné listy vedené za odsúdených sa predkladajú priamo úradu dôchodkového zabezpečenia.

- (7) Organizácia je povinná predkladať každoročne evidenčný list občanovi na podpis.

§ 152

Povinnosti v predstihovom konaní

(1) Organizácie sú povinné pre svojich pracovníkov (členov) požiadať na predpísanom tlačive príslušný orgán, ktorý rozhoduje o dávkach dôchodkového zabezpečenia o výpis dôb zamestnania, ktoré má tento orgán vo svojej evidencii.

(2) Žiadosť o výpis je organizácia povinná odoslať najskôr dva roky a najneskoršie jeden rok pred rokom, v ktorom občan dosiahne vek ustanovený v § 21 a 26 zákona pre vznik nároku na starobný dôchodok.

(3) Organizácia je povinná

- a) oboznámiť občana s výpisom dôb zamestnaní bez meškania po jeho doručení, a
- b) tento výpis predkladať príslušnému orgánu spolu so žiadosťou o dôchodok.

§ 153

Hlásenie o zamestnaní pracujúcich dôchodcov

(1) Organizácia má povinnosť ohlásiť, ak v nej vstúpi do zamestnania požívateľ akéhokoľvek dôchodku z dôchodkového zabezpečenia.

(2) Ak však ide o požívateľa starobného dôchodku, má organizácia povinnosť ohlásiť

- a) vstup do zamestnania dojednaného na dobu dlhšiu ako jeden rok,
- b) vstup do zamestnania požívateľa tohto dôchodku mladšieho ako 70 rokov, ak jemu alebo jeho rodinnému príslušníkovi bol dôchodok upravený ako jediný zdroj príjmu.

(3) Hlásenie podľa odseku 1 musí obsahovať priezvisko, meno, rodné číslo, pod ktorým sa vypláca dávka dôchodkového zabezpečenia, osobné dáta a miesto trvalého pobytu občana, deň, kedy došlo ku vstupu do zamestnania, prípadne kedy nastala iná skutočnosť zakladajúca ohlasovaciú povinnosť, a výšku predpokladaného hrubého zárobku a druh dôchodku. Ak ide o občana, na ktorého dieťa poberá iný občan výchovné k dôchodku, musí hlásenie obsahovať aj priezvisko, meno, rodné číslo, osobné dáta a miesto trvalého pobytu občana, ktorý poberá výchovné.

(4) Hlásenie podľa odseku 2 musí obsahovať popri skutočnostiach uvedených v tomto odseku priezvisko, meno, rodné číslo a osobné dáta pracujúceho dôchodcu a druh dôchodku.

(5) U požívateľky vdovského dôchodku a požívateľa dôchodku za výsluhu rokov je organizácia na účely krátenia týchto dôchodkov podľa § 23 povinná hlásiť vždy po uplynutí 12 kalendárnych mesiacov zárobkovej činnosti výšku skutočne dosiahnutého príjmu zo zárobkovej činnosti.

(6) Ak ide o požívateľa dôchodku vyplácaného orgánmi federálnych ministerstiev národnej obrany a vnútra a ministerstiev vnútra a životného prostredia a spravodlivosti republík, musí hlásenie obsahovať okrem údajov uvedených v odsekoch 3 až 5 aj číslo rozhodnutia o priznaní dôchodku.

(7) Organizácia má povinnosť odoslať hlásenie orgánu, ktorý je príslušný rozhodovať o dávke. Ak však ide o požívateľa invalidného alebo čiastočného invalidného dôchodku, zasiela organizácia hlásenie príslušnému orgánu podľa miesta trvalého pobytu požívateľa dôchodku. Hlásenie týkajúce sa požívateľov dôchodkov vyplácaných orgánmi federálnych ministerstiev národnej obrany a vnútra a ministerstiev vnútra a životného prostredia a spravodlivosti republík je organizácia povinná odoslať tomu orgánu, ktorý vypláca dôchodok.

(8) Predložením evidenčného listu podľa § 151 nie je splnená povinnosť uložená organizácii v odsekoch 1 až 7.

(9) Organizácie sú povinné podávať hlásenie na tlačivách vydaných orgánmi sociálneho zabezpečenia.

§ 154

Súčinnosť zdravotníckych zariadení

(1) Ústavné zariadenia liečebno-preventívnej starostlivosti sú povinné o prijatí do ústavnej starostlivosti a prepustení z nej podávať hlásenia o dôchodcoch, ktorým sa s dôchodkom vypláca

zvýšenie pre bezvládnosť. Hlásenie o prijatí sa podáva, ak ústavná starostlivosť potrvá dlhšie ako tri mesiace, a to pošte v mieste trvalého pobytu dôchodcu v lehote do 15 dní pred ukončením tretieho mesiaca pobytu dôchodcu v ústavnom zariadení. Hlásenie o prepustení sa podáva v tých prípadoch, keď sa podalo hlásenie o prijatí, a to príslušnému úradu dôchodkového zabezpečenia v lehote do troch dní odo dňa prepustenia. Ustanovenie § 153 ods. 7 tretej vety platí tu obdobne.

(2) Psychiatrické liečebne a liečebne pre dlhodobo chorých sú povinné podávať hlásenie o všetkých dôchodcoch prijatých alebo prepustených z liečebne. Hlásenie o prijatí sa podáva pošte v mieste trvalého pobytu dôchodcu v lehote do ôsmich dní odo dňa prijatia. Ustanovenia odseku 1 tretej vety a § 153 ods. 7 tretej vety platia tu obdobne.

(3) Hlásenie musí obsahovať priezvisko, meno, rodné číslo, pod ktorým sa dôchodok vypláca, dátum narodenia, stav, miesto trvalého pobytu dôchodcu, deň keď bol prijatý do ústavnej starostlivosti alebo liečebne alebo deň, keď bol prepustený z týchto zariadení, a pri prijatí do ústavnej starostlivosti aj údaje o občanoch ním vyživovaných. Ustanovenie § 153 ods. 6 platí tu obdobne. Hlásenie sa podáva na základe oznámenia občanov prijatých do ústavnej starostlivosti alebo liečebne alebo ich rodinných príslušníkov.

(4) Psychiatrické liečebne a liečebne pre dlhodobo chorých sú ďalej povinné hlásiť na predpísanom tlačive požiadavky dôchodcov alebo ich zákonných zástupcov na zvýšenie dôchodku upraveného podľa § 99 zákona s uvedením výšky záväzkov dôchodcu mimo liečebne podľa § 34 ods. 1 druhej vety. Hlásenie zasiela liečebňa orgánu príslušnému rozhodovať o dávkach dôchodkového zabezpečenia do 15 dní pred ukončením tretieho mesiaca pobytu dôchodcu v liečebni; ustanovenie § 153 ods. 7 tretej vety platí tu obdobne.

(5) Ústavné zariadenia liečebno-preventívnej starostlivosti sú povinné podávať hlásenie o prijatí a prepustení dlhodobo ťažko zdravotne postihnutých detí, ktoré vyžadujú mimoriadnu starostlivosť alebo mimoriadnu starostlivosť osobitne náročnú. Hlásenie o prijatí sa podáva, ak ústavná starostlivosť potrvá dlhšie než šesť mesiacov, a to platiteľovi výchovného na toto dieťa v lehote do 15 dní pred ukončením šiesteho mesiaca pobytu dieťaťa, a hlásenie o prepustení v lehote do troch dní odo dňa prepustenia dieťaťa.

§ 156

Náležitosti podaní

Vo všetkých podaniach adresovaných orgánom sociálneho zabezpečenia sú organizácie povinné uvádzať rodné číslo občana podľa § 145; ustanovenie § 145 tretej vety platí obdobne.

TRETIA HLAVA

KONANIE

Prvý diel

Začatie konania a rozhodovanie K § 119 až 122 zákona

§ 157

Podávanie žiadostí o dávky a služby

(1) Žiadosti o priznanie dávky dôchodkového zabezpečenia spisujú organizácie a príslušné orgány s občanmi na tlačivách vydaných orgánmi sociálneho zabezpečenia.

(2) Za občanov, ktorí vzhľadom na svoj zdravotný stav nemôžu sami podať žiadosť o dávku alebo službu, môžu s ich súhlasom a na základe potvrdenia lekára o zdravotnom stave týchto občanov podať túto žiadosť ich rodinní príslušníci.

(3) Občan, ktorého zamestnávateľom je iný občan, ktorý nevykonáva nemocenské poistenie svojich zamestnancov ako závod, podáva žiadosť o dávku dôchodového zabezpečenia na príslušnom orgáne sociálneho zabezpečenia.

§ 158

Postup pri prechode z dočasnej pracovnej neschopnosti do invalidity (čiastočnej invalidity)

(1) Ak práceneschopný občan pre chorobu alebo úraz po dobu aspoň šesť mesiacov, ktorému patrí nemocenské, nepožiadal o invalidný (čiastočný invalidný) dôchodok, začne z podnetu lekárskej poradnej komisie (lekárskej komisie) príslušný orgán konanie o invalidite (čiastočnej invalidite) občana, ak je jasné, že ide o dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav.⁶²⁾

(2) Konanie podľa odseku 1 sa uskutoční aj vtedy, ak občan už podal žiadosť o invalidný alebo čiastočný invalidný dôchodok, ale sa tejto žiadosti nevyhovelo z iných dôvodov než preto, že občan nie je ani čiastočne invalidný.

(3) Ak občan po vyčerpaní podpornej doby je naďalej práceneschopný a je predpoklad, že ďalším liečením nadobudne v krátkej dobe opäť pracovnú schopnosť, a to aj na iné zamestnanie, príslušný orgán odporučí predĺženie poskytovania nemocenského po uplynutí podpornej doby.⁶³⁾

§ 160

Podkladové rozhodnutie

(1) Rozhodnutie iného orgánu než orgánu, ktorý je príslušný rozhodovať o dávke dôchodkového zabezpečenia, sa považuje za podklad pre rozhodnutie orgánu príslušného rozhodovať o zákonomnom nároku na dávku dôchodkového zabezpečenia, ak bolo vydané po podaní žiadosti o takú dávku.

(2) Rozhodnutie iného orgánu než orgánu, ktorý je príslušný rozhodovať o dávke dôchodkového zabezpečenia, ktoré je podkladom pre rozhodnutie orgánu, ktorý je príslušný rozhodovať o dávke dôchodkového zabezpečenia, je obsiahnuté v rozhodnutí o dávke.

Druhý diel

Náhrada nákladov konania K § 125 zákona

§ 161

Osobný rozsah

Náhrada nákladov konania patrí

- a) žiadateľom o dávky alebo služby, dôchodcom a rodinným príslušníkom týchto občanov, ktorí sa v konaní o týchto dávkach alebo službách na vyzvanie dostavili na rokovanie príslušného orgánu alebo sa pre potreby príslušného orgánu podrobili vyšetreniu zdravotného stavu, prípadne inému odbornému vyšetreniu (ďalej len „vyšetrenie“),
- b) sprievodcom občanov uvedených v ustanovení písmena a), ak lekár potvrdil, že títo občania potrebujú sprievodcu na cestu na vyšetrenie alebo na rokovanie príslušného orgánu,
- c) zákonným zástupcom občanov, ak ich sprevádzajú na vyzvanie na vyšetrenie alebo na rokovanie príslušného orgánu (ďalej len „účastníci konania“).

§ 162

Náhrada cestovných výdavkov

(1) Náhrada cestovných výdavkov patrí pri použití verejných hromadných dopravných prostriedkov, s výnimkou miestnych dopravných prostriedkov, za cenu z miesta pobytu do miesta predvolania a späť.

(2) Pri jazde vlakom sa uhrádza cestovné za druhú vozňovú triedu; príplatok na rýchlik sa uhrádza len vtedy, ak vzdialenosť miesta pobytu do miesta predvolania je dlhšia ako 100 km. cestovnými výdavkami sú výdavky za cestovný lístok, miestenku a ak bolo nevyhnutné použiť lôžkový alebo ležadlový vozeň, aj výdavky s tým spojené.

(3) Ak má účastník konania možnosť uplatniť nárok na zľavu cestovného, patrí mu úhrada len vo výške zlacneného cestovného; ak má možnosť používať voľné cestovné lístky, náhrada cestovného nepatrí.

(4) Náhrada cestovného pri použití vozidla taxislužby a náhrada cestovných výdavkov pri použití vlastného motorového vozidla sa poskytne len vtedy, ak lekár uzná so zreteľom na zdravotný stav žiadateľa nevyhnutnosť takej dopravy. Výška náhrady sa spravuje sadzbami ustanovenými všeobecnými predpismi. Pri použití vlastného motorového vozidla sa vyjadrenie lekára nevyžaduje, ak bol oprávnenému poskytnutý príspevok na zakúpenie motorového vozidla.

§ 163

Náhrada úšlého zárobku

(1) Náhrada úšlého zárobku patrí za čas, za ktorý v súvislosti s vyšetrením alebo rokovaním ušiel účastníkovi konania zárobok.

(2) Náhrada úšlého zárobku nepatrí za čas, za ktorý účastníkovi konania patrí nemocenské alebo za ktorý mu organizácia poskytne náhradu mzdy (pracovnej odmeny).

§ 164

Stravné a nocľazné

(1) Stravné a nocľazné sa poskytne vo výške podľa všeobecných predpisov o cestovných náhradách.⁶⁴⁾

(2) Nocľazné patrí, ak by sa účastník konania nemohol pri použití verejného hromadného dopravného prostriedku vrátiť do miesta svojho pobytu do 24. hodiny toho istého dňa, keď sa skončilo vyšetrenie alebo rokovanie príslušného orgánu.

(3) Stravné a nocľazné nepatrí za čas pobytu v liečebnom ústave; takisto nepatrí, ak sa stravovanie a ubytovanie poskytne bezplatne.

§ 165

Náhrada iných nevyhnutných výdavkov

Iné nevyhnutné výdavky, ktoré mali účastníci konania, sa nahrádzajú v preukázanej výške.

§ 166

Uplatnenie nárokov na náhradu

Nároky na náhradu sa uplatňujú do dvoch mesiacov odo dňa vyšetrenia alebo rokovania na príslušnom orgáne, na ktorom prebehlo rokovanie, alebo pre ktorého potreby sa občan podrobil vyšetreniu; žiadosť o náhradu treba doložiť príslušnými dokladmi. Tento príslušný orgán rozhodne o náhradách a vykoná ich výplatu.

PIATA ČASŤ**SOCIÁLNE ZABEZPEČENIE VOJAKOV Z POVOLANIA, PRÍSLUŠNÍKOV ZBORU NÁRODNEJ BEZPEČNOSTI A PRÍSLUŠNÍKOV ZBOROV NÁPRAVNEJ VÝCHOVY****§ 167****Osobný rozsah K § 129 zákona**

Pre vojakov z povolania a vojakov, ktorí sú po dobu činnnej služby hmotne zabezpečení ako vojaci z povolania, príslušníkov zboru národnej bezpečnosti, príslušníkov zborov nápravnej výchovy a občanov, ktorí boli týmito vojakmi alebo príslušníkmi a splnili podmienky nároku na dôchodok podľa piatej časti zákona (ďalej len „vojaci z povolania“), platia ustanovenia tejto vyhlášky, pokiaľ sa ďalej neustanovuje inak.

§ 168**Kategórie funkcií K § 130 zákona**

Doba vojenskej činnnej služby vykonávanej pred prijatím do služobného pomeru vojaka z povolania sa započítava v tej kategórii funkcií, do ktorej bol vojak z povolania prvý raz ustanovený.

§ 169**Priemerný mesačný zárobok K § 131 zákona**

(1) Hrubým zárobkom vojaka z povolania je

- a) služobný príjem a osobitné peňažné náležitosti vyplývajúce zo služobného pomeru,⁶⁵⁾ pokiaľ podliehajú dani zo mzdy,
- b) osobitné peňažné náležitosti, pokiaľ majú povahu stabilizačných odmien, aj keď sú od dane zo mzdy oslobodené,
- c) cieľové a osobitné odmeny poskytované v súvislosti s vykonávaním svojpomocnej výstavby a pracovných výpomoci, odmeny poskytované pri vojenských a dobrovoľných výpomociach a odmeny za činnosť pre pomocné poľnohospodárske hospodárstva, pokiaľ podliehajú dani zo mzdy,
- d) náhrada za nevyčerpanú riadnu dovolenku, a
- e) príjmy uvedené v § 11 ods. 2.

(2) Ak vojak z povolania vykonával službu po dobu, ktorá netrvala aspoň jeden celý kalendárny rok, zisťuje sa priemerný mesačný zárobok za celú dobu trvania služobného pomeru.

(3) Invalidný a čiastočný invalidný dôchodok vojaka z povolania sa vymeriava z priemerného mesačného zárobku 2000 Kčs, pokiaľ skutočne dosiahnutý priemerný zárobok nie je pre neho výhodnejší.

§ 170**Zvýšenie nároku na starobný dôchodok K § 23 zákona**

Pre zvýšenie nároku na starobný dôchodok za dobu služby po vzniku nároku na tento dôchodok sa nezapočítava tiež doba dočasnej neschopnosti na službu pre chorobu, zranenie alebo iný úraz.

§ 171**Dôchodok za výsluhu rokov K § 138 zákona**

Pre nárok a výšku dôchodku za výsluhu rokov sa započítava doba služby výkonného letca a výkonu funkcií osobitnej povahy alebo osobitného stupňa nebezpečenstva v rozsahu ustanovenom podľa § 130 zákona.

§ 172**Krátenie dôchodku za výsluhu rokov a vdovského dôchodku pre súbeh s príjmom zo zárobkovej činnosti K § 44 ods. 2 a § 48 ods. 2 zákona**

Dôchodky za výsluhu rokov a vdovské dôchodky vyplácané orgánmi federálnych ministerstiev národnej obrany a vnútra a ministerstiev vnútra a životného prostredia a spravodlivosti republík sa kráti od splátky dôchodku splatnej v apríli pre ďalšie obdobie podľa skutočne dosiahnutého príjmu v predchádzajúcom kalendárnom roku. Ustanovenie § 23 ods. 1, ods. 2 prvej vety, ods. 3 a 4 platí aj tu.

§ 173**Výplata dôchodkov**

Dôchodcom umiestneným v psychiatrickej liečebni, liečebni pre dlhodobo chorých a v ústave sociálnej starostlivosti vyplácajú orgány federálnych ministerstiev národnej obrany a vnútra a ministerstiev vnútra a životného prostredia a spravodlivosti republík dôchodky vo výplatnom termíne ustanovenom podľa § 140 zákona.

§ 174**Konanie K § 142 a 144 zákona**

(1) Orgány federálnych ministerstiev národnej obrany a vnútra a ministerstiev vnútra a životného prostredia a spravodlivosti republík rozhodujú v odboroch svojej pôsobnosti o nárokoch na dávky sociálneho zabezpečenia tiež, ak

- a) vojak z povolania v dobe služby v ozbrojených silách splnil podmienky nároku na starobný dôchodok,
- b) vojak z povolania v dobe služby v ozbrojených silách alebo najneskoršie do dvoch rokov od jej skončenia splnil podmienky nároku na invalidný alebo čiastočný invalidný dôchodok alebo sa stal invalidným alebo čiastočne invalidným následkom úrazu alebo ochorenia vzniknutých pri výkone služby alebo v priamej súvislosti s ním,
- c) ide o vdovský, vdovecký alebo sirotsky dôchodok po vojakovi z povolania alebo po občanoch uvedených v ustanoveniach písmen a) a b),
- d) ide o dôchodok manželky, o ktorý žiada manželka vojaka z povolania alebo občana uvedeného v ustanoveniach písmen a) a b).

(2) Pri posudzovaní invalidity (čiastočnej invalidity) vojaka z povolania sa hodnotí zdravotný stav z hľadiska jeho schopnosti na výkon občianskeho povolania.

(3) Spôsob vedenia a predkladania záznamov, konanie a rozhodovanie o dávkach, konanie o prechode z dočasnej neschopnosti na službu do invalidity a posudzovanie úrazu alebo ochorenia vzniknutých pri výkone služby alebo v priamej súvislosti s ním upravujú predpisy federálnych ministerstiev národnej obrany a vnútra a ministerstiev spravodlivosti republík.

(4) Dobu služby vojaka z povolania, ktorému nevznikol nárok na dôchodok z dôchodkového zabezpečenia vojakov z povolania, oznamujú orgány federálnych ministerstiev národnej obrany a

vnútra a ministerstiev vnútra a životného prostredia a spravodlivosti republík, úradom dôchodkového zabezpečenia. Hrubý zárobok sa oznamuje príslušným orgánom na ich žiadosť, pokiaľ je to pre rozhodnutie o dávke potrebné.

ŠIESTA ČASŤ PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

§ 175

(1) V rozsahu a za podmienok ustanovených predpismi platnými pred 1. októbrom 1988 sa hodnotí

- a) pred 1. januárom 1980 doba zamestnania domáckych pracovníkov, opatrovateľov, občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou a vedeckých a umeleckých aspirantov,
- b) pred 1. januárom 1969 činnosť, po ktorú členka jednotného roľníckeho družstva pred vstupom do tohto družstva alebo pracovníčka ostatných organizácií s poľnohospodárskou alebo lesnou výrobou pred vstupom do tejto organizácie bola zúčastnená na zárobkovej činnosti svojho manžela, ktorý bol jednotlivo hospodáriacim roľníkom alebo spolupracujúcim členom jeho rodiny,
- c) pred 9. májom 1945 doba zaradenia do pracovného útvaru podľa vládneho nariadenia č. 223/1938 Zb. a doba začlenenia v čase neslobody do osobitných útvarov zriadených na vojnové účely.
- d) pred 9. májom 1945 doba služby v tzv. vládnom vojsku, doba služby vojakov z povolania v armáde tzv. slovenského štátu a doba služby tých príslušníkov polície a četníctva, ktorí boli prijatí do služieb v čase neslobody.

(2) V rozsahu a za podmienok ustanovených predpismi platnými pred 1. májom 1990 sa hodnotí pred týmto dňom účasť na zabezpečení občanov poskytujúcich vecné plnenia a výkony na základe povolenia národného výboru a účasť na zabezpečení umelcov a vedeckých pracovníkov.

(3) V rozsahu a za podmienok ustanovených predpismi platnými pred 1. májom 1990 sa hodnotí pred týmto dňom

- a) doba zamestnania sezónnych a kampaňových pracovníkov,
- b) doba činnosti expertov v zahraničí; doba činnosti expertov v zahraničí, ktorá sa začala pred týmto dňom a trvá nepretržite až do jej skončenia po 30. apríli 1990, sa však hodnotí podľa týchto predpisov ešte po 30. apríli 1990.

(4) V rozsahu a za podmienok ustanovených predpismi platnými pred 1. júlom 1990 sa hodnotí pred týmto dňom doba zamestnania advokátov.

(5) V rozsahu a za podmienok ustanovených predpismi platnými pred 24. novembrom 1990 sa pred týmto dňom hodnotí doba výkonu funkcie poslancov národných výborov.

(6) V rozsahu a za podmienok ustanovených predpismi platnými pred 1. augustom 1991 sa hodnotí pred týmto dňom

- a) doba pobytu v cudzine, po ktorú žena sprevádzala svojho manžela, ktorý pôsobil ako pracovník v zahraničí alebo expert v zahraničí,
- b) doba činnosti expertov v zahraničí, a to po 30. apríli 1990.

§ 176**Priemerný mesačný zárobok**

(1) Náhrada za stratu na zárobku sa do hrubých zárobkov nezapočítava občanom, ktorým bol dôchodok priznaný odo dňa spadajúceho do obdobia pred 1. januárom 1989.

(2) Sumy ustanovené v § 11 ods. 6 sa považujú za fiktívny zárobok aj za dobu pred 1. októbrom 1988.

(3) Za hrubý zárobok umelca sa za dobu pred 1. októbrom 1988 považujú príjmy ustanovené podľa § 70.

§ 177**Porovnateľný zárobok**

(1) Ak je to pre požívateľa čiastočného invalidného dôchodku výhodnejšie, zisťuje sa pri najbližšej kontrole po 30. septembri 1988 podstatný pokles zárobku podľa predpisov platných pred 1. októbrom 1988;⁶⁶⁾ podmienka piatich rokov poberania čiastočného invalidného dôchodku sa pritom považuje za splnenú. Suma, s ktorou sa priemer hrubých zárobkov požívateľa čiastočného invalidného dôchodku pri tejto kontrole porovnával, sa upravuje o prepočítací koeficient podľa § 19 ods. 5 až za obdobie nasledujúce po dni jej konania.

(2) Podmienka poklesu zárobku ustanovená v § 18 ods. 2 sa považuje za splnenú u požívateľov invalidných dôchodkov, ktorým bol tento dôchodok priznaný podľa § 25 ods. 3 písm. c) zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení pred 1. októbrom 1988.

§ 178**Prepočet invalidných a čiastočných invalidných dôchodkov**

Invalidné a čiastočné invalidné dôchodky priznané podľa predpisov platných pred 1. októbrom 1988 občanom uvedeným v § 13 a občanom uvedeným v § 34 ods. 1 a § 63 ods. 4 zákona sa na žiadosť prepočítajú podľa predpisov platných po 30. septembri 1988 z fiktívneho zárobku ustanoveného podľa § 11 ods. 6, a to najskôr od splátky dôchodku splatnej po 30. septembri 1988.

§ 180**Osoby samostatne hospodáriace**

(1) Jednotlivo hospodáriaci roľníci a spolupracujúci členovia ich rodín, ktorí boli k 30. septembru 1988 poistení⁶⁸⁾ a po 30. septembri 1988 už nespĺňajú podmienky ustanovené v § 83, sú po 30. septembri 1988 naďalej poistení podľa tejto vyhlášky, pokiaľ spĺňajú ostatné podmienky v nej ustanovené.

(2) Ak občan vykonával ku dňu 30. septembra 1988 činnosť, ktorá zakladala poistenie ako inej osoby samostatne hospodáriacej a spolupracujúceho člena jej rodiny, a po 30. septembri 1988 nespĺňa podmienky ustanovené v § 84, je po 30. septembri 1988 poistený naďalej podľa tejto vyhlášky, ak spĺňa ostatné podmienky v nej ustanovené.

(3) Manželke jednotlivo hospodáriaceho roľníka a manželke spolupracujúceho člena rodiny sa hodnotí doba účasti na zárobkovej činnosti manžela pred 1. januárom 1976 ako doba poistenia spolupracujúceho člena rodiny v rozsahu a za podmienok ustanovených predpismi platnými pred týmto dňom.⁶⁹⁾

(4) Ak sa po 30. septembri 1988 vymeriava poistné za dobu pred 1. októbrom 1988, vymeria sa vo výške podľa tejto vyhlášky.

§ 181**Úprava výplaty dávok**

(1) Ak bol občan umiestnený do psychiatrickej liečebne, liečebne pre dlhodobu chorých a ústavu sociálnej starostlivosti pre dospelých občanov pred 1. októbrom 1988, upraví sa výplata dávok dôchodkového zabezpečenia podľa § 52 ods. 3, § 54 ods. 7, § 70 ods. 4, § 93 a 99 zákona podľa tejto vyhlášky od splátky dôchodku splatnej v januári 1989; dotedy sa postupuje podľa predpisov platných pred 1. októbrom 1988 a podľa týchto predpisov sa tiež do tej doby vykonáva úhrada nákladov za pobyt v ústave. To platí aj pre dieťa, ktoré je požívateľom dôchodku a je umiestnené v ústave sociálnej starostlivosti pre mládež.

(2) Do doby šiestich mesiacov podľa § 37 ods. 4 sa nezapočítava doba pred 1. októbrom 1988.

(3) Ak sa manželke a deťom dôchodcu, ktorý vykonáva trest odňatia slobody alebo je vo väzbe, vyplácala k 30. septembru 1988 podľa predpisov platných pred 1. októbrom 1988 časť dôchodku vo vyšších sumách, než ktoré sú uvedené v § 35 ods. 2, vypláca sa táto časť po 30. septembri 1988 v doterajšej výške; pokiaľ sa však vyplácala časť dôchodku v nižších sumách, než ktoré sú uvedené v § 35 ods. 2, upravia sa na žiadosť tieto sumy podľa § 35 ods. 2, a to najskôr od splátky splatnej v októbri 1988.

§ 182**Posudzovanie sociálnej odkázanosti po 30. septembri 1988**

(2) Príspevok na výživu dieťaťa poskytovaný k 30. septembru 1988 za povinnú osobu žijúcu mimo územia československej socialistickej republiky, ktorá neplatí výživné určené rozhodnutím súdu, sa poskytne aj po tomto dátume, pokiaľ sú inak splnené podmienky ustanovené touto vyhláškou.

§ 183**Účastníci odboja**

Pre zaradenie účastníkov odboja z 1. svetovej vojny do skupín účastníkov odboja platia predpisy platné pred 1. októbrom 1988, výška nárokov týchto občanov a pozostalých po nich na dávky dôchodkového zabezpečenia sa posudzuje podľa § 59 až 69 zákona.

§ 184**Nároky na niektoré dávky z doby pred 1. januárom 1957**

Dávky uvedené v § 157 ods. 1 písm. a) až c) a e) zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení sa po 30. septembri 1988 poskytujú podľa predpisov platných pred 1. októbrom 1988. Pre súbeh týchto dávok s dôchodkom, ktorý bol vymeraný podľa predpisov platných po 30. septembri 1988, však platia najvyššie výmery dôchodkov ustanovené v § 56 a 139 zákona.

§ 185

Ustanovenie § 145a ods. 2 vyhlášky č. 128/1975 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení, v znení vyhlášky č. 164/1979 Zb. znie:

„(2) do ročných príjmov člena jednotného roľníckeho družstva sa zahŕňajú všetky príjmy uvedené v § 11 ods. 1 písm. c) a ods. 2 písm. a) vyhlášky č. 149/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení, s výnimkou vernostných stabilizačných odmien vyplácaných vo vybraných okresoch a mestách členom jednotných roľníckych družstiev podľa osobitných právnych predpisov.“

§ 186**Zrušovacie ustanovenie**

Zrušujú sa:

1. smernice štátneho úradu sociálneho zabezpečenia č. S/1-8301 z 28.9.1964 o ústavnej sociálnej starostlivosti v znení neskorších predpisov;
2. smernice štátneho úradu sociálneho zabezpečenia o vykonávaní posudkovej činnosti sociálneho zabezpečenia a starostlivosti o občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou (vestník ŠÚSZ č. 1/1965 por. č. 13) - (reg.) - čiastka 45/1965 Zb.;
3. § 1 ods. 1 písm. c), § 2 ods. 5 písm. b) a § 3 ods. 1 vyhlášky ministerstiev školstva a zdravotníctva a štátneho úradu sociálneho zabezpečenia č. 124/1967 Zb. o čiastočnej úhrade nákladov na starostlivosť poskytovanú v niektorých zariadeniach pre mládež;
4. vyhláška Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 128/1975 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení, v znení vyhlášok č. 108/1979 Zb., č. 164/1979 Zb., č. 15/1982 Zb., č. 78/1982 Zb., č. 141/1983 Zb., č. 144/1983 Zb., č. 73/1984 Zb., č. 131/1984 Zb. a č. 57/1987 Zb., s výnimkou § 132 až 134, § 139, piatej časti a prílohy č. 2;
5. smernice Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí z 18. decembra 1975 č. V/2-1614/75-1102(2276) o započítavaní doby zamestnania výkonných letcov pre nárok na dôchodok za výsluhu rokov - (reg.) - čiastka 35/1975 Zb.;
6. smernice Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí z 10. júla 1980 č. F 32-867/80-1110 o poskytovaní výhod zo sociálneho zabezpečenia pracovníkov zamestnaných v baníctve pod zemou v hlbinných baniach;
7. výnos Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí, ministerstiev školstva Českej socialistickej republiky a Slovenskej socialistickej republiky, ministerstiev zdravotníctva Českej socialistickej republiky a Slovenskej socialistickej republiky č. 42-317/80-8314 o zmenách vo výške úhrady nákladov na starostlivosť poskytovanú v niektorých zariadeniach pre mládež - (reg.) - čiastka 34/1980 Zb., a to v časti upravujúcej úhradu nákladov za starostlivosť poskytovanú v ústavoch sociálnej starostlivosti pre mládež;
8. úprava Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí z 1. júna 1984 č. F 72-727-4303 o úhradách za ubytovanie a základnú starostlivosť poskytovanú v domovoch - penziónoch pre dôchodcov - (reg.) - čiastka 20/1984 Zb.

§ 187**Účinnosť**

Vyhláška nadobúda účinnosť 1. októbrom 1988.

Čl. IV

(1) Poistenie jednotlivo hospodáriacich roľníkov spolupracujúcich členov ich rodín a iných osôb samostatne hospodáriacich podľa § 82 až 106 vyhlášky č. 149/1988 Zb. zaniká 30. aprílom 1990.

(2) Zabezpečenie umelcov a občanov poskytujúcich vecné plnenie a výkony na základe povolenia národného výboru podľa § 61 až 81 vyhlášky č. 149/1988 Zb. a zabezpečenie vedeckých pracovníkov podľa § 179 vyhlášky č. 149/1988 Zb. zaniká dňom 30. apríla 1990. Pokiaľ sú títo občania po 30. apríli 1990 zúčastnení na sociálnom zabezpečení ako samostatne zárobkovo činné osoby, považuje sa za ich príjem v období od 1. januára 1990 do 30. apríla 1990 príjem, ktorý zodpovedá priemernému mesačnému príjmu ustanovenému z vymeriavacích základov v období od 1. mája 1990 do 31. decembra 1990.

(3) Pre vznik zabezpečenia občanov uvedených v odsekoch 1 a 2 podľa čl. I bod 27 tejto vyhlášky treba podať novú prihlášku; toto zabezpečenie vzniká najskôr 1. májom 1990. Túto prihlášku

treba podať a poisťné zaplatiť do 31. decembra 1990; nároky na dávky na základe tejto prihlášky v období od 1. mája 1990 do 31. decembra 1990 sa posudzujú podľa tejto vyhlášky.

(4) Nemocenské a peňažná pomoc v materstve, ktoré sa poskytovali k 30. aprílu 1990 občanom uvedeným v odseku 2, sa poskytujú po tomto dni ďalej za podmienok a vo výške podľa predpisov platných pred 1. májom 1990, pokiaľ podmienky pre tieto dávky ďalej trvajú aj po 30. apríli 1990.

(5) Ak osoby uvedené v odseku 1 v dôsledku zníženia vekovej hranice pre odchod do starobného dôchodku túto hranicu už dosiahli pred 1. májom 1990, považuje sa za deň vzniku nároku na dôchodok najskôr 1. máj 1990. Ak tieto osoby splnili podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok podľa predpisov platných pred 1. májom 1990, boli od vzniku nároku ďalej nepretržite poistené a nepoberali starobný dôchodok ani jeho časť, určí sa výška starobného dôchodku, pokiaľ je to pre ne výhodnejšie, podľa predpisov platných po 30. apríli 1990.

(6) Postup podľa čl. I bod 33 sa pre výpočet úhrady za pobyt detí umiestnených v ústavoch sociálnej starostlivosti pre mládež pred 1. májom 1990 použije len vtedy, ak sa po 30. apríli 1990 zmenia pomery občanov, od ktorých sa úhrada požaduje.

Čl. III

Prechodné ustanovenie

(1) U členov rady doterajších národných výborov sa postupuje do zvolenia obecnej rady obecným zastupiteľstvom podľa predpisov o dôchodkovom zabezpečení a nemocenskom poistení poslancov národných výborov platných pred dňom účinnosti tejto vyhlášky.

(2) Nároky členov obecných zastupiteľstiev, poslancov obecných zastupiteľstiev a starostov obcí podľa článkov I a II sa posudzujú odo dňa volieb do zastupiteľstiev v obciach¹⁾ a do orgánov samosprávy obcí.²⁾

Minister:

M. Boďa v. r.

Príloha č. 1 vyhlášky č. 149/1988 Zb.

Zoznam chorôb z povolania

Číslo	Choroba z povolania	vzniknutá v organizáciách
1	Ochorenie z olova a jeho zliatin a zlúčenín	k č. 1—18
2	Ochorenie z fosforu a jeho zlúčenín	v ktorých sa uvedené látky vyrábajú, spracúvajú,
3	Ochorenie z fluóru a jeho zlúčenín	používajú, dopravujú alebo sa vyskytujú ako vedľajšie
4	Ochorenie z ortute a z jej amalgámov a zlúčenín	produkty, medziprodukty alebo odpadové látky
5	Ochorenie z arzénu a jeho zlúčenín	
6	Ochorenie z mangánu a jeho zlúčenín	
7	Ochorenie z kadmia a jeho zlúčenín	
8	Ochorenie z vanádia a jeho zlúčenín	
9	Ochorenie z chrómu a jeho zlúčenín	
10	Ochorenie zo sírouhlika	
11	Ochorenie zo sírovodíka	
12	Ochorenie z kyslíčnika uhoľnatého	
13	Ochorenie z kyanových zlúčenín	
14	Ochorenie z benzénu a jeho homológov	
15	Ochorenie z nitro- a amínazolúčenín benzénu alebo jeho homológov a ich odvodenín	
16	Ochorenie z halogenizovaných uhľovodíkov	
17	Ochorenie z dusičných esterov glycerínu a dusičných esterov iných látok masného radu	
18	Ochorenie z bojových látok	
19	Ochorenie z ionizujúceho žiarenia a zo žiarenia s obdobným biologickým účinkom	k č. 19—20
20	Ochorenie z elektromagnetického žiarenia včítane laseru	v ktorých sú pracovníci vydaní tomuto nebezpečenstvu
21	Ochorenie na kožnú rakovinu spôsobené škodlivosťami vyvolávajúcimi rakovinu	k č. 21—22
22	Kožné ochorenie na účinok škodlivosť, ktoré sú v príčinnej súvislosti s výkonom zamestnania, a kde bolo nevyhnutné vylúčiť styk so škodlivosťami	v ktorých sa uvedené škodliviny vyrábajú, spracúvajú, používajú, dopravujú alebo sa vyskytujú aj ako vedľajšie produkty, medziprodukty alebo odpadové látky
23	Ochorenie na rakovinu pľúc z rádioaktívnych látok	v ktorých sú pracujúci vydaní tomuto nebezpečenstvu

Čiastka 31

Zbierka zákonov č 149 1988

Strana 909

Číslo	Choroba z povolania	vzniknutá v organizáciách
24	Ochorenie na prenosné a parazitárne choroby	v ktorých sa vyšetrujú alebo ošetrujú osoby, a kde preukázateľný styk s infekčne chorými alebo infekčným materiálom je súčasťou výkonu zamestnania
25	Tropické choroby prenosné a parazitárne	v ktorých sú pracujúci vydaní týmto ochoreniam pri pracovnom pobyte v trópech, prípadne v iných klimaticky a hygienicky náročných oblastiach
26	Choroby prenosné zo zvierat na ľudí buď priamo, alebo prostredníctvom prenášačov	v ktorých sú pracujúci vydaní tomuto nebezpečenstvu, alebo pri nakladaní a vykladaní alebo doprave tovaru, alebo kde ochorenie vzniklo preukázateľne výkonom zamestnania
27	Ochorenie vyvolané prácou v stlačenej vzduchu	pri práci v kesónoch a pri všetkých prácach, ktoré po skončení akcie vyžadujú dekompresiu
28	Ochorenie kostí, kĺbov, svalov, ciev a nervov končatín spôsobené pri práci s vibrujúcimi nástrojmi a zariadeniami	pri práci s pneumatickým náradím ručne ovládaným alebo pri práci s obdobne pôsobiacimi zariadeniami
29	Ochorenie kostí, kĺbov, šliach a nervov končatín z dlhodobého, nadmerného, jednostranného zaťaženia	v ktorých sú pracujúci vydaní tomuto nebezpečenstvu
30	Ochorenie laktového nervu z mechanických vplyvov	kde nútená poloha horných končatín pri práci je príčinou vzniku tohto ochorenia
31	Ochorenie dolných dýchacích ciest a pľúc spôsobené hliníkovým prachom z hliníkových zliatin (zaprášenie pľúc hliníkom -- fibróza pľúc)	k č. 31--35
32	Ochorenie z berýlia a jeho zlúčenín	v ktorých sú pracujúci vydaní tomuto nebezpečenstvu
33	Ochorenie na zaprášenie pľúc prachom obsahujúcim kyslíčnik kremičitý (silikóza, silikotuberkulóza) včítane banickej pneumokoniózy	
	a) s typickými rtg znakmi s prihliadnutím na dynamiku ochorenia	
	b) v spojení s aktívnou tuberkulózou	
34	Ochorenie na zaprášenie pľúc azbestovým prachom (azbestóza)	
	a) s typickými rtg znakmi	
	b) v spojení s pľúcnou rakovinou	
35	Ochorenie pri výrobe tvrdokovov	
36	Ochorenie dolných dýchacích ciest a pľúc na škodlivé účinky Thomasovej múčky	ktoré dopravujú alebo spracúvajú Thomasovu trosku alebo spracúvajú, uskladňujú alebo dopravujú Thomasovu múčku
37	Astma bronchiálna	pri práci s látkami s alergizujúcim účinkom a pri práci, kde pôsobia senzibilizujúce alebo iritujúce činitele za také uznávané, ktoré sú vlastné druhu vykonávanej práce
38	Porucha sluchu spôsobená hlukom	v ktorých sú pracujúci vydaní nadmernému hluku

Číslo	Choroba z povolania	vzniknutá v organizáciách
39	Ochorenie na šedý zákal	v ktorých sú pracujúci vydaní nadmernému posobu krátkovlnných tepelných lúčov
40	Ochorenie na nystagmus v ťažkých a zložitých tvaroch	v baniach a pri múnerských prácach
41	Rozdutie pľúc fúkačov skla a hudobníkov na dychových nástrojoch	v ktorých sú pracujúci vydaní tomuto nebezpečenstvu
42	a) Ťažká hyperkinetická dysfónia, uzlfky na hlasivkách alebo ťažká nedomykavosť hlasiviek, ktoré sú trvalé a ktoré znemožňujú výkon povolania kladúceho zvýšené nároky na hlas b) Ťažká fonasténia	v ktorých sú pracujúci vydaní zvýšenej hlasovej námahe, najmä v divadlách, školách, profesionálnych hlasových telesách, profesionálnych kultúrnych a zábavných podnikoch povolanie spevákov sóhstov
43	Bronchopulmonálne choroby spôsobené prachom z bavlny (byssinóza), ľanu, konopí alebo sisalu	k č. 43—44 v ktorých sú pracujúci vydaní tomuto nebezpečenstvu
44	Vonkajšie alergické alveolitídy a ich následky spôsobené vdychovaním organických prachov typu farmárske pľúca	

Príloha č. 2 vyhlášky č. 149/1988 Zb.

Zdravotné postihnutia značne sťažujúce všeobecné životné podmienky

A. Zdravotné postihnutia značne sťažujúce všeobecné životné podmienky sú:

1. Zdravotné postihnutia ortopedické:

- a) strata chytacej schopnosti na podklade chýbania alebo stuhlosti všetkých prstov jednej ruky alebo niekoľkých prstov oboch rúk, alebo rozsiahlejšie amputačné straty,
- b) podstatné obmedzenie funkcie ramena ruky pre stuhlosť alebo kontraktúru laktového alebo ramenného kľbu v nepriaznivom postavení
- c) obmedzená schopnosť chôdze po amputácii nohy v kľbe Chopartovom (art. talocalcaneonavicularis a art. calcaneocuboideus), alebo po rozsiahlejšej amputačnej strate,
- d) skrátenie dolnej končatiny o 10 cm a viac, bez ohľadu na pôvod tohto skrátenia,
- e) ankylóza (stuhnutie) bedrového alebo kolenného kľbu v nepriaznivom postavení, podstatne sťažujúcom chôdzu,
- f) súčasné stuhnutie niekoľkých úsekov chrbtice, napr. pri pokročilých formách Bechterevovej choroby,
- g) ťažké kyfioskoliózy.

2. Zdravotné postihnutia chirurgické:

- a) umelé vyústenie tráviaceho alebo močového traktu na povrchu tela,
- b) stavy po vybratí hrtanu,
- c) rozsiahle, esteticky značne závažné postihnutia hlavy alebo krku,
- d) odkázanosť na príjem tekutej potravy pre defekt čelustí znemožňujúci žuva-

nie alebo pre striktúru (zúženie) pažeráku.

3. Zdravotné postihnutia nervové:

- a) úplné ochrnutie (plégia) jednej končatiny,
- b) ťažké parézy dvoch končatín,
- c) trvalá afázia (strata reči).

4. Zdravotné postihnutia zmyslové:

- a) úplná obojstranná alebo praktická hluchota (hodnotená s použitím slúchadla),
- b) zníženie zrakovej ostroti oboch očí alebo lepšie vidiaceho oka na 6/36 a menej, bez ohľadu na pôvod tejto vady (hodnotená s okuliarovou korekciou),
- c) koncentrické zúženie zorného poľa oboch očí pod 20 stupňov alebo jedného funkčne zdatného oka pod 45 stupňov.

B. Zdravotnými postihnutiami značne sťažujúcimi všeobecné životné podmienky sú aj anatomické a funkčné poruchy iného pôvodu, ktorých dôsledky pre postihnutého občana sú obdobné stavom uvedeným v písmene A, napríklad choroby svalstva (myopatia) alebo pákly dlhých kostí končatín.

C. Značné sťaženie všeobecných životných podmienok sa neuznáva tam, kde sa dlhodobo nepriaznivý stav neprejavuje zjavnými chorobnými príznakmi alebo vadami, napr. pri vnútorných chorobách, duševných chorobách včítane defektov intelektu, pri degeneratívnych zmenách pohybového ústrojenstva a pod.

**Príloha č. 3
vyhlášky č. 149/1988 Zb.****Zdravotné postihnutia, pri ktorých môže byť dieťa uznané za dlhodobo ťažko zdravotne postihnuté vyžadujúce mimoriadnu starostlivosť alebo mimoriadnu starostlivosť osobitne náročnú**

Pri uznávaní dieťaťa za dlhodobo ťažko zdravotne postihnuté vyžadujúce mimoriadnu starostlivosť alebo mimoriadnu starostlivosť osobitne náročnú podľa § 37 vyhlášky sa vychádza

- a) zo stupňa zdravotného postihnutia dieťaťa, ktoré závažným spôsobom nepriaznivo ovplyvňuje vývoj dieťaťa alebo niektorú z jeho zložiek (telesný, duševný, sociálny vývoj), a
- b) z potreby, rozsahu a náročnosti poskytovanej mimoriadnej starostlivosti o dieťa, prípadne mimoriadnej starostlivosti osobitne náročnej, ktorá vyplýva z celkového zdravotného stavu a stupňa postihnutia dieťaťa.

Za zdravotné postihnutia, ktoré závažným spôsobom nepriaznivo ovplyvňujú vývoj dieťaťa alebo niektorú z jeho zložiek, sa považujú najmä:

1. Poruchy pohybového ústrojenstva
  - a) choroby a chyby pohybového ústrojenstva s ťažkou poruchou funkcie počas dlhodobej liečby alebo časovo náročnej rehabilitácie (napr. ťažké formy skolióz – uhol podľa Cobba nad 70°, morbus Perthes, ťažké luxácie bedrových kĺbov),
  - b) závažné chronicky prebiehajúce ochorenia spojivového tkaniva (napr. dermatomyositis, reumatoídny artritída s ťažkými poruchami funkcie).
2. Duševné ochorenia:
  - a) idiocia,
  - b) imbecilita,
  - c) ťažká debilita,
  - d) závažné duševné ochorenia a stavy s recidivujúcim alebo chronickým priebehom vyžadujúce zvýšený dohľad (napr. psychózy počas intenzívnej liečby, mentálne anorexie s pretrvávajúcou kachexiou).
3. Nervové ochorenia:
  - a) závažné postihnutia centrálného nervového systému včítane heredodegeneratívnych ochorení a stavov po perinatálnom postihnutí s recidivujúcim alebo chronickým priebehom, najmä potom stavy ohrozujúce dieťa svojou progresiou (napr. vrodené chyby CNS, detská mozgová obrna, metabolické ochorenia postihujúce CNS),
  - b) nervovosvalové ochorenia so závažnými poruchami funkcie,
  - c) nekompenzované záchvatové ochorenia akejkoľvek etiológie s častou frekvenciou záchvatov veľkého typu (GM) pri trvalej liečbe a so závažnými funkčnými dôsledkami,
  - d) ťažké poruchy hlasu a reči, závažne obmedzujúce celkový vývoj dieťaťa a hrubo narušujúce spoločenskú adaptáciu (napr. hotentotizmus).
4. Zmyslové ochorenia:
  - a) úplná alebo praktická nevidomosť (hodnotí sa s okuliarovou korekciou),
  - b) slabozrakosť ťažkého stupňa vyžadujúca vzdelávanie v zariadeniach pre také deti do skončenia povinnej školskej dochádzky,
  - c) úplná alebo praktická hluchota vyžadujúca vzdelávanie v zariadeniach pre také deti do skončenia povinnej školskej dochádzky.
5. Ochorenia obehového ústrojenstva:
  - a) srdcové ochorenia hemodynamicky významné (funkčne podľa NYHA III. – IV.) vyžadujúce kardiotonickú liečbu,

- b) stavy po srdcových operáciách do ukončenia pooperačnej rehabilitácie,
  - c) ťažké poruchy srdcového rytmu.
6. Ochorenia dýchacieho ústrojenstva:
- a) závažné respiračné choroby s akútnymi atakami ohrozujúcimi život dieťaťa (napr. ťažké formy bronchiálnej astmy),
  - b) závažná chronická dychová nedostatočnosť akéhokoľvek pôvodu (napr. v dôsledku pľúcnej fibrózy, cystickej degenerácie).
7. Ochorenia močového ústrojenstva:
- a) ochorenia močového ústrojenstva v štádiu chronickej obličkovej nedostatočnosti (napr. ťažké formy chronickej pyelonefritídy, chronickej glomerulonefritídy),
  - b) stavy po rozsiahlych rekonštrukčných operačných výkonoch na močovom ústrojenstve do klinickej úpravy.
8. Ochorenia zažívacieho ústrojenstva:
- závažné, chronicky prebiehajúce ochorenia zažívacieho ústrojenstva (pečene, žlčových ciest, slinivky brušnej, tenkého a hrubého čreva) vyžadujúce dlhodobé dodržiavanie prísneho individuálneho liečebného a diétného režimu (napr. ulcerózna kolitída, Crohnova choroba, chronické aktívne hepatitídy).
9. Metabolické poruchy:
- a) závažné metabolické poruchy, pri ktorých je potrebné dodržiavanie špeciálnej diéty zabráňujúcej rozvoju vlastného, inak závažného postihnutia, do klinickej úpravy (napr. malabsorbčný syndróm, fenylketonúria),
  - b) diabetes mellitus I. typu vyžadujúci dodržiavanie špeciálnej diéty a podávanie inzulínu.
10. Endokrinologické ochorenia:
- závažné poruchy endokrinného pôvodu ohrozujúce vývoj dieťaťa (napr. ťažké formy hyperthyreózy, hyperkortikalizmus, hypokortikalizmus).
11. Hematologické ochorenia:
- a) závažné poruchy krvotvorby, hemokoagulácie a hemostázy,
  - b) hemoblastózy s manifestnými príznakmi klinickej poruchy,
  - c) závažné poruchy imunity vyžadujúce intenzívnu liečbu a trvale vylučujúce dieťa z kolektívu.
12. Nádorové ochorenia:
- závažné formy a druhy nádorov s významnými funkčnými poruchami.
13. Vrodené rázštepny tváre a ústnej dutiny:
- rázštepny čeľusti a tvrdého podnebia do dosiahnutia dobrého funkčného stavu orofaciálnej sústavy.
14. Kožné ochorenia:
- závažné kožné ochorenia osobitne ich generalizované formy napr. ťažký priebeh atopického ekzému, epidermolysis bullóza).
15. Infekčné ochorenia:
- chronicky prebiehajúce infekčné ochorenia a ich následné stavy (napr. AIDS, závažné formy tuberkulózy, syfilis, boreliózy).
16. Stavy po rozsiahlych úrazoch a operáciách:

-
- a) najmä gastrointestinálneho a uropoetického traktu vyžadujúce dlhodobú dietetickú a hygienickú starostlivosť (napr. umelé vyústenia akéhokoľvek druhu do ukončenia komplexnej liečby a adaptácie na hygienické pomôcky),
  - b) následky ťažkých úrazov alebo poškodenie CNS, ovplyvňujúce funkčný stav a vývoj dieťaťa.

- 1) Vyhláška Ministerstva školstva Českej socialistickej republiky č. 64/1981 Zb. o školských zariadeniach pre výkon ústavnej výchovy a ochrannej výchovy. Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej socialistickej republiky č. 119/1980 Zb. o výkone ústavnej výchovy a ochrannej výchovy v školských výchovných zariadeniach v znení vyhlášky č. 46/1982 Zb.
- 1) Výnos Federálneho ministerstva poľnohospodárstva a výživy č. FM-01-268/87 z 15. marca 1987 o vernostných stabilizačných odmenách pracujúcich členov JRD vo vybraných okresoch a mestách severočeského, západočeského a juhočeského kraja.
- 1) Zákon Českej národnej rady č. 368/1990 Zb. o voľbách do zastupiteľstiev v obciach.
- 2) Formácia tzv. Šípových krížov bývalej horthyovskej maďarskej armády a pod.
- 2) Zákon Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí.
- 3) Dekrét prezidenta republiky č. 16/1945 Zb., nariadenie Slovenskej národnej rady č. 33/1945 Zb. SNR, zákon č. 33/1948 Zb.
- 4) Vyhláška Ministerstva práce a sociálnych vecí č. 182/1968 Zb. o dávkach v materstve a o prídavkoch na deti uchádzačom o zamestnanie v znení neskorších predpisov.
- 5) § 4 zákona č. 98/1987 Zb. o osobitnom príspevku baníkom.
- 6) Vyhláška Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 74/1970 Zb., ktorou sa upravuje uvoľňovanie, umiestňovanie a hmotné zabezpečenie pracovníkov v súvislosti s uskutočňovaním racionalizačných a organizačných opatrení, v znení vyhlášky č. 4/1979 Zb.
- 7) § 150 Zákonníka práce.
- 8) Vyhláška Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 82/1988 Zb., ktorou sa upravuje uvoľňovanie, umiestňovanie a hmotné zabezpečenie pracovníkov v súvislosti s prestavbou národného hospodárstva a ústredných orgánov.
- 9) § 31 ods. 1 a 2 zákona č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov v znení neskorších predpisov. § 107 ods. 1 a § 126 zákona č. 100/1970 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti.
- 10) § 4 zákona č. 76/1952 Zb. o dani zo mzdy v znení neskorších predpisov. § 4 a 5 vyhlášky Federálneho ministerstva financií, Ministerstva financií Českej socialistickej republiky a Ministerstva financií Slovenskej socialistickej republiky č. 161/1976 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o dani zo mzdy, v znení neskorších predpisov.
- 11) § 125 Zákonníka práce. § 26 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 54/1975 Zb., ktorým sa vykonáva Zákonník práce.
- 12) Vyhláška Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 102/1987 Zb. o pracovnom uplatnení a hmotnom zabezpečení pracovníkov v baníctve trvale nespôsobilých na doterajšiu prácu.
- 13) Vyhláška Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 33/1974 Zb. o príspevkoch a náhradách, ktoré sa poskytujú pracovníkom získaným náborom vykonávaným národnými výbormi.
- 14) § 6 ods. 1 vládneho nariadenia č. 12/1968 Zb. o úprave odmien a náhrad a niektorých ďalších pomerov poslancov národných výborov a členov komisií a aktívov národných výborov v znení neskorších predpisov.
- 15) § 2 ods. 5 vyhlášky č. 161/1976 Zb. v znení neskorších predpisov.
- 16) Zákon č. 62/1983 Zb. o vernostnom príspevku baníkov.
- 17) Vyhláška Českého banského úradu č. 67/1988 Zb. o banskej záchranej službe. Vyhláška Slovenského banského úradu č. 69/1988 Zb. o banskej záchranej službe.
- 18) § 39 vyhlášky Ministerstva zdravotníctva a sociálnych vecí Českej socialistickej republiky č. 152/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení a zákon Českej národnej rady o pôsobnosti orgánov Českej socialistickej republiky v sociálnom zabezpečení. § 39 vyhlášky Ministerstva zdravotníctva a sociálnych vecí Slovenskej socialistickej republiky č. 151/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení a zákon Slovenskej národnej rady o pôsobnosti

orgánov Slovenskej socialistickej republiky v sociálnom zabezpečení. § 4 č. 4 písm. g) vyhlášky č. 161/1976 Zb.

19) § 4 č. 2 písm. a) a b) vyhlášky č. 161/1976 Zb.

20) § 145a vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 128/1975 Zb. v znení neskorších predpisov.

21) Zákon č. 84/1972 Zb. o objavoch, vynálezoch, zlepšovacích návrhoch a priemyselných vzoroch. Vyhláška Úradu pre vynálezy a objavy č. 27/1986 Zb. o odmieňaní objavov, vynálezov, zlepšovacích návrhov a priemyselných vzorov. Vyhláška Úradu pre vynálezy a objavy č. 29/1986 Zb. o plánovaní tematických úloh.

22) Zákon č. 98/1987 Zb.

23) § 195 Zákonníka práce.

24) § 89 ods. 2 zákona č. 100/1970 Zb.

25) Vyhláška č. 74/1970 Zb. v znení vyhlášky č. 4/1979 Zb. Vyhláška č. 82/1988 Zb.

26) Vyhláška Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 159/1970 Zb. o poskytovaní odmiem pri významných pracovných a životných výročiaciach v znení neskorších predpisov.

27) Zákon č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon). Zákon č. 39/1980 Zb. o vysokých školách.

28) § 142 ods. 2 Zákonníka práce.

29) § 21 zákona č. 54/1965 Zb. o nemocenskom poistení zamestnancov. § 12 zákona č. 103/1964 Zb. o zabezpečení družstevných roľníkov v chorobe a o zabezpečení matky a dieťaťa v znení neskorších predpisov.

30) § 10 ods. 1 vyhlášky Ústrednej rady odborov č. 95/1968 Zb. o poskytovaní prídavkov na deti v nemocenskom poistení v znení neskorších predpisov. § 33a vyhlášky Štátneho úradu sociálneho zabezpečenia č. 104/1964 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o zabezpečení družstevných roľníkov v chorobe a o zabezpečení matky a dieťaťa, v znení neskorších predpisov.

31) § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 98/1987 Zb.

32) § 142 Zákonníka práce.

33) § 10 vyhlášky č. 165/1979 Zb.

34) § 18 vyhlášky č. 165/1979 Zb.

35) § 237 Zákonníka práce.

36) Zákon č. 103/1971 Zb. o ľudovej kontrole.

37) Vyhláška Ministerstva školstva Českej socialistickej republiky a Ministerstva práce a sociálnych vecí Českej socialistickej republiky č. 3/1987 Zb. o finančnom a hmotnom zabezpečení žiakov stredných odborných učilíšť, stredných odborných učilíšť pre mládež vyžadujúcu osobitnú starostlivosť a osobitných odborných učilíšť. Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej socialistickej republiky a Ministerstva práce a sociálnych vecí Slovenskej socialistickej republiky č. 4/1987 Zb. o finančnom a hmotnom zabezpečení žiakov stredných odborných učilíšť, stredných odborných učilíšť pre mládež vyžadujúcu osobitnú starostlivosť a osobitných odborných učilíšť.

38) § 14 zákona č. 39/1977 Zb. o výchove nových vedeckých pracovníkov a o ďalšom zvyšovaní kvalifikácie vedeckých pracovníkov.

39) § 3 vyhlášky Československej akadémie vied č. 54/1977 Zb., ktorou sa upravujú niektoré podrobnosti o pracovnoprávných vzťahoch účastníkov vedeckej výchovy a študijných pobytov a o poskytovaní štipendií, v znení vyhlášky č. 40/1979 Zb. a vyhlášky č. 125/1988 Zb.

40) § 1 ods. 3 vyhlášky Ministerstva školstva Slovenskej socialistickej republiky č. 55/1981 Zb. o umeleckej aspirantúre. § 1 ods. 3 vyhlášky Ministerstva školstva Českej socialistickej republiky č. 58/1981 Zb. o umeleckej aspirantúre.

41) § 1 ods. 5 vyhlášky č. 55/1981 Zb. § 1 ods. 5 vyhlášky č. 58/1981 Zb.

- 42) Napr. smernice Predsedníctva Ústredného výboru Československého zväzu telesnej výchovy z 21. júna 1988 o odmieňaní hráčov I. celoštátnej ligy futbalu č. B-12/1988 Zb. smerníc a oznámení ČSZTV.
- 43) § 80 a 81 vyhlášky č. 165/1979 Zb.
- 44) § 103 ods. 2 vyhlášky č. 165/1979 Zb.
- 45) Vyhláška Ministerstva školstva a kultúry č. 89/1958 Ú. l., ktorou sa ustanovuje povinné sprostredkovanie pre niektoré odbory umeleckej činnosti, v znení vyhlášky č. 74/1964 Zb.
- 46) § 26 ods. 2 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 54/1975 Zb.
- 47) Nariadenie vlády Českej socialistickej republiky č. 1/1988 Zb. o predaji tovaru a poskytovaní iných služieb občanmi na základe povolenia národného výboru. Nariadenie vlády Slovenskej socialistickej republiky č. 2/1988 Zb. o predaji tovaru a poskytovaní iných služieb občanmi na základe povolenia národného výboru.
- 48) Zákon č. 145/1961 Zb. o dani z príjmov obyvateľstva v znení neskorších predpisov.
- 49) Zákon Českej národnej rady č. 127/1981 Zb. o vnútornom obchode v znení neskorších predpisov. Zákon Slovenskej národnej rady č. 130/1981 Zb. o vnútornom obchode v znení neskorších predpisov.
- 50) Zákon č. 68/1979 Zb. o cestnej doprave a vnútroštátnom zasielateľstve.
- 51) Zákon Českej národnej rady č. 77/1978 Zb. o štátnej správe v školstve v znení zákona č. 31/1984 Zb. Zákon Slovenskej národnej rady č. 79/1978 Zb. o štátnej správe v školstve v znení zákona č. 32/1984 Zb.
- 52) Nariadenie vlády Českej socialistickej republiky č. 63/1964 Zb. o poskytovaní dočasného ubytovania v súkromí so súhlasom národného výboru. Nariadenie vlády Slovenskej socialistickej republiky č. 64/1984 Zb. o poskytovaní dočasného ubytovania v súkromí so súhlasom národného výboru.
- 53) Zákon č. 82/1957 Zb. o estrádach, artistických produkciách a ľudovej zábave.
- 54) § 31 ods. 3 a 5 a § 33 zákona č. 76/1959 Zb. v znení neskorších predpisov. § 109 a 110 zákona č. 100/1970 Zb. v znení zákona č. 63/1983 Zb.
- 55) Vyhláška č. 74/1970 Zb. v znení vyhlášky č. 4/1979 Zb. Vyhláška č. 82/1988 Zb.
- 56) § 15 ods. 3 zákona č. 54/1956 Zb.
- 57) Vyhláška Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 33/1984 Zb. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov.
- 58) Vyhláška č. 3/1987 Zb. Vyhláška č. 4/1987 Zb.
- 59) Smernice Federálneho ministerstva poľnohospodárstva a výživy zo 17.12.1979 č. FM 015-1472/1979 o poskytovaní pravidelných príspevkov k dôchodku členov jednotných roľníckych družstiev - dôchodcov.
- 60) Nariadenie vlády Československej socialistickej republiky č. 142/1983 Zb. o poskytnutí dôchodkov niektorým pracujúcim dôchodcom.
- 61) § 3 ods. 1 nariadenia vlády č. 142/1983 Zb.
- 62) Vyhláška Ministerstva zdravotníctva, Ústrednej rady odborov a Štátneho úradu sociálneho zabezpečenia č. 76/1957 Ú. l. o prechode z pracovnej neschopnosti do invalidity (čiastočnej invalidity). Vyhláška č. 104/1964 Zb. v znení neskorších predpisov.
- 63) § 15 ods. 5 zákona č. 45/1956 Zb. § 8 ods. 4 zákona č. 103/1964 Zb.
- 64) § 7 a 8 vyhlášky č. 33/1984 Zb.
- 65) Zákon č. 88/1952 Zb. o materiálnom zabezpečení príslušníkov ozbrojených síl. Zákon č. 100/1970 Zb. v znení neskorších predpisov.
- 66) § 20 ods. 1 a 2 vyhlášky č. 128/1975 Zb. v znení neskorších predpisov.
- 67) § 72 a nasl. vyhlášky č. 128/1975 Zb.
- 68) § 98 a nasl. vyhlášky č. 128/1975 Zb.

- 69) Vyhláška Štátneho úradu sociálneho zabezpečenia č. 105/1964 Zb. o dôchodkovom poistení jednotlivito hospodáriacich roľníkov a iných osôb samostatne hospodáriacich a o poskytovaní zaopatrovacieho príspevku členom ich rodín v znení vyhlášky č. 181/1968 Zb.
- 70) Zákon č. 73/1990 Zb. o civilnej službe.
- 71) § 1 zákona č. 105/1990 Zb.
- 72) Zákon č. 35/1965 Zb.
- 73) § 27 ods. 2 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 223/1988 Zb., ktorým sa vykonáva Zákonník práce.
- 74) Vyhláška Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 195/1989 Zb. o zabezpečení pracovníkov pri organizačných zmenách a občanov pred nástupom do zamestnania.
- 75) § 23 vyhlášky č. 195/1989 Zb.
- 76) Zákon Českej národnej rady č. 128/1990 Zb. o advokácii. Zákon Slovenskej národnej rady č. 132/1990 Zb. o advokácii. Zákon Českej národnej rady č. 209/1990 Zb. o komerčných právnikoch a právnej pomoci nimi poskytovanej.
- 77) Napríklad: § 7 zákona č. 128/1990 Zb. § 7 zákona č. 132/1990 Zb. § 9 zákona č. 209/1990 Zb.
- 78) § 12 ods. 2 zákona č. 105/1990 Zb.
- 79) § 23 nasl. vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 195/1989 Zb. o zabezpečení pracovníkov pri organizačných zmenách a občanov pred nástupom do zamestnania.
- 80) § 1, 2, 7 a 9 zákona č. 304/1990 Zb. o plate a náhradách výdavkov poslancov Federálneho zhromaždenia.
§ 1, 2, 8 a 10 zákona Českej národnej rady č. 371/1990 Zb. o plate a náhradách výdavkov poslancov Českej národnej rady.
§ 1, 2, 7 a 9 zákona Slovenskej národnej rady č. 356/1990 Zb. o plate a náhradách výdavkov poslancov Slovenskej národnej rady.
- 81) § 27 zákona Českej národnej rady č. 367/1990 Zb. o obciach (obecné zriadenie).
- 82) § 11 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení.
- 83) § 13 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb.
- 84) § 32 ods. 1 zákona Českej národnej rady č. 367/1990 Zb.
§ 25 ods. 7 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb.
- 85) § 111 ods. 3 Zákonníka práce.
§ 2 ods. 1 písm. b) č. 2 nariadenia vlády Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky č. 99/1991 Zb. o určení minimálnej mzdy.

